

**1956—1960-чы илләрдә ССРИ халг
тәсәррүфатынын инкишафына даир
алтынчы бешиллик план һаггында**

Сов.ИКП XX ГУРУЛТАЙЫНЫН ДИРЕКТИВЛӘРИ

(1956-чы ил февралын 25-дә ектилликлә гәбул әдилмишдир)

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын XX гурултайы гейд әдир ки, ССРИ халг тәсәррүфатынын инкишафына даир бешинчи бешиллик план һаггында партиянын XIX гурултайынын мүййән этдийн тапшырыглар мүйвәффәгийәтлә еринә етирилмишдир.

Кечән бешилликдә ССРИ-нин сәнае мәһсулу 85 фаиз, о чүмләдән истеһсал васитәләри истеһсалы 91 фаиз артмыш, 1955-чи илдә машинга-йырма вә метал э'малы сәнаеинин үмуми мәһсулу исә 1950-чи илдәкиндән 2,2 дәфә артыг олмушдур. 1955-чи илдә 1940-чы илдәкиндән 3,2 дәфә артыг сәнае мәһсулу истеһсал әдилмишдир. Ағыр сәнаеин чох мүйһүм мәһсул нөвләри—полад, прокат, көмүр, нефт, электрик әнержиси, семент, алүмин, автомобил, трактор вә бир чох башга мәһсул нөвләри үзрә бешиллик план тапшырыглары артыгламасилә еринә етирилмишдир.

Тахыл вә һейвандарлыг мәһсуллары истеһсалыны артырмаг үчүн Партия вә һөкүмәтнин көрдүкләри бөйүк тәдбирләрин һәята кечирилмәси нәтижәсиндә сосялист кәнд тәсәррүфатынын әсаслы сурәтдә йүксәлдилмәси үчүн шәраит ярадылмышдыр. Хам вә динчә гоюлмуш торпаглардан истифадә әдилмәси сәйәсиндә 1955-чи илдә дәнли биткиләр әкини сәһәси 1950-чи илә нисбәтән тәгрибән 24 миллион һектар артмышдыр. Әсас кәнд тәсәррүфаты биткиләринин үмуми мәһсулу вә һейвандарлыг мәһсуллары истеһсалы артмышдыр.

Ағыр сәнаеин мүйвәффәгийәтлә инкишаф әтмәси вә кәнд тәсәррүфаты мәһсулунун артмасы халг тәрәфиндән ишләдилән маллар истеһсалыны бешилликдә 76 фаиз артырмага имкан вермишдир ки, бу да артымын мүйһарибәдән әввәлки сәвиййәйә нисбәтән 2 дәфәдән дә чох олмасы демәкдир. Нәглийят үзрә бешиллик планын тапшырыглары артыгламасилә еринә етирилмишдир. Техниканын арасы кәсилмәдән тәкмилләшдирилмәси, истеһсалатын даһа яхшы тәшкил әдилмәси вә сосялизм ярышынын кенишләндирилмәси әсасында сәнаедә, кәнд тәсәррүфатында вә нәглийятда әмәк мәһсулдарлығы йүксәлдилмишдир.

Бешинчи бешилликдә ССРИ-нин милли кәлири 68 - җаиз, фәһлә вә гуллугчуларын реал әмәк һаггы 39 җаиз, колхозчуларын реал кәлирләри исә 50 җаиз артмышдыр. Бешиллик планын пәракәндә мал дөврийәси үзрә тапшырыглары артыгласилә еринә етирилмишдир. Совет әлми вә мәдәнийәти мүвәфҗагийәтлә инкишаф әтмишдир.

Бунулла бирликдә Сов.ИКП XX гурултаы тәсәррүфат фәалийәти-нин айры-айры сәһәләриндә чидди нөгсанлар олдуғуну гөйд әдир. Сәнаеин бә’зи сәһәләринин инкишафы халг тәсәррүфатынын артан тәләбатын-дан керн галыр. Бешиллик планын кәнд тәсәррүфаты мәһсулу истәһса-лына даир тапшырығы әксик еринә етирилмиш, бу да йүнкүл сәнае вә ейинти сәнае сәһәләринин инкишафыны, халг тәрәфиндән ишләдилән маллар бурахылышыны ләнкитмишдир.

Бир сыра истәһсал сәһәләри мүасир әлм вә техниканын ән ени на-илийәтләринин тәтбиг әдилмәси вә бунлардан истифадә олунмасы ишин-дә керн галыр; сәнаедә, кәнд тәсәррүфатында, нәглийәтдә вә тикинти ишләриндә механикләшдирмә вә автоматлашдырманын сәвийәси һәлә кифайәт дәрәчәдә дейилдир.

Сәнаедә вә тикинтиләрдә әмәк мәһсулдарлығына даир тапшырыг әксик еринә етирилмишдир. Һәр мәһсул ваһидинә сәрф әдилән әмәк һәлә дә чохдур.

Бешинчи бешиллик планын еринә етирилмәси нәтиҗәсиндә өлкәнин иғтисади гүдрәти артмыш, сосялист тәсәррүфат системи даһа артыг гүв-вәтләнмиш, совет халгынын мадди вә мәдәни һәят сәвийәси йүксәлмиш, ССРИ-нин халг демократиясы өлкәләри илә тәсәррүфат әлағәләри ке-нишләнмиш, Совет Иттифагынын вә бүтүн сосялизм чәһәсинин бейнәл-халг вәзийәти мөһкәмләнмишдир.

Совет Иттифагы инди гүввәтли вә һәртәрәfli инкишаф әтмиш сося-лист истәһсалына, һәмешәкиндән хейли артыг мадди әһтият гүввәләринә, һабелә чохлу ихтисаслы кадрлара маликдир.

Ичтимаи истәһсалын инкишафында әлдә әдилмиш сәвийә Совет дөв-ләтинә бүтүн халг тәсәррүфатынын мөһкәм әсасы олмуш вә инди дә мөһкәм әсасы олан истәһсал васитәләри истәһсалы илә бирликдә, халг тәрәфиндән ишләдилән маллар истәһсалыны да бөйүк сүрәтлә инкишаф әтдирмәйә, ичтимаи сәрвәти хейли артырмаға вә бунулла да өлкәмиздә коммунизм чәмийәти гурулмасы йолу илә даһа да ирәлиләмәйә имкан верир.

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын XX гурултаы белә һесаб әдир ки, ССРИ-нин әсас иғтисади вәзифәсини—әһалинин һәр нәфәринә дүшән мәһсул истәһсалына көрә ән чох инкишаф әтмиш капиталист өл-кәләринә чатмаг вә онлары өтүб кечмәк вәзифәсини динч иғтисади ярыш йолларында тарихән чох гыса бир мүддәтдә еринә етирмәк үчүн Совет өлкәси инди бүтүн лазыми шәрәитә маликдир.

ССРИ халг тәсәррүфатынын инкишафына даир алтынчы бешиллик планын башлыча вәзифәләри ағыр сәнаеин инкишафына үстүнлүк верил-мәси, техниканын арасы кәсилмәдән тәрәгги әтдирилмәси вә әмәк мәһ-сулдарлығынын йүксәлдилмәси әсасында халг тәсәррүфатынын бүтүн сәһәләринин даһа чошгун сурәтдә артмасыны тә’мин әтмәкдән, кәнд тәсәррүфаты истәһсалыны әсаслы сурәтдә йүксәлтмәкдән вә буна әсасән совет халгынын мадди вәзийәтини хейли яхшылашдырмаға вә мәдәни сәвийәсини хейли йүксәлтмәйә наил олмагдан ибарәтдир.

Алтынчы бешиллик Совет өлкәсинин мәһсулдар гүввәләринин даһа чошгун сурәтдә инкишаф әтдирилмәси, халг тәсәррүфатынын техника чәһәтдән даһа йүксәк истәһсал сәвийәсинә кечмәси бешиллийи, бүтүн

кейфийәт көстәричиләринин чидди сурәтдә йүксәлдилмәси вә тәсәррү-
фат рәһбәрлийинин яхшылашдырылмасы бешиллийн олмалыдыр.

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын XX гурултайы партиянын
вә совет халгынын гаршысында дуран башлыча вәзифәләри әсас көтүрә-
рәк, 1956—1960-чы илләрдә ССРИ халг тәсәррүфатынын инкишафына
даир алтынчы бешиллик план һаггында ашағыдакы Директивләри мүй-
йән әдир:

1. СӘНАЕ САҢӘСИНДӘ

1. Бешиллик әрзиндә сәнае мәһсулларынын артымы тәгрибән 65 фаиз
мүййән әдилсин.

Гара вә әлван металлуркиянын, нефт, көмүр вә кимя сәнаеинин даһа
да инкишаф этдирилмәси, башга саһәләри өтүб кечән сүр'әтлә elektrik
стансиялары тикилмәсинин тә'мин әдилмәси, машынгайырма сәнаеинин,
хүсусән техник чәһәтдән мүкәммәл дзәкаһлар, дәмрчи-пресс машын-
лары, автоматика вәситәләри вә чинәзлар истеһсалынын сүр'әтлә арты-
рылмасы алтынчы бешиллийн биринчи нөвбәли вәзифәләри һесаб әдил-
син. Истеһсал вәситәләри истеһсалы («А» групу) бешиллик әрзиндә тәг-
рибән 70 фаиз артырылсын.

Әһали үчүн маллар истеһсал әдән сәнаеин даһа хейли инкишаф эт-
дирилмәси тә'мин әдилсин. Чохишләнән маллар истеһсалынын («Б» гру-
пунун) бешиллик әрзиндә тәгрибән 60 фаиз артырылмасы мүййән әдил-
син.

2. Алтынчы бешиллийн ахырынчы или олан 1960-чы ил үчүн чох
мүһүм сәнае мәһсулу нөвләри истеһсалынын һәчми тәгрибән ашағыда
көстәрилән гәдәр мүййән әдилсин:

1955-чи илдәки
истеһсалын
һәчминә кәрә
фаизлә

Гара металл

Чугун 53 миллион тон	159
Полад 68,3 миллион тон	151
Прокат 52,7 миллион тон	152

Яначаг вә elektrik энержиси

Көмүр 593 миллион тон	152
Нефт 135 миллион тон	191
Газ 40 миллиард кубметр	388
Elektrik энержиси 320 миллиард киловат-саат	188
о чүмләдән	
су-elektrik энержиси 59 миллиард киловат-саат	255

Кимйәви маллар вә мә'дән күбрәләри

Мә'дән күбрәләри 19,6 миллион тон	204
Каустик сода 1.000 мин тон	177
Сусузлашдырылмыш сода 2.420 мин тон	168

Машынар вә аваданлыг

Металлуркия аваданлыгы 280 мин тон	163
Кимя аваданлыгы 208 мин тон	184

Нефт апаратлары 120 мин тон	248
Бухар вә газ турбинләри 10,5 миллион киловат	258
Һидравлик турбинләр 2,6 миллион киловат	173
Бухар, газ вә һидравлик турбинләр үчүн генераторлар	
11 миллион киловат	243
Металкәсэн дэзһаһлар 200 мин әдәд	190
Дәмирчи-пресс машинлары 25,8 мин әдәд	185
Чиһазлар вә онлар үчүн әһтият һиссәләри 7 миллиард манатлыг	352
Автомобилләр 650 мин әдәд	146
Тракторлар 322 мин әдәд	197
Кәнд тәһһрүфаты машинлары 9,5 миллиард манатлыг	176
Тахыл комбайнлары 140 мин әдәд	292
Виндроуэрләр 50 мин әдәд	21 дәфә
Электровозлар 550 әдәд	284
Тепловозлар 1.630 әдәд	12 дәфә
Макистрал йүк вагонлары 52 мин әдәд	151
Макистрал сәрнишин вагонлары 2.800 әдәд	158

Мешә вә тикиһти материаллары

Одунчаг дашынмасы 264 миллион кубметр	134
Тахта 80 миллион кубметр	138
Семент 55 миллион тон	245
Шифер 3.050 миллион шәрти лай	205
Пәнчәрә шүшәһи 155 миллион квадратметр	156

Халг тәрәфиндән иһләдәһлән маллар

Памбыг парча 7.270 миллион метр	123
Юн парча 363 миллион метр	145
Кәтан парча 556 миллион метр	182
Ипәк парча 1.074 миллион метр	204
Сүн'и лиф 330 мин тон	299
Тикиш маллары 78 миллиард манатлыг	152
Алт вә үст трикотаж палтары 580 миллион әдәд	135
Аягһабы 455 миллион чүт	152
Һәр чүр саатлар 33,6 миллион әдәд	171
Радио һәбуләдичиләри вә телевизорлар 10,2 миллион әдәд	255
Мәһшәтдә иһләдәһлән союдучулар 635 мин әдәд	419
Мәһшәтдә иһләдәһлән палтарыяһи машинлар 528 мин әдәд	608
Мәһшәтдә иһләдәһлән тикиш машинлары 3.780 мин әдәд	235
Мотосиклетләр 395 мин әдәд	162
Велосипедләр 4.230 мин әдәд	147
Кағыз 2.722 мин тон	146
Мебел 14,6 миллиард манатлыг	211
Шәкәр 6.530 мин тон	191
Әт (сәһас мүүһһһһләри тәрәфиндән бурахылан) 3.950 мин тон	178
Балыг 4.200 мин тон	157
Мал-һара яғы вә башға сүд мәһсуллары (сүд һесаһилә) 25 миллион тон	185
Битки яғы 1.840 мин тон	165
Консервләр 5.580 миллион шәрти банка	178

3. Электрисклэшдирмэни, комплексли механиклэшдирмэни вэ автматлашдырмэни даһа да инкишаф этдирмэк, чох мэхсулдар эн сян аваданлыг ишлэмэк вэ габагчыл технолокианы тэтбиг этмэк, көһнэлмиш аваданлыгы кениш мигяса дэйишдирмэк вэ енилэшдирмэк эсасында бүтүн сэнае саһэлэриндэ истехсалын техники сэвиййэсини йүксэлтмэкдэн өтрү кениш мигяса тэдбирлэр көрүлсүн.

4. Алтынчы бешилликдэ атом энержисиндэн динч мэгсэдлэр үчүн хейли кениш истифадэ эдилсин. 1956—1960-чы иллэрдэ үмүнийэтлэ 2—2,5 миллион киловат күчүндэ атом электрик стансиялары тикилсин. Атом электрик стансиялары биринчи нөвбэдэ өз яначаг базасы олмаян районларда гурулмалыдыр. Нэглийят мэгсэдлэри үчүн атом энержи гургулары ярадылмасы ишлэринэ башланылсын. Атом мүһэррикли бузгунан көми гайрылсын. Сэнаедэ, көнд тэсэррүфатында вэ табабэтдэ, хү сүсән материалларын кейфиййэтини йохламаг, истехсал просеслэрини идарэ этмэк вэ бу просеслэри автоматик сурэтдэ тэнзим этмэк үчүн, һабелэ мүхтэлиф хэсталиклэрэ диагноз гоймаг вэ онлары мүаличэ этмэк үчүн радиоактив шүалардан даһа артыг истифадэ эдилмэси ишлэри һэр васитэ илэ гүввэтлэндирилсин. Нишанланмыш атомлардан элми-тэдигат ишлэриндэ даһа кениш истифадэ эдилсин. Дозиметрия вэ радиометрия апаратлары, нэзарэт вэ идарэ чиһазлары истехсалы хейли артырылсын.

5. Эмэк мэхсулдарлығыны йүксэлтмэк, мөвчуд истехсал күчлэриндэн даһа яхшы истифадэ этмэк, көһнэлмиш аваданлыгы енилэшдирмэк вэ дэйишдирмэк, ишдэки нөгсанлары арадан галдырмаг, һабелэ мүэссисэлэрин даһа аһэнкдар ишлэмэсини вэ бир гайдада мэхсул бурахмасыны тэшкил этмэк, мадди-техники тэһизат вэ истехсалатын планлашдырылмасы ишлэрини яхшылашдырмаг йолу илэ мөвчуд мүэссисэлэрдэ мэхсул бурахылышынын хейли артырылмасы тәмин эдилсин.

Нэзэрдэ тутулмуш истехсал артымынын хейли һиссэси, хүсүсән поладын истехсал артымынын азы 47 фаизи, чуғунун 35 фаизи, гара металлар прокатынын 40 фаизи, сафлашдырылмыш мисин 42 фаизи, синкин 47 фаизи, гургушунун 34 фаизи, алүминин 20 фаизи, никелин 60 фаизи, көмүрүн 35 фаизи, ачыг рэнкли нефт мэхсулларынын 25 фаизи, аммонийун 34 фаизи, каустик соданын 53 фаизи, сусулашдырылмыш соданын 30 фаизи, автомобил шинлэринин 24 фаизи, гидравлик турбинлэрин 54 фаизи, трансформаторларын 64 фаизи, металкэсэн дэзкаһларын 65 фаизи, автомобиллэрин 55 фаизи, тракторларын 69 фаизи, экскаваторларын 48 фаизи, кимя аваданлығынын 35 фаизи, электровозларын 40 фаизи, сэрнишин вагонларынын 89 фаизи, дэмирчи-пресс машинларынын 29 фаизи, сementин 32 фаизи, шиферин 56 фаизи, юмшаг тахтапуш материалларынын 27 фаизи, пәнчэрэ шүшэсинин 86 фаизи, кардонун 12 фаизи, кағызын 56 фаизи, юн парчанын 39 фаизи, кэтан парчанын 56 фаизи, дәри аяггабынын 36 фаизи, шэкэрин 63 фаизи, этин 63 фаизи, консервлэрин 51 фаизи вэ битки яғы истехсалы артымынын 64 фаизи истехсалатын даһа яхшы тэшкил эдилмэси вэ мөвчуд истехсал күчлэриндэн даһа яхшы истифадэ олунмасы һесабына элдэ эдилсин.

6. Хаммал, яначаг, электрик энержиси, метал вэ башга мадди эһтиятларын даһа сэмэрэли сурэтдэ сэрф олунмасы, эмал заманы хаммалдан комплексли сурэтдэ истифадэ эдилмэси, хаммал вэ материал сэрф этмэк нормаларынын азалдылмасы, аз тапылан вэ баһа баша көлэн хаммал, материал вэ элван метал нөвлэринин өзөзэдичилэринин ишлэдилмэси тәмин эдилсин. Тэкрар ишлэдилэн хаммаллардан, һабелэ сии нөв сэрфэли материаллардан истехсалатда кениш истифадэ эдилсин. Истехсалатда материалларын иткиси, хүсүсән брак нэтичэсиндэ итки хейли азалдылсын.

7. Әмәк мәһсулдарлығыны даһа да йүксәлтмәк, һәр мәһсул ваһиди-нә сәрф эдилән хаммал, материал, яһачаг вә електрик әнержисини әксилтмәк, инзибат-иларә хәрчләрини вә башга әләвә хәрчләри хейли азалтмаг әсасында бешиллик әрзиндә сәнае мәһсулуһун мая дәйәри азы 17 фәиз ашағы салынсын.

8. 1956—1960-чы илләрдә кеоложи-кәшфийят ишләри һазырда ишлә-йән вә тикилмәкдә олан мүәссисәләрин минерал-хаммал базаларынын ла-зымынча кенишләндирилмәсини вә сәнаеин даһа артыг инкишаф этдирил-мәси үчүн кәшф эдилмиш фәйдалы газыһылар әһтияты ярадылмасыны тәмин әдә биләчәк мигяса вә биринчи нөвбәдә өлкәнин шәрг районла-рында апарылсын.

Кәшф эдилмиш зәнкин тәркибли дәмир филизләри вә никел әһтия-тынын бешиллийини әввәлиндә олан әһтията нисбәтән 30—35 фәиз, нис, боксид, титан, фосфорит вә бор хаммалы әһтиятынын 40—45 фәиз, мис, биум әһтиятынын 50—55 фәиз, гурғушун вә галай әһтиятынын 55—60 фәиз, молибден әһтиятынын 65—70 фәиз, чивә әһтиятынын 75—80 фәиз, нефт әһтиятынын 65—70 фәиз артырылмасы, һабелә әнеркетика көмүрү верән шахта сәһәләринин күч һесабилә 35—40 фәиз вә кокслашан көмүр чыхарылан шахта сәһәләринин азы 40 фәиз артырылмасы тәмин эдил-син.

Өлкәнин шәрг районларында ени нефт вә газ, әлван вә надир ме-таллар, титан ятаглары, ферромарганс истеһсалы үчүн марганс филизлә-ри ятаглары ахтарышы һәр васитә илә кенишләндирилсин. Донетс, Пе-чора, Кузнетск вә Чәнуби Якутия һөвзәләриндә кокслашан көмүрләр, Газахыстанда азкүллү вә кокслашан көмүрләр, Совет Иттифагынын Авро-па һиссәсиндә, Уралда вә Орта Асияда әнеркетика көмүрләри чыхармаг үчүн ени шахта сәһәләри һазырламагдан өтрү кеоложи-кәшфийят ишлә-ри гүввәтләндирилсин.

9. Гара металлуркия сәһәсиндә гара металллар истеһсалынын вә хусусән тәркибиндә хусуси маддәләр олан поладлар, хырда чешидли полад, ясты полад, калибрләнмиш полад, әләт вә электротехника полад-лары, биметал вәрәгләр вә профилли борулар истеһсалынын йүксәк сүрәтлә артырылмасы тәмин эдилсин; вәрәгдән, золагдан вә лентадан әйилмиш фасонлу профилләр истеһсалы тәшкил эдилсин. Бешиллик әр-зиндә тәркибиндә хусуси маддәләр аз олан полад истеһсалы тәгрибән 17 дәфә, динам полады истеһсалы 97 фәиз, трансформатор полады истеһсалы 2,1 дәфә, вәрәг һалында яйылмыш полад истеһсалы 85 фәиз, о чүмләдән һазик вәрәг һалында яйылмыш полад истеһсалы 2,2 дәфә вә союг үсулла яйылмыш вәрәг полад истеһсалы 4 дәфә, хырда чешидли прокат истеһсалы 93 фәиз, ясты полад истеһсалы 2,1 дәфә, гайнаглан-мыш бөйүк диаметрли борулар истеһсалы 2,7 дәфә, полад мәфтил истеһсалы 3 дәфә, адн мәфтил истеһсалы 2,4 дәфә, союг үсулла яйылмыш ленталар истеһсалы 76 фәиз, полад чубуглар истеһсалы 80 фәиз вә ССРИ Гара Металлуркия Назирлийи үзрә бәркидичи материаллар истеһ-салы 4,4 дәфә артырылсын.

1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә електрик полады әридилмәси 79 фәиз, кокс яндырылмасы 48 фәиз вә дәмир филизи чыхарылмасы 59 фәиз артырылсын. Әсас тәркиби йүксәк олан вә флюсла әридилән агломерат истеһсалы 1960-чы илдә 73 миллион тона чатдырылсын.

1960-чы илдә ССРИ Гара Металлуркия Назирлийи системиндә бү-түн домна дәмир әринтиләринин оксикенлә гүввәтләндирилән көрүкләмә-үсулу илә әридилмәси, бүтүн истеһсал эдилән поладынын тәгрибән 40 фәи-зинин, о чүмләдән бүтүн конвертер поладынын оксикен ишләтмәклә әри-дилмәси тәмин эдилсин. Конвертерләрдә вә електрик печләриндә

дуплекс просеси илэ электрик полады истехсалы тәшкил эдилсин. Поладын вакуум алтында әридилмәси вә төкүлмәси иши һәр васитә илэ кенишләндирилсин. Боруларын мәркәздәнгачма вә ярымфасиләсиз үсулла төкүлмәси вә ағ тәбәгә дәмйрин электролизлә галайланмасы хейли кенишләндирилсин. Поладын кейфийәтини яхшылашдырмаға вә ярарлы мәһсулуи чох чыхмасыны тә'мин этмәйә имкан всрән фасиләсиз төкмә үсулу кими чох мәһсуллар үсул кениш миясда тәтбиг эдилсин. Поладәритмә пещләринин ичәрисини ода чох давамлы материалларла дөшәмәк вә сувамаг ишләри баша чатдырылсин. Әсаслы тикипти һесабына алтынчы бешилликдә тәгрибән 16,8 миллион тон чуғун, 15,8 миллион тон полад, 16,3 миллион тон прокат вә 84 миллион тон дәмйр филизин верә биләчәк истехсал гурғулары ишә салынсин. Бешилликдә пасланмаян полад вә истийә давамлы әринтиләр истехсал эдән гурғуларын күчү 3,2 дәфә, о чүмләдән истийә давамлы олан әринтиләр истехсал эдән гурғуларын күчү 6 дөфәдән чох артырылсин. Ики бөйүк метал шейләр заводу тикилиб ишә салынсин; әймә профилләри истехсал этмәк үчүн азы 800 мин тон мәһсул верә биләчәк хүсуси сехләр ярадылсин. Дәмйр әринтиси заводларынын күчү артырылсин. Шәргдә марганс филизин чыхаран мүәссисәләр ишә салынсин. Ени дәмйр вә марганс ятагларынын ишә салынмасы вә бунлардан филиз чыхарылмасы тә'мин эдилсин.

10. Әлван металлуркия саһәсиндә 1955-чи илә нисбәтән, 1960-чы илдә сафлашдырылмыш мис истехсалынын тәгрибән 60 фаиз, алүмини истехсалынын 2,1 дәфә, гурғушун истехсалынын 42 фаиз, синк истехсалынын 77 фаиз, никел истехсалынын 64 фаиз, молибден мәһсулу истехсалынын 2 дәфә, волфрам концентратлары истехсалынын 57 фаиз, сатын үчүн магний истехсалынын 2,1 дәфә артырылмасы пәзәрдә тутулсин. Титан вә надир металллар: керманшум, сирконшум, ниобиум, тантал вә бу кими башга металллар истехсалы хейли кенишләндирилсин. Электрониканы, радиотехниканы вә истийә давамлы әринтиләр истехсалыны даһа да кенишләндирмәк үчүн чох тәмиз әлван вә надир металллар истехсалы артырылсин.

Чох мәһсуллар ени техноложии просесләр: филизләрин чохмәһәләли сафлашдырылмасы үсулу, филизләри сафлашдырмаг вә гидрометаллуркия йолу илэ тәмизләмәк үчүн комбинациялы методлар. «гайнар тәбәгәдә» яндырма үсулу, электротермик вә автоклав просесләри кениш тәтбиг эдилсин, әлван металлуркияда оксикендән истифадә эдилсин. Бешиллик әрзиндә мә'дөнләрдән әлван металллар филизинин ачыг үсулла чыхарылмасы 2,2 дәфә вә күтләви учурма йолу илэ ер алтындан филиз чыхарылмасы хейли артырылсин. Филизләрдән даһа чох метал алынсин, күкүрд туршусу истехсал этмәк үчүн филизләрдә вә газларда олан күкүрдән истифадә этмәклә хаммалларын комплексли сурәтдә ә'малы тәшкил эдилсин. Әлван металллар әлдә этмәк үчүн даһа сәрфәли просесләр ахтарыб тапмаг мәгсәдилә, һабелә надир металллар истехсалы технологиясыны даһа да тәкмилләшдирмәк вә мәнимсәмәк, надир металлларын хәссәләринин вә тәтбиг эдилмәси саһәләринин һәртәрофлин өйрәнимәк мәгсәдилә әлми-тәдгигат вә тәчрүбә ишләри гүввәтләндирилсин.

Алтынчы бешилликдә илк ә'мал алүмини истехсалы гурғуларынын күчү тәгрибән 2,7 дәфә, сафлашдырылмыш мис истехсалы гурғуларынын күчү 50 фаиз, гурғушун истехсалы гурғуларынын күчү 54 фаиз, синк истехсалы гурғуларынын күчү 1,8 дәфә, никел истехсалы гурғуларынын күчү 1,7 дәфә вә әлван металлуркия мүәссисәләриндә күкүрд туршусу истехсалы гурғуларынын күчү 5,2 дәфә артырылсин.

11. Көмүр сәнаеи саһәсиндә халг тәсәррүфатынын яначаға артмагда олап тәләбатындан көмүр һасилатынын керидә галмасы ләғв эдилсин вә лазыми дөвләт яначаг әһтияти ярадылмасы тә'мин эдилсин.

Донетс və Кузнецк һөвзәләриндә, Львов—Волын və Экибас туз ятагларында көмүр чыхарылмасы һәр васитә илә артырылсын, һабелә Кустанай вилайәтиндә ени көмүр ятагларындан вә Кемерово вилайәтиндә Итат ятагындан истифадә эдилмәйә башланылсын. Кокслама үчүн көмүр чыхарылмасынын һәчми 1960-чы иләдәк тәгрибән илдә 118 миллион тона чатдырылсын.

Көмүр ятагларыны ашкара чыхармаг үчүн ени, даһа сәмәрәли үсулларын вә һәммин ятаглары ишләтмәк үчүн ени, даһа сәмәрәли системләрин ахтарылмасы, лайинһәләшдирилмәси вә тәтбиг эдилмәси, ени мәдән техникасынын ярадылмасы вә тәтбиг эдилмәси, мөвчуд мәдән машиналарындан вә механизмләриндән даһа яхшы истифадә олунамасы ишләри күчләндирилсин.

Ачыг үсул илә көмүр чыхарылмасынын даһа да инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин вә бу үсул илә көмүр чыхарылмасы 1960-чы илдә тәгрибән 122 миллион тона чатдырылсын, һабелә ер алтында һидравлик васитәләрлә көмүр чыхарылмасы үсулундан истифадә олунамасы тәмин эдилсин.

Бешиллик әрзиндә ССРИ Көмүр Сәнаеи Назирлийи үзрә көмүр шахталарында вә ерүстү мәдәнләрдә илдә тәгрибән 240 миллион тон көмүр чыхара билән гургулар ишә салынсын. Шахта лүләләринин вә дикәр әсаслы мәдәнләрин газылмасы сүрәти тәгрибән 2 дәфә артырылсын. Мөвчуд вә ени ишә салынан көмүр шахталарынын лайинһәдә нәзәрдә тутулан күчүндән истифадә эдилмәси сүрәтләндирилсин. Көмүрүн кейфийәти йүксәлдилсин вә бунун үчүн сафлашдырычы фабрикаларда көмүрүн сафлашдырылмасы тәгрибән 85 фаиз вә көмүр брикетләри истәһсалы 2 дәфә артырылсын.

Сафлашдырма заманы көмүр иткиси хейли азалдылсын, көмүрүн сафлашдырылма технолокиясы яхшылашдырылсын, ени тәсирли сафлашдырма үсуллары өйрәнилсин вә тәтбиг эдилсин.

Бешиллик әрзиндә янар шистләр чыхарылмасынын 67 фаиз, торф чыхарылмасынын 44 фаиз, о чүмләдән фрезер үсулу илә торф чыхарылмасынын 73 фаиз артырылмасы тәмин эдилсин.

12. Нефт сәнаеиндә нефт һасилаты вә әмәлынын бөйүк сүрәтлә артамасы тәмин эдилсин, ачыг рәңкли нефт мәһсуллары истәһсалы тәгрибән 2 дәфә вә сүрткү яғлары истәһсалы 1,8 дәфә артырылсын.

Лайлара сүн'и тәсир көстәрмәк үсулларындан истифадә эдилән ятаглардан нефт чыхарылмасынын хүсуси чәкиси 82 фаизә чатдырылсын. Зәиф сызан лайларын һидравлик васитәләрлә ярылмасы үсулу тәкмилләшдирилсин вә кениш тәтбиг эдилсин.

Нефт вә газ гуяларынын орта газылма сүрәти истисмар газмасында азы 85 фаиз, көшфийят газмасында азы 95 фаиз артырылсын. Газма ишләринин дөйәри тәгрибән 30 фаиз ашагы салынсын.

Ени сәмәрәли көшфийят үсулларындан комплексли сурәтдә истифадә олунамасы тәмин эдилсин вә көшфийятын техники васитәләри тәкмилләшдирилсин.

Хам нефтдән кетдикчә даһа чох нефт мәһсуллары алынмасы нәзәрдә тутулсун. Автомобил-трактор яначаглары вә яғларынын кейфийәти яхшылашдырылсын: бензинләрин антидетонасия хассәләри йүксәлдилсин, дизел яначагында күкүрд вә парафинин мигдары азалдылсын, автолларын вә дизел яғларынын өзлүлүк вә ишләдилмә хассәләри яхшылашдырылсын. Тикилмәкдә вә енидән гурулмагда олан нефтайырма заводларында нефт мәһсуллары истәһсалында ени, даһа мүкәммәл техноложы просесләр вә үсуллар тәтбиг эдилсин.

Ени нефтайырма заводларынын тикилмәси вә макистрал бору кәмәрләринин чәкилмәси сүрәтләндирилсин вә максимум дәрәжәдә үчүз-

лашдырылсын. Бешиллик эрзиндә нефтин илк э'малы мүэссисэлэринин күчү ени заводлар тикилмәси һесабына азы 45 миллион тонлуг вә хаммалы крекингләмә мүэссисэлэринин күчү азы 26 миллион тонлуг артырылсын.

13. Газ сәнаеи һәртәрәфли инкишаф этдирилсин, халг тәсәррүфатында газдан кимйәви хаммал вә яначаг кими, һабелә мәншәт эһтиячлары үчүн даһа артыг истифадә эдилсин. Бешиллик эрзиндә газ чыхарылмасы вә истеһсал эдилмәси тәғрибән 3,9 дөфә артырылсын. Ени газ ятагларыны ашкара чыхармаг үчүн геоложи-ахтарыш вә кәшфийәт ишләри күчләндирилсин, бешиллик эрзиндә газын сәнае эһтиятларынын 85—90 фаиз артмасы тә'мин эдилсин.

Ени газ ятагларындан: Ставропол, Шебелинка, Степной ятагларындан сәнае миғясында истифадә олунамасы тә'мин эдилсин, Сибирдә Берйозово газ ятагы истифадә үчүн һазырлансын.

Тәғрибән 9 мин километр узунлуғунда олан макнстрал газ кәмәрләри, о чүмләдән ән бөйүк кәмәрләр олан Ставропол—Москва, Вилнүс вә Ригая гол айырмагла Дашава—Минск—Ленинград, Ставропол—Невинномыск—Минеральные Воды—Грозны, Шебелинка—Харков—Курск—Орйол—Брянск, Казан—Горки газ кәмәрләри чәкилиб истифадәйә верилсин. Берйозово—Свердловск вә Грозны—Тбилиси газ кәмәрләринин чәкилмәсинә башланылсын.

14. Электрикләшдирмә сәһәсиндә тикинти ишләринин сүр'әти артырылсын вә кейфийәти яхшылашдырылсын; истилик-электрик стансияларынын, су-электрик стансияларынын электрик вә истилик шәбәкәләринин техники сәвийәсинин даһа да йүксәдилмәси тә'мин эдилсин. Электрик әнержисиндән сәнаедә кетдикчә даһа чох истифадә эдилмәси илә янашы олараг нәғлийәт вә кәнд тәсәррүфаты даһа кениш миғясда электрикләшдирилсин, һабелә шәһәрләрин электрик әнержиси илә тәһниз эдилмәси яхшылашдырылсын.

Бешиллик эрзиндә турбин электрик стансияларынын үмуми күчү тәғрибән 2,2 дөфә, су-электрик стансияларынын үмуми күчү 2,7 дөфә вә Электрик Стансиялары Назирлийинин 35—220 киловат кәркинликдә олан электрик шәбәкәләринин узунлуғу 2,2 дөфә артырылсын.

Куйбышев вә Сталинград су-электрик стансиялары өз там күчүндә тикилиб баша чатдырылсын; Волга чайында 1 миллион киловат күчүндә Саратов су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын; Кама чайында 540 мин киловат күчүндә Воткинск су-электрик стансиясынын тикилмәси баша чатдырылсын, тәғрибән 900 мин киловат күчүндә Нижне-Камск су-электрик стансиясынын вә Волга чайында тәғрибән 800 мин киловат күчүндә Чебоксары су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын.

450 мин киловат күчүндә Кременчуг су-электрик стансиясы вә 250 мин киловат күчүндә Днепродзержинск су-электрик стансиясы тикилиб ишә салынсын.

ССРИ-нин шәрг районларында чох бөйүк су-электрик стансиялары тикилмәсинә башланылсын. Ангара чайында 660 мин киловат күчүндә Иркутск су-электрик стансиясы, лайиһәдә нәзәрдә тутулуш там күчү 3 миллион 200 мин киловат олачаг Братск су-электрик стансиясынын биринчи нөвбәси вә Об чайында 400 мин киловат күчүндә Новосибирск су-электрик стансиясы ишә салынсын. Енисей чайында 3 миллион 200 мин киловат күчүндә Красноярск су-электрик стансиясынын вә Об чайында 500 мин киловат күчүндә Каменск су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын.

Куйбышев вә Сталинград су-электрик стансияларыны Мәркәз, Чәнуб вә Урал әнергетика системләрилә бирләшдирмәк йолу илә ССРИ-нин

Авропа һиссәсиндә ваһид энәркетика систәми ярадылсын, бу мәгсәд үчүн 400 киловолт кәркинликдә электрик хәтләри чәкилсин. Мәркәзи Сибирдә (Новосибирскдән Иркутска гәдәр) ваһид энәркетика системи ярадылмасы ишләринә башланылсын. Күрчүстан, Азәрбайчан вә Әрмәнистан энәркетика системләри бирләшдирилсин.

Бир гайда олараг, яначаг чыхарылан районларда чох күчлү электрик стансиялары тикмәк вә бу стансияларда 100, 150 вә 200 мин киловатлыг агрегатлар гоймаг йолу илә ири энәркетика системләриндә район истилик-электрик стансияларынын күчү артырылсын.

Сәнае мүәссисоләриндә вә ири шәһәрләрдә истилик шәбәкәсинин даһа да кенишләндирилмәси тәмин әдилсин, истилик шәбәкәләри тикитинсиндә керилик арадан галдырылсын.

ССРИ-нин Авропа һиссәсинин ваһид энәркетика системиндә вә ди-кәр ири энәркетика системләриндә ән азы 10 фаиз электрик гурғулары әһтият ярадылмасы нәзәрдә тутулсун.

Электрик стансияларынын даһа сәрфәли ишләмәсинә вә онларын дә-йәринин ашағы салынмасына наил олмаг мәгсәдилә ири истилик-электрик стансияларында 565°C-дәк температурада 130 атмосфер бухар тәз-йигинә давам кәтирән вә бухарын гызмасыны тәмин әдән аваданлыгдан кениш истифадә олунсун вә газан-турбин блок схеминин тәтбиг олунмасы тәмин әдилсин. 600°C температурада 220 атмосфер бухар тәзйигинә давам кәтирән 200 мин киловат күчүндә турбин блокларындан сәнае мигясында истифадә әдилсин. 650°C температурада 300 атмосфер бухар тәзйигинә давам кәтирән 300 мин киловат күчүндә турбин блоку, һабелә бир сыра тәчрүбә вә сәнае газ-турбин электрик стансиялары ишә салынсын. Йүксәк параметрли бухар ишләтмәк йолу илә бир сыра аз сәрфәли истилик-электрик стансиялары техники чәһәтдән енидән гурулсун.

Электрик энәржиси йүксәк кәркинликли даими чәрәян шәклиндә электрик хәтләри васитәсилә узаг мөсафәйә верилсин, бунун үчүн Сталин-град су-электрик стансиясы илә Донбас арасында даими электрик чәрәяны хәтти ишә салынсын.

15. Қимя сәнаеинин сүр'әтлә инкишаф әтдирилмәси вә хүсусилә халг тәсәррүфатынын мүхтәлиф сәһәләриндә техники тәрәггини тәмин әтмәк үчүн лазым олан кимйәви мәһсуллар истеһсалынын сүр'әтлә инкишаф әтдирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Кәнд тәсәррүфаты биткиләринин мәһсулдарлығынын йүксәлмәсини тәмин әдән кимйәви мәһсуллар истеһсалы хейли артырылсын; ени нөв-гүввәтли мәдән күбрәләри истеһсалы, кәнд тәсәррүфаты биткиләринин зиянверичиләринә вә хәстәликләринә гаршы мүбаризә үчүн ени, даһа тә-сирли зәһәрли кимйәви маддәләр истеһсалы тәшкил әдилсин. Гүввәтли фосфор күбрәләри истеһсалы илдә тәгрибән 1 миллион тона чатдырылсын.

Алағ отларына гаршы мүбаризә апармаг үчүн сәнаедә кениш мигя-да кимйәви маддәләр истеһсалы тәшкил әдилсин, беләликлә, кәнд тәсәр-рүфаты биткиләри әкинләринин бечәрилмәсинә сәрф әдилән әмәйин хей-ли азалдылмасы тәмин олунсун.

Мәдән күбрәләри үчүн хаммал олан апатит концентраты вә фосфор-ритләр истеһсалы, һабелә тәбини күкүрд ятагларындан истифадә әтмәк, күкүрд-мис филизләрини вә тәркинбиндә күкүрд олан газлары әмал әтмәк әсасында күкүрд туршусу вә күкүрд истеһсалы хейли артырылсын. Аммо-нияк истеһсалы тәгрибән 87 фаиз вә күкүрд туршусу истеһсалы 91 фаиз артырылсын.

Техники мәгсәдләрә сәрф әдилән ейинти мәһсулларыны алтынчы бешилликдә синтетик хаммалларла тамамилә әвәз әтмәк мәгсәдилә син-

тетик каучук, спирт, юма васителәри вә башга кимйәви мәһсуллар истеһсалы үчүн нефт газларындан, тәбии газлардан вә нефт мәһсулларындан хейли чох истифадә эдилмәси кимя вә нефт сәнаенин эн мүнүм вәзифәләриндән бири һесаб эдилсин. Синтетик каучук истеһсалы тәғрибән 2,2 дәфә артырылсын. Кокс газындан вә көмүрүн кокслашмасы нәтижәсиндә алынған мәһсуллардан даһа яхшы истифадә этмәк һесабына кимйәви маддәләр истеһсалы артырылсын.

Машыңгайырма сәнаеи, радиотехника вә халг тәсәррүфатынын дикәр саһаләри үчүн синтетик гәтраннын, йүксәк кейфийәтли лакларын вә бояларын, пластик күтләнин, электрик-изолясия материалларынын, синтетик материалларын чешиди кенишләндирилсин вә истеһсалы артырылсын. Сүн'и лиф үчүн синтетик материаллар истеһсалы 5,9 дәфә артырылсын. Автомобил шинләри истеһсалы тәғрибән 2 дәфә артырылсын.

Кимя сәнаеиндә ени сәмәрәли техноложки просесләрдән вә чох мәһсулдар аваданлыгдан кениш истифадә эдилсин.

Бешиллик әрзиндә Кимя Сәнаеи Назирлийинин мүәссисәләриндә аммонияк вә каустик сода истеһсал эдән гурғуларын күчү тәғрибән 1,7 дәфә, синтетик каучук истеһсал эдән гурғуларын күчү 2,3 дәфә артырылсын.

16. Ени чох мәһсулдар аваданлыг вә машиңларын, дэзкаһларын, пресләрин, апарат вә чиһазларын истеһсалыны даһа яхшы өйрәнмәк вә кениш иңкишаф этдирмәк машиңгайырма сәнаеиндә чох мүнүм вәзифә һесаб эдилсин. Бешиллик әрзиндә машиңгайырма вә метал э'малы сәнаеи мәһсулларынын истеһсалы тәғрибән 80 фанз артырылсын.

Машыңгайырма мүәссисәләринин техники сәвиййәси хейли йүксәлдилсин. Металйонма аваданлыгы паркы әһәмийәтли дәрәчәдә дөйишдирилсин вә ениләшдирилсин. Машыңгайырма мүәссисәләриндә айры-айры һиссәләрин истеһсалында ени мүтәрәгги үсуллардан даһа кениш истифадә эдилсин. Гыса мүддәтләрдә ени конструкиялы чох мәһсулдар машиңлар яратмаг саһәсиндә элми-тәдгигат, конструкторлуг вә тәчрүбә ишләри олдуғча кенишләндирилсин.

Мүнүм машиңгайырма мүәссисәләриндә мүасир тәләбләрә уйғун лабораториялары олан тәчрүбә сәхләри ярадылмасы нәзәрдә тутулсун.

Машиңларын конструкияларыны яхшылашдырмаг, опларын габаритләрини вә чәкисини азалтмаг, тәркибиндә хусуси маддәләр олан вә тәркибиндә хусуси маддәләр аз олан поладлардан, йүңкүл әринтиләрдән, пластик күтләләрдән, сәрфәли прокат профилләриндән даһа кениш истифадә этмәк, дәгиг төкмәләрин вә дәмричиликдә материалларын һазырланмасында мүасир үсуллары тәтбиг этмәк йолу илә метал сәрф эдилмәси орта һесабла ән азы 22 фанз азалдылсын.

Дэзкаһгайырмада ихтисаслашдырылмыш, хусуси вә чох позисиялы агрегат дэзкаһлары истеһсалы 2,4 дәфә, автоматик сәхтәр вә заводлар үчүн автомат вә ярымавтомат хәтләр истеһсалы тәғрибән 5 дәфә артырылсын. Үмуми дэзкаһ бурахылышында ән мүтәрәгги групплардан олан металкәсмә дэзкаһларынын хусуси чәкиси бешилийин ахырынадәк ән азы 50 фанзә чатдырылсын; ағач э'малы сәнаеи үчүн аваданлыг, о чүмләдән автоматик хәтләр, автомат вә ярымавтомат дэзкаһлар истеһсалы артырылсын.

Металкәсән дэзкаһлар истеһсалынын артмасына нисбәтән ағыр дәмричи-пресс машиңлары вә төкмә аваданлыгы истеһсалынын даһа сүр'әтлә артмасы тә'мин эдилсин. Дәмричи-пресс аваданлыгы, хусусән күчлү гидравлик пресләр, механики дөймә-штамплама пресләри вә пәрчим пресләри, горизонтал-дөймә машиңлары вә эндирмә автоматлары, о чүмләдән электриклә метал гыздыран автоматлар бурахылышы хейли

артырылсын. Ағыр дэмирчи-пресс машыналары бурахылмасы эн азы 4 дэфэ вэ төкмэ аваданлыгы истейсалы эн азы 8 дэфэ артырылсын.

Металкэсэн аваданлыгы, дэмирчи-пресс машыналарыны вэ төкмэ аваданлыгыны истейсал эдэн лазымы гургулар вэ биринчи нөвбэдэ автоматык хэтлэр, хусуси дэзкаһлар вэ агрегат дэзкаһлары бурахан заводлар ишэ салынсын.

Ағыр машынгайырмада тамамилэ механиклэшдирилмиш вэ максимум дэрэчэдэ автоматлашдырылмыш чох мэхсулдар прокат дэзкаһларыны вэ биринчи нөвбэдэ бүтөв яйылмыш вэрэг метал дэзкаһларынын, сортлуг метал дэзкаһларынын вэ бору дэзкаһларынын, бүкүлмүш профилли прокат вэ периодик прокат истейсал эдэн дэзкаһларыны, кичик вэ бөйүк диаметрли электрик гайнаг борулары истейсал эдэн агрегатларын, прокат истейсалында ағыр ишлэри механиклэшдирэн аваданлыгын истейсалынын мәнимсэнилмэси вэ бу аваданлыгын бурахылмасы тэмнин эдилсин. Бешиллик эрзиндэ прокат аваданлыгы бурахылышы 82 фанз артырылсын.

Шахталар үчүн 25 тонадэк йүк көтүрэ билэн ири галдырычы машыналарын, мұхтэлиф кеоложи шэрайтдэ ишлэйэн көмүр комбайнларынын, чалову 25 кубметр вэ голунун узунлугу 100 метр олан драглайн экскаваторларынын истейсалы мәнимсэнилсин. Нефтьдэн даһа чох нефть мэхсуллары алмаг үчүн ени нөв нефть апаратылары бурахылышы артырылсын. Мөвчуд газма аваданлыгы вэ чох мэхсулдар газ-мотокомпрессорлар енилэшдирилсин вэ даһа мүкэммэл ени газма аваданлыгы вэ чох мэхсулдар газ мотокомпрессорлар ярадылсын.

Торф сэнэенини механиклэшдирмэк үчүн бешиллик эрзиндэ аваданлыг бурахылышы эн азы 2 дэфэ артырылсын.

Энеркетика машынгайырма сэнэениндэ вэ электротехника сэнэениндэ газан вэ турбин агрегатларынын вэ электрик аваданлыгынын кейфийэти вэ техники-игтисади көстэричилэри йүксэлдилсин. Даһа йүксэк параметрли бухара давам кэтирэн ени энеркетика аваданлыгы истейсалынын мәнимсэнилмэси тэмнин эдилсин, электрик стансияларында бухар турбинлэринин, газанларын вэ башга аваданлыгын иши комплексли сурэтдэ автоматлашдырылсын. 200 вэ 300 мин киловат күчүндэ бухар турбинлэринин, бу турбинлэр үчүн газанларын, сарғысы хусуси үсул илэ союдулан вэ 300 мин киловата гэдэр күчү олан бухар турбинлэри үчүн ири кенераторларын, су-электрик стансиялары үчүн күчлү кенераторларын конструкторлары назырлансын вэ бунларын истейсалы мәнимсэнилсин. Стансионар вэ сэйяр газ-турбин гургуларынын, һабелэ сэйяр газ-турбин электрик стансияларынын серия илэ бурахылышы тэшкил эдилсин.

Кэркииллийи 400 киловатдан артыг олан дэйишэн чэрэяны электрик аваданлыгы яратмаг саһэсиндэ элми-тэдгигат ишлэриндэн өтрү тэчрүбэ базасы тэшкил эдилсин; йүксэк волтлу даими чэрэян хэтлэри үчүн электрик аваданлыгы вэ электрик апаратылары истейсалы мәнимсэнилсин вэ бунларын бурахылышы тэмнин эдилсин.

Тутуму 180 тона гэдэр олан вэ ичэрисиндэ металын электромагнит үсулу илэ гарышдырылдыгы ири электрик поладэритмэ печлэринин вэ дэмир эринтиси алмаг үчүн гапалы боғазы олан электрик печлэринин истейсалы мәнимсэнилсин.

Электрик аваданлыгы үчүн ярымкечиричи чэрэян дүзлэндиричилэри вэ ени синтетик электрик-изоляция материаллары истейсалы мәнимсэнилсин. Ызви-силисиум изолясиясындан вэ шүшэ изолясиясындан даһа кениш өлчүдэ истифадэ эдилсин.

Ени мүасир типли йүксэк волтлу электрик апаратылары, йүксэк волтлу күчлү дүзлэндиричилэр, нэглийаты электриклэшдирмэк үчүн, гара вэ элван металлуркия үчүн, халг тэсэррүфатынын дикар саһэлэри үчүн дүз-

лэндиричитэр бурахмагдан өтрү истеһсал базасынын кенишлэндирилмәси сүр'әтлэндирилсин.

Радиотехника вә чиһазгайырма сәнаеи, хүсусилә техноложи просесләрә нәзарәт этмәк вә бу просесләри тәнзим этмәк үчүн чиһазлар истеһсалы һәр васитә илә кенишлэндирилсин. Бешиллик әрзиндә чиһазлар вә автоматлашдырма васитәләри истеһсалы тәгрибән 3,5 дәфә, о чүмләдән техноложи просесләри нәзарәт алтына алмаг вә автоматик сурәтдә тәнзим этмәк үчүн чиһазлар истеһсалы 4 дәфә, һесаб вә һесаб-анализ машиналары истеһсалы 4,5 дәфә, электрик өлчү чиһазлары истеһсалы 3,6 дәфә, оптика-механика чиһазлары истеһсалы 3 дәфә артырылсын. Радио-өлчү чиһазларынын чешиди кенишлэндирилсин вә бурахылышы ән азы 3 дәфә артырылсын. Электрик-вакуум чиһазлары истеһсалы 2,6 дәфә артырылсын.

Чиһазгайырманын, радиотехниканын вә электрониканын элми-тәдгигат вә лаборатория базасы инкишаф этдирилсин, техники тәһһизаты хейли яхшылашдырылсын. Мүрәккәб риязийят мәсәләләрини һәлл этмәк үчүн сүр'әтлә ишләйән автомат һесаблайычы машиналарын вә истеһсал просесләрини автоматик сурәтдә идарә этмәк үчүн һесаб-риязийят машиналарынын конструкция вә истеһсал әдилмәси ишләри гүввәтлэндирилсин. Гайрылан чиһазларын дәгигилии артырылсын вә кейфийәти яхшылашдырылсын. Физиканын, электрониканын вә радиотехниканын сон наилийәтләринә әсасланан ени автоматика васитәләринин һазырланмасы тә'мин әдилсин. Ярымкечиричи чиһазлар үзрә элми-тәдгигат ишләри олдугча күчләндирилсин вә бунлардан тәчрүбәдә кениш истифадә әдилсин.

Бешилийин ахырынадәк лүминесценсия лампалары истеһсалы 10—15 дәфә артырылсын вә ичәрисиндә криптон газы олан лампаларын истеһсалы илдә тәгрибән 100 миллион әдәдә чатдырылсын.

Қаналлары чох олан радио-реле вә кабел хәтләри үчүн апаратлар, рабитә просесләрини автоматлашдыран апаратлар, радио рабитәси вә мәфтил рабитәси апаратлары, һабелә автомат телефон стансиялары истеһсалы кенишлэндирилсин.

Бүтүн сәнаедә истифадә әдилән чиһазларын һазырланмасы үчүн истеһсал базасыны кенишләндримәк мәгсәдилә алтынчы бешилликдә 32 чиһазгайырма заводу тикилиб истифадәйә верилсин.

Нәглийят машингайырма сәнаеиндә электровоз вә тепловоз истеһсалы инкишаф этдирилсин, макистрал паравозлары бурахылышы даяндырылсын; газотурбовозлар ярадылсын. Ени күчлү тепловоз дизелләринин, кәми дизелләринин вә стасионар дизелләрин серия илә истеһсалы тәшкил әдилсин. Сәнае тезликли дәйишән чәрәян шәбәкәсиндән энержи алан макистрал электровозларынын серия илә истеһсалы мәнимсәнилсин. 90—100 тон йүк галдыра билән универсал йүк вагонларынын, ярымвагонларын вә думпкаларын, һабелә семент вагонларынын конструкциялары һазырлансын вә истеһсалы мәнимсәнилсин. Подшипникли ени локомотивләрин вә вагонларын, һаваны тәнзим этмәк үчүн гурғулары олан сәрнишин вагонларынын кениш мигяса бурахылмасы тә'мин әдилсин.

Автомобил сәнаеиндә йүк автомобилләри бурахылышы сай ә'тибарилә тәгрибән 32 фаиз (үмуми йүк галдырма габилийәти ә'тибарилә 45 фаиз), автобус бурахылышы 88 фаиз, миник автомобилләри бурахылышы 86 фаиз, автомобил вә трактор гошгулары бурахылышы 4,3 дәфә, автомобилләр үчүн әһтият һиссәләри бурахылышы 2,2 дәфә артырылсын. Автомобилләрин, автобусларын вә моторларын көһиәлмиш моделләри даһа йүксәк иш кәстәрничиләринә малик олан ени моделләрлә әвәз әдилсин. Йүкүнү өзүбошалдан 40—50 тонлуғ автомобилләр истеһсалы тәшкил әдилсин. Һәр чүр йолдан кечә билән автомобилләр, хүсуси йүк автомо-

биллери, мүхтәлиф мәгсәдләр үчүн олан, тәкмилләшдирилмиш автомобил гошгулары вә ярымгошгулар истеһсалы артырылсын.

Трактор вә кәнд тәсәррүфаты машингайырма сәнаеиндә чәркәләр арасыны бечәрән тракторлар бурахылышы тәгрибән 2,7 дэфә артырылсын, тракторларын техники-игтисади кәстәричиләри яхшылашдырылсын, даһа сәрфәли олан, даһа аз метал тәләб эдән ени типли тыртыллы вә тәкәрли тракторлар вә моторлу шассиләр һазырлансын вә бунлардан истеһсалатда истифадә олунсун.

Һидромеханизмләрлә тәһһиз әдилмиш тракторлар истеһсалы тәһһин әдилсин, сәнасин, тикинтиләрин вә кәнд тәсәррүфатынын әһтиячлары үчүн 140 вә 250 ат күчүндә тракторлар истеһсалы мәһнимсәнилсин.

Өлкәнин мүхтәлиф кәнд тәсәррүфаты зоналарынын шәраитинә уйғун олараг биткичиликдә, һейвандарлыгдә вә кәнд тәсәррүфатынын башга сәһәләриндә ишләри комплексли сурәтдә механикләшдирмәк үчүн кәнд тәсәррүфаты машинлары истеһсалы инкишаф әтдирилсин, тракторлар үчүн чох мүхтәлиф асма вә ярымасма кәнд тәсәррүфаты машинлары вә аләтләринин һазырланмасы вә истеһсалатда истифадә әдилмәси тәһһин әдилсин, беләликлә, чари бешилликдә әсас әтибарилә асма вә ярымасма машин вә аләтләр бурахылышына кечилсин, тракторлара гошулан машинлары билаваситә тракторчунун идарә эдә билмәси үчүн һәммин машинларда хүсуси механизмләр дүзәлдилсин.

Дәли биткиләрин мәһсулууну әләһиндә бичмәк үчүн машинлар — чәркәли бичин машинлары (виндроуэрләр), һабелә тахыл комбайнларына гошулан йыгычы машинлар истеһсалы хейли кенишләндирилсин.

Һейвандарлыг фермаларында чох әһмәт тәләб эдән ишләри механикләшдирмәк үчүн машин вә аләтләр истеһсалы, емләри топлайыб сыхан машинлар, оту топлайыб, таявуран машинлар вә ем тәдарүк әтмәк үчүн башга машинлар, күбрә верән машинлар истеһсалы артырылсын, алағ отларына вә кәнд тәсәррүфаты биткиләринин зиянверҗиләринә таршы мүбаризә васитәләриндән, һабелә йүквурма-йүкбошалтма механизмләриндән кениш истифадә әдилсин.

Хүсуси чох рүтубәтли районларда ишләмәк үчүн, чох мәһсулдар вә һүндүр көвдәли биткиләри йығмаг үчүн ени типли гошма тахыл комбайнларындан, моторлу тахыл комбайнларындан вә аз яначаг ишләдән тахыл комбайнларында, һабелә гарғыдалыйыған, памбыгыйған, картофыйған машинлардан вә диҗәр кәнд тәсәррүфаты машинларындан истеһсалатда кениш истифадә әдилсин.

Үмуми машингайырма сәһәләриндә кимя сәнаеи үчүн чох мәһсулдар аваданлыг бурахылышы хейли кенишләндирилсин. Гара металлуркия үчүн саатда 10—30 мин кубметр оксикен верә билән гургулар истеһсалы мәһнимсәнилсин.

Электрик-вакуум, кабел, электротехника вә қағыз сәнаеи үчүн ени чох мәһсулдар техноложии аваданлыг истеһсалы мәһнимсәнилсин; тохучулуг сәнаеи вә йүнкүл сәнаеи үчүн ени тохучу автоматлары, парҗая фасиләсиз сурәтдә нахыш вурмаг үчүн агрегатлар, сүн'и лиф вә кен-дәри истеһсал эдән комплексли агрегатлар вә даһа йүксәк сүр'әтлә ишләйән башга аваданлыг бурахылышы тәшкил әдилсин. Ейинти сәнаеи үчүн ени нөв автоматик аваданлыг, союдучу аваданлыг, кәмиләрдә вә балыг әмалы муәссисәләриндә балығын тәмизләнмәсини вә ондан мәһсуллар һазырланмасыны механикләшдирмәк үчүн аваданлыг бурахылышы артырылсын.

Тикинти вә йол машингайырма сәнаеи хейли инкишаф әтдирилсин. Экскаватор бурахылышы тәгрибән 3 дэфә, автогрейдер бурахылышы 4 дэфә, дәмир-бетон һиссәләр һазырламаг үчүн комплект аваданлыг бурахылышы 5 дэфә, при дивар блоклары вә бетон блоклар истеһсалы үчүн

аваданлыг бурахылышы 10 дэфа артырылсын. Семент сәнаеи вә автомат-лашдырылмыш бетон заводлары үчүн чох мәһсулдар комплект аваданлыг, һабелә механикләшдирилмиш тикинти алатләри истеһсалы кениш-ләндирилсин.

Кәмигайырма сәнаеиндә бешиллик әрзиндә дәниздә ишләйән гуру йүк кәмиләри вә танкерләр бурахылышы 30 фанздән чох, балыг-вәтәкә кәмиләри вә гәбулэдичи нәглийят кәмиләри тәгрибән 3,9 дэфа артырылсын. Дәниздә ишләйән моторлу йүк кәмиләринин сүр'әти вә йүкгалдырма габилиийәти хейли артырылсын. Йүкгалдырма габилиийәти 5—10 мин тон олан мүасир дәниз гуру йүк теплоходларынын, йүкгалдырма габилиийәти 20—25 мин тон олан танкерләрин, 1.200—2.200 ат күчүндә олан чай вә көл едәк кәмиләринин, 600—1.200 ат күчүндә олан сәрнишин теплоходларынын, сүр'әтли балина ову кәмиләринин, һабелә ири дәниз балина ову базаларынын, бузханалы амбарлары олан траулер кәмиләринин, сийәнәк балыгы базаларынын, дәниз сәрнишин кәмиләринин вә тахташалбан кәмиләринин гайрылмасы тә'мин эдилсин. Балыгы дондурмаг үчүн гургулары олан бузханалы дәниз кәмиләринин бөйүк серияларла гайрылмасы тәшкил эдилсин, дәмир-бетон кәмиләр гайрылмасы кениш-ләндирилсин.

17. Тикинти материаллары сәнаеи сәһәсиндә тикинтинин чох йығчам олмасыны, тикинти ишләринин кейфийәтишин йүксәлмәсини вә дәйәринин ашағы дүшмәсини тә'мин эдән материаллар вә һиссәләр истеһсалынын кениш өлчүдә инкишаф этдирилмәси башлыча вәзифә һесаб эдилсин, бунун үчүн семент, гурашдырма дәмир-бетон һиссәләр, дивар блоклары, аракәсмәләр, санитария техникасы аваданлыгы вә бәзәк материаллары истеһсалынын хейли артырылмасы нәзәрдә тутулсун. 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә гурашдырма дәмир-бетон конструкциялар вә һиссәләр истеһсалы тәгрибән 5,8 дэфа, әһәнк истеһсалы 2,1 дэфа, юмшаг тахтапуш истеһсалы 1,9 дэфа, дивар материаллары истеһсалы 2,4 дэфа вә гейри-филіз. тикинти материаллары 1,8 дэфа артырылсын.

Йүксәк маркалы тез бәркийән семент истеһсалы кенишләндирилсин. Заводлары ихтисаслашдырмаг вә истеһсал просесләринин тәкмилләшдирмәк йолу илә дәмир-бетон мәһсуллар һазыраян заводларын мәһсулдарлығынын артырылмасы тә'мин эдилсин. Назик диварлы, ичи бош вә габагчадан кәркинләшдирилмиш дәмир-бетон конструкциялары вә һиссәләрин, һабелә дәмир-бетон боруларын күтләви бурахылышы тәшкил эдилсин. Вибрасиялы дәйирманларда үйүдүлмүш олан хаммалдан тикинти материаллары истеһсалы тәшкил эдилсин. Дивар вә бәзәк материалларынын, шиферин, юмшаг тахтапушун, пәнчәрә шүшәсинин вә санитария техникасы материалларынын кейфийәти әһәмийәтли дәрәчәдә йүксәлдилсин.

Дашын, чынгылын вә гумун чыхарылмасында вә һазырланмасында олан керилик арадан галдырылсын. Районларда чынгыл истеһсал эдән ири доғрайычы-чешидләйичи заводлар тикилсин; гейри-филіз тикинти материалларынын сафлашдырылмасы вә фраксиялара айрылмасы тәтбиг эдилсин вә бунларын мая дәйәри ашағы салынсын.

Колхозларын ерли тикинти материалларына тәләбатыны даһа мүкәмәл өдәмәк мәгсәдләтә колхозлара мәсләһәт көрүлсүн ки, колхозларын өзүндә дивар материаллары, кирәмид, әһәнк, ғамыш лайлар вә диқәр ерли тикинти материаллары истеһсалыны ләзими дәрәчәдә инкишаф этдирилсінләр.

18. Мешә сәнаеинин даһа да инкишафы тә'мин эдилсин. Бешиллик әрзиндә ССРИ Мешә Сәнаеи Назирлийи үзрә тахта-шалбан дашынмасынын һәчми тәгрибән 42 фаиз артырылсын, бунун үчүн 82 миллион кубметр тахта-шалбан дашыя билән истеһсал гургулары истифадәйә верилсин,

чоҳ мешаллик районларда тахта-шалбан тедарукунун ва тахта заводлары тикинтисинин инкишаф сур'ети артырылсын. 1956—1960-чы иллэрдэ 16,5 миллион кубметр тахта истеһсал эдэ билэн гургулар ишэ салынсын. Мөвсүмлүк мешэ сәнаеи тәсәррүфатлары енидән гурулараг бүтүн ил бою ишлэйән вә даими фәһлә кадрлары олан мүәссисәләрә чеврилсин. Мешэ сәнаеиндә аваданлыгдан истифадә эдилмәси хейли яхшылашдырылсын, мешэ сәнаеи даһа мәһсуллар машын вә механизмләрлә тәһһиз эдилсин.

19. Кағыз вә ағач э'малы сәнаеинин хейли инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун. Мәтбәә кағызы истеһсалы тәғрибән 60 фәиз, гәзет кағызы истеһсалы 51 фәиз, кардон истеһсалы 2,8 дэфә, гидролиз вә сульфит спирти истеһсалы 2,3 дэфә артырылсын. Назик чап кағызы вә бүкмәк үчүн олан кағыз истеһсалы кенишләндирилсин, габ кими истифадә эдилән ени нөв кағыз вә кардон истеһсалы мәнинсәнилсин. Селлүлоз, ярым-селлүлоз биширилмәсиндә вә одунчағын гидролизиндә мүтәрәгги үсуллар тәтбиғ эдилсин.

Гамышдан истифадә эдилмәклә, ени селлүлоз заводлары вә кардон фабрикалары тикилсин.

Селлүлоз-кағыз, мешә-кимя вә гидролиз сәнаеи мәһсуллары истеһсал этмәк, һабелә ағач-лиф лайлар, тикинти һиссәләри вә сүн'и тахта истеһсал этмәк үчүн ярпағлы ағач одунчағындан, тахта сәнаеиндә, ағач э'малы сәнаеиндә вә тахта-шалбан тедарук эдилән ерләрдә алынан одунчаг туллантыларындан даһа артыг истифадә эдилсин.

20. Йүнкүл сәнаеи сәһәсиндә чохишләнән сәнаеи маллары истеһсалынын даһа да артырылмасы нәзәрдә тутулсун, сәнаеи малларынын кейфий-йәтинин вә чешидинин, һабелә заһири көрүнүшүнүн хейли яхшылашдырылмасы тә'мин эдилсин.

Хоелу, меланш, адяллыг парчалар, бәзәк-мебел памбыг парчалары, халис юндан камвол парчалары, нахышлы парчалар, штапел лифиндән костюмлуг вә палтарлыг парчалар, йүксәк кейфиййәтли чораблар, ипәкдән алт трикотаж палтары, юн вә ярымюн үст трикотаж палтары, тикили маллар, ән мүхтәлиф моделли вә фәсонлу аяггабылар бурахылышы артырылсын.

Сүн'и лифләр истеһсалы кениш мигяса тәшкил эдилсин вә сүн'и лифләр бурахылышы 1960-чы илдә 330 мин тона, бундан капрон, хлорин, анид, лавсан вә нитрон типли синтетик лифләр бурахылышы 44 мин тона чатдырылсын вә я 1955-чи илә нисбәтән 5 дэфә артырылсын. 1960-чы илдә 5 мин тон шүшә лиф вә 51 миллион квадратметр сүн'и үзлүк дәри бурахылмасы тә'мин эдилсин.

Сүн'и лифләр, хүсүсән синтетик лиф истеһсалы вә э'малы сәһәсиндә, һәмчинин истеһсал дөврәсини азалдан вә хаммал ишләдилмәсини әксилдән сәрфәли техноложии просесләр мүййән эдилмәси сәһәсиндә элмитадгигат ишләри кенишләндирилсин. Тохучулуг вә йүнкүл сәнаеи мүәссисәләриндә хаммал иткиси хейли азалдылсын.

Әсәслы тикинти һесабына 1956—1960-чы илләрдә тәғрибән 3.166 мин ик, 95 мин тохучу дэзкаһы гоюлсун, һабелә 255 мин тон сүн'и лиф вә 85 миллион чүт аяггабы истеһсал эдә биләчәк гургулар тикилиб ишэ салынсын.

21. Ейинти сәнаеи сәһәсиндә кәнд тәсәррүфаты хаммаллары әһтиятынын артмасына уйғун олараг әрзаг маллары истеһсалынын даһа да артырылмасы, бурахылан мәһсулун кейфиййәтгә яхшылашдырылмасы вә чешидинин чоһалдылмасы, әрзаг малларынын кейфиййәтини сахламаг мәгсәдилә һәмчин малларын гутулара долдурулмасы вә кағызә бүкүлмәси үчүн ән яхшы үсуллар тәтбиғ эдилмәси нәзәрдә тутулсун.

Мал-гара ягы истеһсалы 56 фанз вә сүд мәһсуллары истеһсалы 2,7 дэфэ артырылсын.

Элавә шәкәр вә битки ягы әһтияты әлдә этмәк мәгсәдилә 1956—1960-чы илләрдә чуғундур паткасыны сепарасия васитәсилә шәкәрсизләшдирмә үсуллары вә яғлы тохумлардан яғ әлдә этмәк үчүн экстракция методу кениш тәтбиг әдилсин.

Ачығ дәннздә фәал балығ овунун даһа да кенишләндирилмәсини тәмин этмәк үчүн балығ сәнаенин мұасир ири балығчы кәмиләри илә тәһниз этмәк ишләри давам әтдирилсин. Ахтарыш кәмиләри вә ири балығчы кәмиләри радионавигасия вә гидроакустика чиһазлары илә, һабелә балығ тутулмасы вә мұхтәлиф балығ мәһсуллары һазырланмасы ишләрини механикләшдирмәк үчүн ән ени аваданлығла тәһниз әдилсин. Балығ сәнаен бузхана гурғулары вә балығ мәһсуллары һазырламағ үчүн аваданлығы олан, беләликлә, кәмиләрдә балығ мәһсуллары һазырламаға вә сатылмағ үчүн лиманлара һазыр мәһсул кәтирмәйә имкан верән балығчы траулер кәмиләри илә тәмин әдилсин.

Өлкәнин сутутарларында балығ әһтиятыны горумағ вә артырмағ мәгсәдилә, балығларын төрәйиб артмасы үчүн яхшы тәбии шәраит ярадылмасыны, сәнае миғясында балығ етишдирилмәсинин даһа да инкишаф әтдирилмәсини вә гиймәтли емәли балығларын мұвафиг иглимә алышдырылмасыны нәзәрдә тутарағ балығ етишдирмәк вә мелиорасия ишләри үчүн комплексли тәдбирләр кениш миғясда һәята кечирилсин.

Ейинти сәнаенин бүтүн сәһәләриндә хаммал вә һазыр мәһсул иткисинин хейли азалдылмасы тәмин әдилсин.

Әсаслы тикинти һесабына алтынчы бешилликдә тәгрибән ашағыда көстәрилән гәдәр истеһсал гурғулары: күндә 708 мин сентнер чуғундур вә 2.335 тон яғлы тохуму әмал әдә биләчәк истеһсал гурғулары, илдә 957 миллион банка мейвә-тәрәвәз вә мейвә консервләри, 300 миллион банка балығ консерви истеһсал әдә биләчәк гурғулар, һәр нөвбәдә 2.279 тон әт, 313 мин банка әт консерви вә 379 мин банка сүд консерви истеһсал әдәчәк гурғулар, һәр нөвбәдә 2.350 тон сүддән пендир вә яғ һазырлаячағ гурғулар тикилиб ишә салынсын.

II. ИСТЕҢСАЛ ПРОСЕСЛӘРИНИН МЕХАНИКЛӘШДИРИЛМӘСИ ВӘ АВТОМАТЛАШДЫРЫЛМАСЫ САҢӘСИНДӘ

1. Техниканы даһа бөйүк тәрәггийә чатдырмағ, әмәк мәһсулдарлығыны йүксәлтмәк вә әмәк шәраитини йүнкүлләшдирмәк мәгсәдилә ишләрин механикләшдирилмәси сүрәти хейли артырылсын вә сәнаедә истеһсал просесләринин автоматлашдырылмасы кениш миғясда тәтбиг әдилсин.

Әсас вә көмәкчи ишләрин комплексли сурәтдә механикләшдирилмәси үсулу бүтүн сәнае сәһәләриндә кениш миғясда һәята кечирилсин. Йүкләмә-бошалтма ишләринин комплексли сурәтдә механикләшдирилмәсинә хусуси фикир верилсин.

Айры-айры агрегатларын вә әмәлийятларын автоматлашдырылмасындан сехларын вә техноложии просесләрин автоматлашдырылмасына вә тамамилә автоматлашдырылмыш мұәссисәләр ярадылмасына кечилсин. Энеркетика системләриндә, нефть мәдәнләриндә вә башға истеһсалатларда аваданлығы узағ мәсәфәдән идарә этмәкдә, нәзарәт вә идарә ишләриндә телемеханикләшдирмәнин даһа артығ дәрәчәдә тәтбиг олунамасы тәмин әдилсин.

2. Истеһсал просесләрини комплексли сурәтдә механикләшдирмәк вә автоматлашдырмағ ишләрини олдуғча кенишләндирмәк үчүн мұәййән әдилмиш тәдбирләрин һәята кечирилмәси илә әлағәдар оларағ, эйни заманда техноложии просесләри тәкмилләшдирмәк вә истеһсалатын тәшки-

лини яхшылашдырмаг үчүн لازыми ишләр көрүлсүн. О чүмләдән фасиләсиз вә конвейер истеһсал үсулларынын хусуси чәкиси хейли артырылсын, әл илә көрүлән ишләрин механикләшдирилмәси вәтән техникасынын вә харици техниканын ән яхшы наилийәтләри сәвийһәсинә галдырылсын. Сәнае лазыми механикләшдирмә вә автоматлашдырма вәситәләрилә вә чиһазларла тәмин әдилсин; мөвчуд аваданлыгдан вә механизмләрдән хейли яхшы истифадә әдилсин.

3. Сәнае сәһәләриндә истеһсал просесләрини механикләшдирмәк вә автоматлашдырмаг үчүн ашағыдакы әсас тапшырыгларын һәята кечирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Гара металлуркияда—мартен печләринин идарә әдилмәси ишләри хейли дәрәчәдә автоматлашдырылсын, прокат, кокс-кимя, одадавамлы материаллар вә метал шейләр истеһсалында технологи просесләр комплексли сурәтдә механикләшдирилсин вә автоматлашдырылсын, домна печләринин идарә әдилмәси ишләринин комплексли сурәтдә автоматлашдырылмасына башланылсын. Ишләйән прокат вә бору-прокат станларындан әп азы 40-ы автоматлашдырылсын. Ералты нәглийятын диспетчер гайдасы илә идарә әдилмәсинә, ири дәмир филизи вә марганс шахталарында ер алтында вә үстүндә ишләйән әсас машинларын вә механизмләрин узаг мөсафәдән идарә әдилмәсинә кечилсин; гара металлуркиянын сафлашдырма фабрикаларында истеһсал просесләри комплексли сурәтдә автоматлашдырылсын.

Әлван металлуркияда—мис сәнаиндә әксәтдиричи вә сафлашдырычы печләр автоматлашдырылыб гуртарсын; гурғушун-синк, никел вә надир металлар сәнаиндә шахталы вә борулу печләр автоматлашдырылсын; ири сафлашдырма фабрикаларында филизин парчаланмасы, хырдаланмасы вә флотасиясы просесләри комплексли сурәтдә автоматлашдырылсын, һабелә әлван металлуркия сәнасинин әсас мәдәнләриндә истеһсал просесләри үзәриндә нәзарәт ишләри, филизин йығылмасы вә дашынамасы просесләринин узаг мөсафәдән идарә әдилмәси ишләри, печә филиз галдырыб төкән гургуларын вә көмәкчи гургуларын узаг мөсафәдән идарә әдилмәси ишләри автоматлашдырылсын.

Көмүр сәнаиндә—көмүр чыхарылмасыны комплексли сурәтдә механикләшдирмәк мөгсәдилә шахталарын ишләдилмәк үчүн тәмизләнән лағымларында лайлары өртән сүхурун газылмасы вә конвейерләрин һәркәти кениш мигясда механикләшдирилсин, аз мейилли вә маили лайлар газыларкән көмүр йүкләнмәсинин даһа артыг дәрәчәдә механикләшдирилмәси тәмин әдиләрәк, бу иш биринчи нөвбәдә Донетс, Кузнетск вә Караганда һөвзәләриндә баша чатдырылсын. Һазырлыг лағымлары газаркән көмүрүн вә сүхурун йүкләнмәси ишләри тамамилә механикләшдирилиб баша чатдырылсын. Ералты ишләрдә, шахталарын үстүндә вә сафлашдырма фабрикаларында автоматлашдырма ишләринин кенишләндирилмәси, даһа чох машинларын вә механизмләрин узаг мөсафәдән идарә әдилмәси һәр вәситә илә тәмин әдилсин. Ачыг көмүр мәдәнләриндә гүввәтли аваданлыгдан истифадә әтмәклә ишләр комплексли сурәтдә механикләшдирилсин. Мәдән йолларынын вә лағымларын даһа чох һиссәсинин бәркидилмәсиндә металдан вә дәмир-бетондан истифадә әдилмәси вә бу мөгсәд үчүн сәрф әдилән тахта-шалбанын азалдылмасы тәмин әдилсин.

Фрезер үсулу илә торф чыхарылмасы ишләрини комплексли сурәтдә механикләшдирмәк, һабелә парча торф чыхарылмасыны, бу торфун сәрилиб гурудулмасыны, йығылмасыны вә йүкләнмәсини, нәглийят ишләрини, батаглыларда һазырлыг ишләрини вә көмәкчи ишләри механикләшдирмәк тәдбирләри һәята кечирилиб гуртарсын.

Нефт сәнаеиндә—нефт гуюларыны газаркән әндирмә-галдырма әмәлийяты кениш мигяса механикләшдирилсин вә автоматлашдырылсын; нефть чыхарылмасы вә иәл әдилмәси ишләри автоматлашдырылыб гуртарсын; һазырда ишләйән нефтайырма заводларында просесләрә нәзарәт вә оиларын идарә әдилмәси ишләри кениш мигяса автоматлашдырылсын вә бу ишләр ени тижилән нефтайырма заводларында комплексли сурәтдә автоматлашдырылсын. Нефт гуюларынын, су вурулан гуюларыны вә нефть-газ кәмәрләринин бир гисминини узагдаи нәзарәт әдилмәси вә мәркәзләшдирилмиш гайдада идарә олунмасы системинә кечилсин. Гую газаркән вышкагурашдырма ишләри механикләшдирилсин вә кәшфийятларда гурашдырылыб сөкүлә билән гургулар вә сәйяр гургулар ишләдилсин.

Электрик стансияларында—су-электрик стаисияларынын телемеханика әсасында идарә әдилмәси ишләри гуртарсын; әсас эиеркетика системләринин вә ири ара стансияларын идарә әдилмәси 2—3 ил әрзиндә узаг мәсәфәдән идарә әдилмәк үсулуна кечирилсин. Тижилмәсинә алтынчы бешилликдә башланылан бүтүн истилик-электрик стансияларында идарә әдилмә системинин комплексли сурәтдә автоматлашдырылмасы нәзәрдә тутулсун.

Машынгайырма сәнаеиндә—биркичи иөвбәдә төкмәчилик вә дәмпрчи-пресс истеһсалатында истеһсал просесләринин механикләшдирилмәси вә автоматлашдырылмасы ишләри хейли кеишләндирилсин. Чох сериялы вә күтләви истеһсалатда термик печләрин истилик режимләри тамамила автоматлашдырылсын; әридилиб төкүлән моделләр һазырламаг үчүн комплексли сурәтдә механикләшдирилән сехләр ярадылсын. Алтынчы бешилликдә азы 220 автомат вә ярымаавтомат хәтләр вә сехләр ишә салынсын.

Электротехника сәнаеиндә—электрик мүнәррикләринини гурашдырылмасы ишләри автоматлашдырылсын вә кабелләр истеһсал этмәк ишләри механикләшдирилсин.

Радиотехника сәнаеиндә—радио апаратларында чохишләнән һиссәләрин вә вакуум чиһазларынын истеһсалынын кениш мигяса механикләшдирилмәси вә автоматлашдырылмасы тәмин әдилсин.

Кимя сәнаеиндә—сех вә заводлары, биринчи иөвбәдә күкүрд вә азот туршусу вә сусулашдырылмыш сода истеһсал едән заводлары комплексли сурәтдә автоматлашдырмаг ишләринә башланылсын; күкүрд туршусу истеһсал этмәк үчүн автоматлашдырылмыш сех тижилсин вә ишә салынсын.

Тикити сәһәсиндә—торпаг ишләри, йүкләмә-бошалтма ишләри, һабелә конструкиялары гурашдырмаг ишләри комплексли сурәтдә әсасән механикләшдирилиб гуртарсын; бәзәк ишләринин вә башга тикити ишләринин комплексли сурәтдә механикләшдирилмәси һәр васитә илә кеишләндирилсин.

Тикити материаллары сәнаеиндә—гейри-филиз тикити материаллары чыхарылмасы ишләри комплексли сурәтдә механикләшдирилсин. Семент сәнаеиндә истеһсалын технологи просесләри, шифер, кирәмид шейләр, радиаторлар, санитария техникасы аваданлығы вә башга шейләр истеһсалында механикләшдирилмиш конвейер просесләри кениш мигяса автоматлашдырылсын.

Мешә сәнаеиндә—әсас тахта-шалбан тәдарүкү ишләри комплексли сурәтдә механикләшдирилиб гуртарсын вә көмәкчи ишләр кеиш мигяса механикләшдирилсин; ағачлары будамаг вә соймаг сәһәсиндә чох зәһмәт тәләб едән вә ағыр ишләрин хейли һиссәси ағач гырылан ерләрдән ағач дашынан йолларын ашағы һиссәләриндәки топланыш мәнтәгәләриндә вә гырылмыш ағачларын йығылыб көидәрилдийн базаларда көрүлсүн; ашағы топланыш мәнтәгәләриндә ишләр кеиш мигяса ком-

плексли сурэтдә механикләшдирилсин. Ағачларын дашынымасында чох йүк көтүрә билән вә һәр чүр йолдан кечә билән тракторлардан вә автомобилләрдән истифадә эдилсин. Ағач э'малынын туллантылары илә ишләйән электрик стансиялары тикмәк йолу илә мешә тәдарүкү мәнтәгәләриндә сабит энеркетика базасы ярадылсын.

Кағыз вә тахта-шалбан э'малы сәнаеиндә—селлүлоз-кағыз вә гидролиз истеһсалынын әсас техноложии просесләри автоматлашдырылсын; бу истеһсалы саһәләри вә сехләри комплексли сурәтдә автоматлашдырылсын; мебел истеһсалында автомат вә ярымаавтомат хәтләр ярадылсын вә ишә салынсын.

Тохучулуг сәнаеиндә—бешиллик әрзиндә автомат тохучулуг дэзкаһларынын сайы бүтүн тохучулуг дэзкаһларынын үмуми сайынын тәгрибән 60 фаизини тәшкил этсин; истеһсал просесләринин автоматик сурәтдә идарә эдилмәсилә парчаларын конвейер-агрегат үсуллары үзрә нахышланмасы тәтбиг эдилсин, һабелә тохучулуг мүәссисәләриндә чох зәһмәт тәләб эдән ишләр комплексли сурәтдә механикләшдирилсин; памбыгтә-мизләйән заводларда вә памбыг тәдарүкү мәнтәгәләриндә чох зәһмәт тәләб эдән вә ағыр ишләрин механикләшдирилмәси баша чатдырылсын.

Дәри аяггабы сәнаеиндә—хам көн-дәринин ашыланыб һазырланмасында вә аяггабы истеһсалында әл әмәлийятынын даһа да азалдылмасы тә'мин эдилсин, автомат вә ярымаавтомат хәтләр тәтбиг олунсун.

Ейинти сәнаеиндә—балыг тутулмасы вә балыг мәһсуллары һазырланмасы ишләри даһа кениш мигясда комплексли сурәтдә механикләшдирилсин, бүтүн балыг заводларынын балығы механикләшдирилмиш гайдада гәбул этмәк вә һазырламаг үсулуна кечирилмәси тә'мин эдилсин. Балыг мәһсуллары һазырламаг үчүн азы 600 автомат хәтт ишә салынсын.

Гәннады вә чәрәк-булка маллары истеһсал этмәк үчүн азы 400 автомат вә ярымаавтомат конвейер хәтти гурулсун.

Ири вә орта эт комбинатларында мал-гаранын кәсилмәси ишләринин механикләшдирилмиш конвейер үсулуна кечирилмәси баша чатдырылсын, бунун үчүн бешиллик әрзиндә 400 конвейер хәтти гурулсун. Қәрә яғы истеһсал этмәк үчүн 1.500 автоматик конвейер хәтти гурулсун.

4. Истеһсал просесләрини планавуғун сурәтдә автоматлашдырмаг вә автоматлашдырма үчүн сәнае мүәссисәләрини ләзими чиһазлар вә аваданлыгла тә'мин этмәк мәгсәдилә бүтүн сәнае саһәләриндә истеһсал просесләринин автоматлашдырылмасы үзрә перспектив план һазырланмасы ләзым сайылсын.

III. СӘНАЕИ ИХТИСАСЛАШДЫРМАГ ВӘ КООПЕРАТИВЛӘШДИРМӘК САҢӘСИНДӘ

1. Ичтиман әмәйин мәһсулдарлығыны даһа сүр'әтлә артырмаг, истеһсал хәрчләрини азалтмаг вә мәһсулун кейфийәтнини йүксәлтмәк мәгсәдилә алтынчы бешилликдә сәнаеин кениш мигясда ихтисаслашдырылмасы вә кооперативләшдирилмәси тә'мин эдилсин, ихтисаслашдырылмыш мүәссисәләрдә истеһсал күтләви-конвейер үсулу әсасында тәшкил эдилсин. Ихтисаслашдырылмыш мүәссисәләрдә ән ени технология әсасында стандартлашдырылмыш, нормаллашдырылмыш вә әйниләшдирилмиш һиссәләр, говшаг һиссәләр вә мә'мулат истеһсалы тә'мин эдилсин. Саһәләр, мүәссисәләр, һиссәләрин, говшаг һиссәләрин вә мә'мулатын истеһсалы назирликләр вә айры-айры мүәссисәләр арасында сәмәрәли сурәтдә бөлүшдүрүлсүн.

Мүәссисәләри игтисади районлар вә ири сәнае мәркәзләри даһилин-

дә кооперативләшдирмәк лүзүмуну нәзәрдә тутараг, өлкәнин мүхтәлиф итгисади районларында ихтисаслашдырылмыш мүәссисәләр ярадылсын.

2. Сәнае мүәссисәләрини чуғун вә полад төкмәләрлә тә'мин этмәк үчүн алтынчы бешилликдә ән ени техника илә тәһһиз әдилмиш вә илдә үмумийәтлә 1.500 мин тон төкмә верә билән 23 ихтисаслашдырылмыш төкмә заводу вә ихтисаслашдырылмыш төкмә сехи тикилмәси нәзәрдә тутулсун, о чүмләдән:

Мәркәз районларында—илдә үмумийәтлә 110 мин тон төкмә верән азы 3 төкмә заводу вә Чебоксарыда тракторлар үчүн әһтият һиссәләри һазырлаян заводда илдә 40 мин тон төкмә верән ихтисаслашдырылмыш сех тикилсин;

Уралда—илдә үмумийәтлә 200 мин тон төкмә верән 4 төкмә заводу тикилсин;

Гәрби вә Шәрғи Сибир районларында—илдә үмумийәтлә 400 мин тон төкмә верән 6 ихтисаслашдырылмыш төкмә заводу тикилсин;

Газахыстан районларында—3 төкмә сехи, бундан һазырда Петропавловскда тикилмәкдә олан прокат аваданлығы заводунда илдә 45 мин тон полад вә чуғун төкмә верән 2 сех вә һазырда Павлодарда тикилмәкдә олан комбайн заводунда илдә 150 мин тон төкмә верән 1 сех тикилсин;

Чәнуб районларында—Кременчугда илдә 70 мин тон төкмә верән ихтисаслашдырылмыш полад төкмәләри сехи тикилсин.

Бундан әлавә, 1956—1958-чи илләрдә полад, чуғун вә алүмин төкмәләр истеһсал этмәк үчүн район база сехләри, һабелә гәлибләмә, пәрчимләмә вә ярыммае һалда гәлибләмә үсуллары илә ярымһазыр дәмйрчи мәнсуллары истеһсал этмәк үчүн сехләр тәшкил әдилсин вә тәзыйг алтында төкмәләр, истийә давамлы вә дәгиг өлчүлү полад төкмәләр истеһсал этмәк үчүн 13 заводда ихтисаслашдырылмыш сехләр ярадылсын.

Ихтисаслашдырылмыш ири төкмә вә дәмйрчи-пресс сехләри әлә һесабла тикилсин ки, төкмәләр, дөйүлмүш металллар вә гәлибләнмиш материаллар истеһсалы күчүнүн артмасы машингайырма заводларынын механики ә'мал сехләринин күчүнүн артмасындан даһа ирәли кетсин.

3. Халг тәсәррүфатыны күчлү турбинләр, кенераторлар, прокат станлары, доғрайычы-үйүдүчү вә башга аваданлыг һазырламаг үчүн ири вә бир чүр дөйүлмүш металлларла тә'мин этмәк мәгсәдилә бешиллик әрзиндә Уралда илдә 120 мин тон дөйүлмүш материаллар верә билән дәмйрчи-пресс заводу, һазырда Павлодарда тикилмәкдә олан комбайн заводунда вә Петропавловск прокат аваданлығы заводунда илдә үмумийәтлә 95 мин тон дөйүлмүш метал верә билән 2 дәмйрчи-пресс сехи тикилсин.

4. Ихтисаслашдырылмыш төкмә вә дәмйрчи-пресс заводлары вә сехләри олан, яхуд бу чүр заводлар вә сехләр тикилән районлардакы машингайырма заводларында хырда төкмә вә дәмйрчи-пресс сехләри тикилмәси гадаған әдилсин.

Төкмә вә дәмйрчи-пресс заводларыны вә сехләрини ән ени аваданлыгла тә'мин этмәк үчүн өлкәнин мүхтәлиф районларында ени төкмә аваданлығы заводлары, төкмә вә дәмйрчи-пресс сехләрни механикләшдирмә васитәләри һазырлаян заводлар тикилсин.

5. Ихтисаслашдырылмыш заводларда вә ихтисаслашдырылмыш сехләрдә стандарт аләтләр истеһсал этмәк үчүн бешиллик әрзиндә лазыми гургулар ярадылмасы һесабына сәнае мүәссисәләринин бу чүр аләтләрә олан тәләбаты тамамилә өдәнилсин.

6. Ихтисаслашдырылмыш заводларда вә сехләрдә тракторлар вә кәнд тәсәррүфаты машинлары үчүн әһтият һиссәләри истеһсалы 1960-чы илдә тәғрибән 90 җаизә чатдырылсын. Ихтисаслашдырылмыш заводларда һа-

зырланан говшаг хиссэлэрдэн вэ агрегатлардан истифадэ этмэклэ, автомобиллэрин агрегат үсулу илэ тэ'мир эдилмэси кениш тэтбиг эдилсин.

Ихтисаслашдырылмыш заводларда тикинти машинлары үчүн эһтият хиссэлэри бурахылышы эн азы 4 дэфа артырылсын.

7. Металкэсэн вэ тахта шейлэр хазырлаян дэзкаһлар истеһсал этмэк, о мүмлэдэн автоматик хэтлэр, хүсуси дэзкаһлар вэ агрегат дэзкаһлары истеһсал этмэк үчүн Минск, Томск, Кострома вэ Вологдада ени ихтисаслашдырылмыш заводлар тикилсин. Ихтисаслашдырылмыш заводларда бешиллик эрзиндэ сазлама васиталэри, механизмлэр вэ мүхтэлиф техни-ки васиталэр истеһсалы тэгрибэн 10 дэфа артырылсын.

Автомобиллэр үчүн дишли чархлар, шлитсли вэ кардан валлары, автомо-бил мүһарриклэри вэ тэкарлэри, һабелэ автомобил радиаторлары истеһсал этмэкдэн өтрү Гэрби вэ Шэрги Сибирдэ 6 ихтисаслашдырылмыш завод тикилмэси нэзэрдэ тутулсун. Йүксэк кейфиййэтли метал шейлэр вэ фитинглэр истеһсал этмэкдэн өтрү металлуркия сәнаеиндэ ихтисаслашдырылмыш сехлэр тикилиб ишэ салынсын.

8. Мүэйһән райондакы сәнае мүэссисалэринин тэлэбатыны өдэмэкдэн өтрү, бу мүэссисалэрин һансы идарэлэрэ табе олдуғундан асылы ол-маяраг, өлкәнин мүхтэлиф итгисади районларында электродлар, резин-дэн, пластик күтлэдэн вэ ағачдан эн чох ишләнән хиссэлэр, бэркитмә шейлэри вэ башга шейлэр истеһсал этмэкдэн өтрү ихтисаслашдырылмыш мүэссисалэр вэ сехлэр тәшкил эдилсин.

9. Тахта доғрамаг вэ ағач шейлэр гайырмаг үчүн үмумиййэтлэ 4 мил-йон 500 мин кубметр тахта доғраян вэ ағач шейлэр гайыран азы 15 их-тисаслашдырылмыш мүэссиса тикилсин, бу мүэссисалэр автомобилгайыр-ма, кәнд тәсәррүфаты машингайырма вэ вагонгайырма сәнаеи үчүн ярымһазыр материаллар, һабелэ мебел мүэссисалэри үчүн ярымһазыр-материаллар вэ хиссәдэр бурахсын.

10. Өлкәнин итгисади районлары вэ ири сәнае мәркәзлэри үзрә сә-наеи ихтисаслашдырмаг вэ кооперативләшдирмэк үчүн перспектив план һазырланмасы лазым сайылсын.

IV. КӘНД ТӘСӘРРҮФАТЫ САҢӘСИНДӘ

1. Әкинчилик вэ һейвандарлығын әсаслы сурәтдә йүксәлдилмәси тә'-мин эдилсин. 1960-чы илдә үмуми тахыл мәһсулу 180 миллион тона (11 миллиард пуда) чатдырылсын. Бешиллик эрзиндә техники биткиләрин, карто-фун, тәрәвәзин үмуми мәһсулу вэ һейвандарлыг мәһсуллары ашағыда көстәрилән гәдәр артырылсын:

	1960-чы илдә (1955-чи илдә кө- рә фанзлә)
Памбыг	156
Кәтан лифи	135
Шәкәр чуғундуру	154
Картоф	185
Тәрәвәз	218
Әт	200
Суд	195
Юмурта	254
Юн	182

2. Ағраномия элминин наилиййәтләриндән вэ габагчыл тәҷрүбәдән кениш истифадә эдилмәси әсасында кәнд тәсәррүфаты истеһсалының ида-рә эдилмәси мәдәниййәти кетдикчә йүксәлдилсин, ерли шәраит үчүн ән мәһсулдар биткиләр вэ битки нөвләри, һабелә мал-гара нөвләри вэ чинс-

лэри етишдирилсин; колхоз вэ совхозларда кэнд тэсэррүфатынын мүхтә-
лиф сәһәләри бир-бирилә дүзкүн әләгәләндирилсин.

Минимум әмәк вэ вәсаит сәрф әтмәклә истифадәли торпағын һәр 100
һектары һесабилә мәһсул истеһсалыны хейли артырмағы нәзәрдә тутараг,
һәр бир районун, районда исә һәр бир колхозун вэ совхозун тәбиғи вэ иг-
тисади шәрантини нәзәрә алмагла кэнд тэсэррүфатынын айры-айры са-
һәләринин тэсэррүфат нәгтейи-нәзәриндән мәгсәдәуйғун сурәтдә ерләш-
дирилмәси, әкинчилиийин вэ һейвандарлығын өлкәнин районларына көрә
ихтисаслашдырылмасы тә'мин әдилсин.

3. Кэнд тэсэррүфаты биткиләринин бечәрилмәси ағротехникасы һәр
васитә илә яхшылашдырылсын, памбыг, күнәбахан, гарғыдалы вэ чәркә-
ләрарасы бечәрилмәли олан башга биткиләр әкилмәсиндә квадрат вэ
квадрат-юва үсуллары кениш тәтбиг әдилсин; чәркәләрарасы бечәрилән
биткиләрин әкилиб етишдирилмәси вэ мәһсулунун йығылмасы ишләри
комплексли сурәтдә механикләшдирилсин. Тохумчулуг сәһәсинин керидә
галмасы ләғв әдилсин, чох мәһсул верән кэнд тэсэррүфаты биткиләри
сортларынын, чох мәһсулдар памбыг сортларынын, шәкәри чох олан чу-
гундур сортларынын, чох яғ верән вэ тез етишән күнәбахан сортларынын
сүр'әтлә етишдирилмәси вэ истеһсалатда тәтбиг әдилмәси тәшкил әдил-
син.

Мә'дән күбрәләриндән, һабелә ерли күбрәләрдән: пейиндән, торфдан,
компостлардан вэ күлдән даһа яхшы истифадә әдилсин. Кэнд тэсэррүфа-
ты үчүн сәнае мигясында торф чыхарылмасы ишләри кенишләндирилсин.
Бактериялы күбрәләр истеһсалы хейли артырылсын, мае һалында азотлу
күбрәләр истеһсалы тә'мин әдилсин. Кэнд тэсэррүфатынын тәләбатыны
өдәйчәк мигдарда әһәкин сәнае мигясында истеһсалы тәшкил әдилсин.

4. Тахыл тэсэррүфатыны даһа артыг йүксәлтмәк мәгсәдилә 1956-чы
илдә хам вэ динчә гоюлмуш торпагларда әкин сәһәси азы 30 миллион һек-
тара чатдырылсын вэ Сибир, Урал, Узәг Шәрг, Волгабою, Газахыстан
районларында, гараторпаг олмаян золагда вэ өлкәнин башга районла-
рында бөйүк капитал гоюлушу тәләб әтмәйән вә яхшы, сабит мәһсул ве-
рә билән хам вэ динчә гоюлмуш торпаглардан истифадә олунмасы иш
давам әтирилсин. Дәнли биткиләрин мәһсулдарлығы хейли йүксәлдил-
син вә яхын илләр әрзиндә һәр ердә районлашдырылмыш, чох мәһсулдар,
дәнинин кейфийәтинә көрә гиймәтли дәнли битки сортлары тохуму әкил-
мәси тә'мин әдилсин. Ән чох мәһсул верән битки олмаг ә'тибарилә гар-
ғыдалы етишдирилсин, колхоз вэ совхозларда гарғыдалы әкин сәһәләри
1960-чы илдә азы 28 миллион һектара чатдырылсын. Биринчи нөвбәдә сов-
хозларда, һабелә селекция стансияларында вэ колхозларда кениш мигяс-
да һибрид гарғыдалы тохумлары истеһсалы тәшкил әдилсин.

Мәһсулун йығылмасы вэ сахланылмасы заманы дән иткиси хейли
азалдылсын; сүнбүллү тахыл биткиләри мәһсулу өлкәнин Авропа һиссә-
синдә ән чоһу 10 иш күнү әрзиндә, Сибир вә Узәг Шәрг районларында
7—8 иш күнү әрзиндә йығылсын.

Мәһсул йығымы заманы иткийә гаршы мүбаризә апараркән дәнли
биткиләри әлаһиддә бичмәк үсулунун кениш тәтбиг әдилмәсинә хүсуси
фикир верилсин.

5. Памбығын мәһсулдарлығынын даһа артыг йүксәлдилмәси тә'мин
әдилсин, һәм дә керидә галан памбыг колхозларында мәһсулдарлығын
йүксәлдилмәсинә, һабелә истәр суварма шәбәкәси олан вэ истифадәсиз
галан торпаглардан истифадә әдилмәси һесабына, истәрсә дә ени сува-
рылан торпаглар һесабына сулу торпагларда памбыг әкиннин кениш-
ләндирилмәсинә хүсуси фикир верилсин.

Кәтанын мәһсулдарлығы хейли йүксәлдилсин вә әкин сәһәси кениш-
ләндирилсин, сатлыг кәтан вэ чәтәнә мәһсулу артырылсын вэ бунларын

кейфийяти (нөвү) хейли яхшылашдырылсын, иткилер арадан галдырылсын, кэтан вэ чэтэнэ көвдэлэринин һазырланмасы ишлэри, даһа кениш мигяса сәнае үсулуна кечирилсин.

Әсас чуғундурчулуг районларында, биринчи нөвбәдә Украина ССР-дә, һабелә РСФСР, Белорусия ССР, Литва ССР вэ Латвия ССР-нин шәкәр чуғундуру етишдирмәк үчүн әлверишли шәранти олан вэ чуғундурчулуғу инкишаф этдирән районларында шәкәр чуғундурунун мәһсулдарлығы артырылсын вэ әкин саһәси кенишләндирилсин.

6. Шәһәр әһалисинин суд мәһсулларына вэ тәрәвәзә олан вэ кетдикчә артан тәләбатыны өдәмәк мәғсәдилә ири шәһәрләр вэ сәнае мәркәзләри әтрафында мөвчуд сүдчүлүк-тәрәвәз зоналары кенишләндирилсин вэ ени сүдчүлүк-тәрәвәз зоналары ярадылсын. Бу зоналарда ени совхозлар тәшкил әдилсин, һабелә лазым кәлдикдә мөвчуд шәһәр-әтрафы совхозлар, сүд, картоф вэ тәрәвәз истеһсалы үзрә ихтисаслашдырылсын. Исти шитиликләр вэ шитиликләр тикилмәси кенишләндирилсин, бунлар үчүн сәнае мүәссисәләринин вэ электрк стансияларынын һавая бурахылан истилийиндән кениш истифадә әдилсин. Шәһәр-әтрафы зоналарда олан колхоз вэ совхозларда тезетишән картоф вэ тәрәвәз нөвләри истеһсалы артырылсын.

7. Алтынчы бешилликдә мейвә, киләмәйвә вэ үзүм мәһсулу йығымы бешинчи бешиллийә нисбәтән азы 1,5—2 дәфә артырылсын. Мейвә вэ үзүм шитиликләри шәбәжәси кенишләндирилсин вэ бунларда хейли мигдарда ән яхшы нөвлү мейвә тинкиләри вэ үзүм чубуглары етишдирилмәси тәмин әдилсин. Фәһлә вэ гуллугчуларын коллектив бағчылығы вэ колхозчуларын һәйәтияны саһәләрдә бағчылығы һәр васитә илә инкишаф этдирилсин.

8. Хүсусән Өзбәкистан ССР, Түркмәнистан ССР, Тачикистан ССР, Украина ССР, Молдавия ССР вэ Азәрбайжан ССР-дә барамачылыг хейли кенишләндирилсин. Тут ярағы илә бәсләнилән ипәк гурду барама-сынын истеһсалы 1960-чы илдә 38 мин тона чатдырылсын.

9. Колхозларын ичтимаи һейвандарлығы, һәмчинин совхозларда һейвандарлыг һәр васитә илә инкишаф этдирилсин. Биринчи нөвбәдә, һейвандарлығын тез һасилә кәлән саһәси олан донузчулуғу инкишаф этдирмәк һесабына әт истеһсалы артырылсын; өлкәдә әт истеһсалынын үмуми мигдарында донуз этинин хүсуси чәкиси 50 фәизә чатдырылсын, бунун үчүн донузларын әт вэ бекон әлдә әдилмәси мәғсәдилә көкәлдилмәси үстүнлүкләриндән истифадә әдилсин.

Ғазахыстанын, Сибири, Ашағы Волгабоюнун, Шимали Ғағазын тәбии ем базасы олан узаг дүзән районларында вэ Узаг Шәрг районларындакы колхоз вэ совхозларда әтлик малдарлыг инкишаф этдирилсин. Хүсуси олараг ярадылан тәсәррүфатларда гарамалын бөйүдүлмәси вэ көкәлдилмәси ишләри тәшкил әдилсин. Биринчи нөвбәдә һәр инәкдән сағылан сүдүн мигдарыны хейли артырмаг һесабына, һәмчинин үмуми гарамал нахырында инәкләрин сайыны чохалтмаг һесабына сүд истеһсалы артырылсын.

Инкишаф әтмиш тахыл тәсәррүфаты олан колхозлара мәсләһәт көрүлсүн ки, мөвчуд гушчулуг фермаларыны кенишләндирсинләр вэ ени бөйүк гушчулуг фермалары яратсынлар, сутутарлары чох олан районларда исә су гушларынын сайыны артырсынлар.

РСФСР вэ Украина ССР-нин көһнә гоюнчулуг районларында зәриф юнлу вэ ярымзәриф юнлу гоюнчулуғун даһа артыг инкишаф этдирилмәси тәмин әдилсин, һабелә Шәрг Сибир, Ғазахыстан ССР, Ғырғызыстан ССР, Азәрбайжан ССР, Күрчүстан ССР вэ Эрмәнистан ССР районларында зәриф юнлу вэ ярымзәриф юнлу гоюнчулуг һәр васитә илә инкишаф этдирилсин. Өзбәкистан ССР, Тачикистан ССР вэ Түркмә-

нистан ССР-дә зәриф юнлу вә ярымзәриф юнлу гоюнчулуғу инкишаф этдирмәк үчүн мөвчуд имканлардан кениш истифадә эдилсин. Өлкәннн шимал-гәрб вә мәркәзи районларында этлик-юнлуг гоюнчулуг вә мұва-фиг районларда гаракул гоюнчулуғу, күржлүк дәри вә эт-пий верән го-юнчулуг инкишаф этдирилсин. Колхоз вә совхозларда һәр гоюндан гыр-хылан юнун орта мигдары азы 27 фәиз артырылсын.

10. Һәр чүр мал-гараннн вә гушларын лазыми емләрлә кифайәт гәдәр тәмин эдилмәсә, һәмчиннн колхозчу һайәтләриннн шәхси истифа-дәсиндә олан мал-гара үчүн колхозлар тәрәфиндән ем айрылмасы, кол-хоз вә совхозларда сығорта әтиятлары ярадылмасы үчүн колхоз вә сов-хозларда емләр истәһсалы хейли артырылсын.

Чохиллик вә бирилик отларын яхшы мәһсул вердийн районларда от әкинн кенишләндирилсин, гаратәрпаг олмаян золагдакы районларда гарайонча вә Орта Асия районларында, Газахыстаннн чәнуб районла-рында вә Загафгазияда йонча әкинләриннн кенишләндирилмәсинә вә буяларын мәһсулдарлығынын артырылмасына хусуси фикир верилсин.

Латвия ССР-дә, Литва ССР-дә вә Эстония ССР-дә, һабелә РСФСР-ин шимал-гәрб районларында әкилмиш чохиллик от бичәнәкләри вә от-лаглар ярадылсын. Тәбин чәмәнликләри вә отлаглары яхшылашдырмаг үчүн кениш өлчүдә ишләр көрүлсүн. Комбинә эдилмиш ем сәнаеиннн инкишаф этдирилмәси тәмин эдиләрәк, комбинә эдилмиш емләр истәһса-лы үч-дөрд дәфә артырылсын.

11. Бешиллик әрзиндә суварылан торпаг саһәси 2 миллион 100 мин һектар, о чүмләдән суварма системләриннн енидән гурулмасы вә сувар-ма системинә малик олуб истифадә эдилмәмиш галан торпагларын су-илә тәмин эдилмәси һесабына 800 мин һектар вә ени суварылан тор-паглар һесабына 1 миллион 300 мин һектар артырылсын.

Бешиллик әрзиндә 3 миллион 100 мин һектар гурудулан торпагдан, о чүмләдән суварма шәбәкәсини енидән гурмаг вә бәрпа этмәк һесабы-на 2 миллион һектар торпагдан вә енидән гурудулан ерләр һесабына 1 миллион 100 мин һектар торпагдан истифадә эдилсин.

Сусуз районларда тәгрибән 80 миллион һектар саһәси олан отлаглара су чыхарылмасы үчүн лазыми ишләр көрүлсүн, бу мәгсәдлә сучыхарма системләри вә гургулары тикинтиси, һабелә һейвандарлыг биналары вә яшайыш әвләри тикинтиси кенишләндирилсин.

Памбыг истәһсалыны даһа чох артырмаг мәгсәдилә гыса мүддәтдә өлкәдә ән бөйүк памбыгчылыг району ярадылмасы лазым сайылсын, бундан өтрү Мирзәчул дүзүндә мүнбит хам торпаглары сувармаг вә онлардан истифадә этмәк үчүн лазыми ишләр көрүлсүн.

12. Кәнд тәсәррүфатынын механикләшдирилмәси сәвиййәси хейли йүксәдилсин. 1956—1960-чы илләрдә кәнд тәсәррүфатына 15 ат күчлү трактор һесабилә тәгрибән 1 миллион 650 мин трактор, о чүмләдән чәр-кәләр арасыны бечәрән 680 мин трактор (сай һесабилә), 560 мин та-хыл комбайны, дәнли биткиләри әлаһиддә бичмәк үчүн 180 мин бичин машины (виндруюэр) вә комбайнлара гошулан 400 мин йығычы ма-шын, һабелә гарғыдалы вә силос биткиләри мәһсулуну йығмаг үчүн 250 мин комбайн верилсин.

Кәнд тәсәррүфатында дәнли биткиләрин вә чәркәләрарасы бечәри-лән техники биткиләрин етишдирилмәси ишләрини, һабелә бағларда вә бостанларда көрүлән ишләри механикләшдирмәкдән өтрү чох сәрфәли вә ени конструксијалы дизелли тракторлардан вә комбайнлардан, пнев-матик шинли тәкарли тракторлардан, гидравлик системлә идәрә эдилән асма вә ярымасма кәнд тәсәррүфаты машиналарындан кәнд тәсәррүфаты истәһсалатында кениш истифадә эдилсин.

Кәнд тәсәррүфаты истеһсалатында электрик энержисиндән кениш истифада олунмасы тә'мин эдилсин, бунун үчүн колхоз вә совхозларын дәвләт электрик стансиялары шәбәкаләринә гошулмасы илә янашы олараг, хәрчин мүәййән һиссәсини колхоз вә совхозлар вермәклә, районлар арасы вә район истилик вә су-электрик стансиялары тикилмәси тәшкил эдилсин. Бешилликлә даими мәнбәләрдән электрик энержиси алан электрикләшдирилмиш колхозларын сайы икн гат артырылсын, совхоз вә МТС-ләрин электрикләшдирилмәси иши баша чатдырылсын.

Машын-трактор стансияларынын вә совхозларын техникасындан даһа яхшы истифада эдилсин, һәр тракторун вә тахыл комбайнынын күндә көрдүйү иш бешиллик эрзиндә азы 30—35 фанз артырылсын.

Колхозларда кәнд тәсәррүфаты истеһсалатынын бүтүн сәһәләрини инкишаф этдирмәкдә вә колхозлары тәшкилат-тәсәррүфатча даһа артыг мөһкәмләндирмәкдә машин-трактор стансияларынын ролу гүввәтләндирилсин. Кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истеһсалы вә тәдәрүк планларынын еринә етирилмәси, биткичиликдә вә һейвандарлыгдә чох эһмәт тәләб эдән просесләрин механикләшдирилмәси үчүн машин-трактор стансияларынын мәс'улийәти артырылсын. Механизаторларын бир нечә пешәни өйрәнмәси вә колхозлара истеһсалат ярдымынын кенишләндирилмәси йолу илә МТС-ләрин даими фәһләләриндән бүтүн ил эрзиндә тамамилә истифада олунмасы тә'мин эдилсин.

МТС-ләрдә чидди гәнаәт үсулуна әмәл эдилсин, трактор ишләринин мая дәйәри тәгрибән 16 фанз ашағы салынсын вә МТС-ин көрдүйү иш үчүн мәһсулла музд йолу илә алыннан кәнд тәсәррүфаты мәһсулунун һәр сентнеринә дәвләтин сәрф этдийи хәрч хейли азалсын. 1956-чы илдән машин-трактор стансияларынын тәсәррүфат һесабына кечирилмәсинә башланылсын.

13. Колхозларын тәшкилат-тәсәррүфатча даһа артыг мөһкәмләндирилмәси, һабелә колхозларда габагчыл кәнд тәсәррүфаты техникасы ишләтмәк, ишчи гүввәсиндән даһа яхшы вә сәмәрәли истифада этмәк, әмәк һаггы вержтмәси ишләрини яхшы тәшкил этмәк вә низама салмаг әсасында әмәк мәһсулдарлығынын йүксәлдилмәси тә'мин эдилсин. Колхозларда әмәк мәһсулдарлығыны йүксәлтмәк үчүн мүһүм һөвәсләндиричи васитә олмаг әтибарилә колхозчулара һәр ай аванс верилмәси үсулу кениш тәтбиғ эдилсин. Колхозлары рәһбәр кадрларла мөһкәмләндирмәк иши давам этдирилсин, күтләви колхоз кадрлары һазырланмасы кейфий-йәтчә яхшылашдырылсын.

14. Алтынчы бешилликлә совхозларда кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истеһсалынын хейли кенишләндирилмәси тә'мин эдилсин вә 1960-чы илдә совхозларын вә ярдымчы тәсәррүфатларын дәвләтә тәһвил верәчәкләри тахыл 915 миллион пуда, әт 1 миллион 500 мин тона, сүд 6 миллион 800 мин тона, юн 79 мин 200 тона вә юмурта 2 миллиард әдәдә чатдырылсын.

Кәнд тәсәррүфаты биткиләринин вә һейвандарлығын мәһсулдарлығыны йүксәлтмәк вә совхозлара тәһким эдилмиш торпаглардан даһа сәмәрәли истифада этмәк йолу илә истифадалә кәнд тәсәррүфаты торпагларынын һәр 100 һектары һесабилә биткичилик вә һейвандарлыг мәһсуллары истеһсалынын артырылмасы совхозларын чох мүһүм вәзифәси һесаб эдилсин.

Кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истеһсалыны артырмаг, торпагдан вә бүтүн истеһсал васитәләриндән сәмәрәли истифада этмәк, тәсәррүфат һесабыны мөһкәмләндирмәк вә мәһсулун мая дәйәрини ашағы салмаг әсасында һәр совхозун йүксәк кәлирлә ишләмәси тә'мин эдилсин.

15. Мешә тәсәррүфаты сәһәсиндә бешиллик эрзиндә 190 миллион һектар сәһәдә мешә гурулушу ишләри көрүлсүн, 3 миллион һектара гәдәр ер-

дә мешә салынараг бурада тәсәррүфат үчүн гиймәтлн вә тез етишән ағачлар әкилсин; 3 миллион 800 мин гектара гәдәр сәһәдә мешәләрин тәбин йол илә енидән бөйүмәсинә көмәк әтмәкдән өтрү лазыми ишләр көрүлсүн; ямачларда вә гумлугларда азы 370 мин гектар горуочу мешәликләр салынсын, һәмчинин колхозларын вә совхозларын торпагларында 560 мин гектар горуочу мешә золаглары ярадылсын.

16. Кәнд тәсәррүфаты биткиләринин мәһсулдарлыгыны йүксәлтмәк вә һейвандарлыгын мәһсулдарлыгыны артырмаг мәсәләләри үзәриндә тәдгигат апарылмасы кәнд тәсәррүфаты элминин чох мүнһүм вәзифәси һесап әдилсин. Кәнд тәсәррүфатынын дүзкүн идарә әдилмәси, һәр торпаг-иглим зонасына уйғун сурәтдә сәмәрәли нөвбәли әкинләр мүййән әдилмәси, кәнд тәсәррүфаты истәһсалатынын дүзкүн ерләшдирилмәси, торпагы бечәрмәк системинин яхшылашдырылмасы, кәнд тәсәррүфаты биткиләринин селексиясы вә тохумчулуғунун яхшылашдырылмасы, күбрәләрдән истифадә әтмәк үчүн ән файдалы үсуллар тәтбиг әдилмәси, һейвандарлыг сәһәсиндә дамазлыг ишләринин яхшылашдырылмасы мәсәләләринин һазырланмасына, һабелә колхоз, МТС вә совхозларын игтисадийяты мәсәләләринин тәдгиг әдилмәсинә хүсуси фикир верилсин.

У. НӘГЛИЙЯТ ВӘ РАБИТӘ СӘҺӘСИНДӘ

Дәмир йол, су, автомобил вә һава нәглийятынын техники сәвийһәсини даһа да йүксәлтмәк, дәмир йолларыны кениш мигяса электрикләшдирмәк вә нәглийяты мұасир, ән мұтәрәгги локомотивләр, кәмиләр, автомобилләр, тәйярәләр вә башга нәглийят васитәләри илә тәһһиз әтмәк нәглийят сәһәсиндә алтынчы бешиллик планын ән мүнһүм вәзифәләри һесап әдилсин.

Нәглийят вә рабитә сәһәсиндә 1956—1960-чы илләр үчүн ашағыдакы әсас тапшырыглар мүййән әдилсин:

1. Дәмир йол нәглийятында дәмир йолларын йүк дөврийһәси артырылараг тәгрибән 1.374 миллиард тон-километрә чатдырылсын, йә'ни 1955-чи илә нисбәтән 42 фаиз артырылсын. Дәмир йолларда йүкләрин дашынмасы мәсәфәсинин һәр васитә илә азалдылмасы вә дашынманын учузлашдырылмасы тә'мин әдилсин.

Йол тәсәррүфатыны гүвәтләндирмәк вә енидән гурмаг үчүн тәдбирләр көрүлсүн. Мөвчуд дәмир йол шәбәкәсиндә тәгрибән 65 мин километр ени релс, о чүмләдән 58 мин километр ағыр типли релс дөшәнсин. Чынгыл дөшәнмиш ерләрдә чәкилән йолларын узунлуғу бешиллийин ахырынадәк 61 мин километрә чатдырылсын. Тирләрдән истифадә әдилмә мүддәтини узатмаг үчүн лазыми тәдбирләр көрүлсүн вә дәмир-бетон тирләрдән кениш истифадә әдилмәси тә'мин әдилсин.

Дәмир йолларын йүкдашыма имканыны артырмаг үчүн электровоз вә тепловозлардан кениш истифадә әтмәк йолу илә дәмир йол нәглийятында дартычы гүвәләрин техники чәһәтдән енидән гурулмасы ишләри һәята кечирилсин, беләликлә артыг 1960-чы илдә бүтүн йүкләрин 40—45 фаизи электровоз вә тепловозла дашынсын. Бешиллик әрзиндә дәмир йол нәглийятына ән азы 2.000 электровоз, о чүмләдән һәр бири 5.700 ат күчүндә олан 400 әдәд сәккизохлу электровоз, һабелә 2.250 әдәд икисексиялы макистрал тепловозу верилсин.

Ени күчлү локомотивләр ярадылмасы тә'мин әдилсин, 1956—1957-чи илләрдә 2.500—3.000 ат күчүндә бирсексиялы йүк тепловозларынын, сәрнишин тепловозларынын вә электровозларын, һабелә газотурбовозларын тәчрүбә үчүн нүмунәләри лайиһәләшдирилсин вә һазырлансын.

Тепловозларын күкүрдлү дизел яначағы илә ишләдилмәси үчүн тәд-

бирлэр хазырлансын вэ һэята кечирилсин. Электровозлары вэ тепловозлары тәмир этмәк үчүн база ярадылсын.

Бешиллик әрзиндә дәмир йол нәглийәтына ән азы 255 мин йүк вагону, һабелә 18 мин 600 сәрнишин вагону верилсин. Дәмир йол паркы бөйүк кузовлу өртүлү вагонларла, механики сурәтдә союдулан вэ электриклә гыздырылан изотермик вагонларла, тутуму чох олан систериләрлә, һабелә бүтөв металдан гайрылан вэ һавасы тәнзим эдилән сәрнишин вагонлары илә тәһһиз эдилсин.

Йүк вагонлары паркынын автомат гошгу үсулуна кечирилмәси 1957-чи илдә баша чатдырылсын. 1959-чу иләдәк дәмир йол паркындакы тормозсуз вагонларда автомат тормозлар дүзәлдилмәси баша чатдырылсын вэ истифадәдә олан вагонлар паркынын даһа мүкәммәл автоматик тормозларла тәһһиз эдилмәсинә башланылсын.

Ән мүһүм истигамәтләрдә олан дәмир йолларынын, хүсусән Урал вэ Сибир дәмир йолларынын, Уралдан Волгабоюна, Мәркәзә вэ Шәргә кәдән дәмир йолларын, Мәркәзлә Донбас, Гафгаз вэ Орта Асия районлары арасындакы дәмир йолларын, һабелә Донбас дәмир йолларынын гатар бурахмаг имканыны хейли артырмаг үчүн лазыми ишләр көрүлсүн.

Тәгрибән 6.500 километр, йә'ни бешинчи бешиллийә нисбәтән 2,1 дөфә артыг ени дәмир йол чәкилсин. Бундан әлава, хам торпаглардан вэ динчә гоюлмуш торпаглардан истифадә эдилән районларда 935 километр дар дәмир йол хәтти чәкилсин. Ени истигамәтдә Совет Иттифагы илә Чин Халг Республикасы арасында рабитәни тә'мин эдән дәмир йол хәтти, йә'ни Алма-Ата району илә Дөвләт сәрһәдди арасында дәмир йол хәтти чәкилсин.

Даһа чох йүк дашынан ән мүһүм дәмир йол хәтләри вэ дағлардакы дәмир йол хәтләри, һабелә чохлу сәрнишин дашынан дәмир йол макистраллары вэ ири сәнае мәркәзләринин шәһәрәтрафы дәмир йоллары яхын 10—15 ил әрзиндә elektrik гүввәси илә ишләдилмәйә кечирилсин. Алтынчы бешилликдә 8.100 километр, йә'ни бешинчи бешиллийә нисбәтән 3,6 дөфә артыг elektrik дәмир йол хәтти истифадәйә верилсин.

Тәгрибән 6.600 километр узунлуғунда, йә'ни бешинчи бешиллийә нисбәтән 40 фаиз артыг икинчи дәмир йол хәтләри чәкилсин.

Стансия йолларынын үмуми узунлуғу артырылараг 1960-чы илдә бүтүн дәмир йолларынын узунлуғунун 49 фаизинә чатдырылсын. Стансиялары вэ говшаглары инкишаф этдирмәк, чешидләмә тәпәләри тикмәк вэ буналары механикләшдирмәк үчүн ишләр көрүлсүн. Истеһсал просесләрини даһа да автоматлашдырмаг мәгсәдилә тәгрибән 15 мин километр узунлуғунда дәмир йоллары автоматик блокировка чһназлары илә, мәркәзләшдирилмиш диспетчер апаратлары илә вэ автомат даяндырычыларла тәһһиз эдилсин; 18 мин йолдәйишән мәркәзләшдирилмиш elektrik чһназлары илә тәһһиз эдилсин. Дәмир йолларда радио рабитәсинин даһа да инкишаф этдирилмәси тә'мин олунсун вэ телевизиядан истифадә эдилмәйә башланылсын.

Чох зәһмәт тәләб эдән ишләр вэ биринчи нөвбәдә йолун тә'мир эдилмәси вэ енидән гурулмасы ишләри, йүквурма-йүкбошалтма ишләри максимум дәрәжәдә механикләшдирилсин. 1960-чы илдә стансияларын йүк мейданчаларында йүквурма-йүкбошалтма ишләринин 75 фаизә гәдәр механикләшдирилмәси тә'мин эдилсин. Йүк вагонунун дөврәтмә мүддәти гысалдылараг 5,3 сутка чатдырылсын, йә'ни 15 фаиз азалдылсын; электровозун суткалыг орта йүрүшү артырылараг 550 километрә чатдырылсын, йә'ни 44 фаиз артырылсын, тепловозун суткалыг орта йүрүшү 450 километрә чатдырылсын, йә'ни 24 фаиз артырылсын, паравозун суткалыг орта йүрүшү 315 километрә чатдырылсын, йә'ни 14 фаиз артырылсын. Йүк гатарынын йүклә бирликдә орта чәкиси артырылараг 2.200 то-

на чатдырылсын, йә'ни 1955-чи илэ нисбәтән 25 фаиз артырылсын. Сәнае мүүссисәләринә, чай вә дәниз лиманларына, о чүмләдән Уст-Донетс лиманына кедән дахили дөмир йол хәтләринин даһа да инкишаф этдирилмәси тә'мин олунсун. Дашыманын мая дөйәри тәгрибән 17 фаиз ашағы салынсын.

2. Чай нәглийятында йүк дөвриййәси тәгрибән 80 фаиз артырылсын. Гарышыг дөмир йоллары вә су йоллары нәглийятында йүк дашынмасынын даһа да инкишафы тә'мин эдилсин. Волга, Кама, Днепр чайларында вә башга чайларда ени дәрин су йолларындан истифадә эдилсин, су амбарларында кәмичилик шәраитинә уйғун олан даһа күчлү донанма ярадылсын.

Чай нәглийятында лиман-көрпү тәсәррүфатынын керидә галмасы ләғв эдилсин. Биринчи нөвбәдә Волгада, Камада вә Сибир чайларында лиман вә көрпүләрин инкишафы тә'мин эдилсин. Уст-Донетс лиманы тикилсин, йүквурма-йүкбошалтма ишләриндә чох мөһсулдар механизмләрдән истифадә олунсун; әсас лиманларда йүквурма-йүкбошалтма ишләри комплексли сурәтдә механикләшдирилсин. Бешиллик әрзиндә чай лиманларында 15 мин метр механикләшдирилмиш көрпү истифадәйә верилсин.

Билаваситә су йолларынын кәнарында ерләшән мүүссисәләрдә мөвчуд механикләшдирилмиш көрпүләрин вә йүкбошалтма базаларынын инкишафы тә'мин эдилсин вә ениләри тикилсин.

Кәмичилик каналларындан нәглийят мөгсәдләри үчүн истифадә эдилмәси яхшылашдырылсын. Бешиллик әрзиндә Москва адына каналда вә Сталин адына Ағ дәниз—Балтик каналында йүк дашынмасы ән азы бир дөфә ярым вә Ленин адына Волга—Дон каналында йүк дашынмасы үч дөфә артырылсын. Белая, Шимали Двина вә Вычегда чайларында кәмичилик шәраитини яхшылашдырмаг, Волгада, Камада, Днепрдә вә Сибирин макистрал чайларында навигасия шәраитини дәйишдириб яхшылашдырмаг ишләри давам этдирилсин, автомат вә электрикләшдирилмиш ишарәләрдән кениш истифадә олунсун.

Донанма чох сүр'әтли кәмиләрлә тәһниз эдилсин вә бешиллик әрзиндә Чай Донанмасы Назирлийинә үмуми күчү тәгрибән 720 мин ат күчүндә олан едәкчи вә моторлу йүк кәмиләри, үмумийәтлә 2 миллион 245 мин тон йүк көтүрә билән моторсуз кәмиләр вә үмуми күчү 180 мин ат күчүндә олан сәрнишин кәмиләри верилмәси тә'мин эдилсин.

Мөвчуд кәми тә'мири мүүссисәләри енидән гурулсун вә ени кәми тә'мири мүүссисәләри тикилсин, донанманын дартычы голлар системи илә ишләмәсини тә'мин этмәк үчүн тә'мир-истисмар базалары тәшжил эдилсин.

Йүкләрин дашынмасы сүр'әти артырылсын, лиманларда вә көрпүләрдә кәмиләрин бош даянмачы халлары азалдылсын, 1955-чи илэ нисбәтән 1960-чы илдә гуру йүк дашынмасында чай едәкчи кәмиләринин мөһсулдарлығынын ән азы 30 фаиз, моторлу йүк кәмиләринин мөһсулдарлығынын 36 фаиз вә моторсуз кәмиләрин мөһсулдарлығынын 33 фаиз артмасы тә'мин эдилсин. Су нәглийятында йүк вә коммерсия ишләри яхшылашдырылсын, чай нәглийяты илә йүк дашымагда назирлик вә идарәләрин марағыны артырмаг үчүн тәдбирләр көрүлсүн. Йүк дашынмасынын мая дөйәри тәгрибән 21 фаиз ашағы салынсын.

Кичик чайлардан нәглийят мөгсәдләри үчүн даһа артыг истифадә олунмасы вә бу чайларда йүк дашынмасынын инкишафы тә'мин эдилсин.

3. Дәниз нәглийятында йүк дөвриййәси тәгрибән 2,1 дөфә артырылсын, Узга Шәрг, Азов—Гара дәниз, Шимал нөвзәләриндә вә башга нөвзәләрдә йүк дашынмасынын даһа да инкишафы харичә көндәрилән вә харичдән кәтирилән малларын дашынмасында тон һесабила Вәтәни-

мизия кәмиләринин пайына дүшән һиссәни артырылмасы, һабелә Шимал дәннз йолуун даһа да инкишаф этдирилмәси тә'мин әдилсин.

Дәннз лиманларынын техники инкишаф сәвийәси йүксәлдилсин. Лиманларда 10 ми метрә гәдәр механикләшдирилмиш көрпү вә 200 ми квадратметр амбар ишә салынсин. Ени чох мәһсулдар йүквурма-йүкбошалтма механизмләриндән истифадә әдилсин. Дәннз лимайларында йүквурма-йүкбошалтма ишләринин комплексли мехаинкләшдирилмәси 1960-чы илдәк 65 фәиз чәтдырылсын.

Дәннз лиманлары онларын йүк дөврийәсинә уйғун олараг енидән гурулсуи вә кенишләндирилсин.

Дәннз донанмасы чох сүр'әтли вә даһа сәрфәли кәмиләрлә тәһһиз әдилсин. Бешиллик әрзиндә Дәннз Донанмасы Назирлийнә үст-үстә тәгрибән 1 миллион 140 ми тон йүк көтүрә билән гуру йүк кәмиләри, 460 ми тон йүк көтүрә билән нефтдашыян кәмиләр, үмумийәтлә 198 ми ат күчүндә сәрнишин кәмиләр вә 230 ми ат күчүндә едәкчи кәмиләр верилсин, һәрәкәт сүр'әтинин хейли артмасыны тә'мин әдән даһа мүкәммәл мүһәррикләрә вә кәми механизмләринә малик дәннз кәмиләри гайрылсын.

Биринчи нөвбәдә кәмиләрин лиманларда бош даянмасы вә йүксүз йол кетмәси һалларыны азалтмаг һесабына бешиллик әрзиндә дәннз нефтдашыма кәмиләринин күндәлик мәһсулдарлығы азы 25 фәиз вә гуру йүк кәмиләринин күндәлик мәһсулдарлығы азы 34 фәиз артырылсын.

Дәннз донанмасынын техники вәзийәти яхшылашдырылсын, кәмиләрин тә'мир мүддәтләри гысалдылсын, кәми тә'мири мүәссисәләринин, хусусән Узәг Шәрг һөвзәсиндә кәми тә'мири мүәссисәләринин күчүндә даһа артыг истифадә әдилсин; Находка, Туабсе, Ждаиов, Ленинград вә Мурманскда заводларын тикилмәсинин вә енидән гурулмасынын баш чәтдырылмасы тә'мин әдилсин. Славянкада кәми тә'мири заводу тиклмәсинә башланылсын.

Каналларын вә дәннз лиманлары кирәчәкләринин кәми һәрәкәтнә имкан верән дәрнликдә олмасы тә'мин әдилсин, дәннз нәглийятында рабита вәсәтләри вә радионавигасия аваданлығы яхшылашдырылсын, дәннз кәмиләри оиларын тәһләкәсиз үзмәсини тә'мин әдән ән мүкәммәл навигасия чиһазлары вә аваданлығы илә тәһһиз олунсун.

Дәннз нәглийятында йүк дашынмасынын мая дәйәри тәгрибән 26 фәиз ашағы салынсын.

4. Автомобил нәглийятында 1960-чы илдә йүк дөврийәси 1955-чи илә нисбәтән тәгрибән 2 дәфә артырылсын. Үмуми истифадәдә олан автомобил нәглийятынын дашыма ишләриндәки хусуси чәкиси хейли артырылсын, онун йүк дөврийәси 40 миллиард тон-километрә чәтдырылсын, йә'ни 1955-чи илә нисбәтән 4,3 дәфә артырылсын. Мәркәзләшдирилмиш гайдада йүк дашынмасынын даһа да инкишаф этдирилмәси вә автомобил гошгуларыдан хейли яхшы истифадә әдилмәси тә'мини олунсун, такси миник автомобилләри илә сәрнишин дашынмасы 3 дәфә вә автобусларла сәрнишин дашынмасы 3,5 дәфә артырылсын.

Автомобил паркындан истифадә әдилмәсини әсаслы сурәтдә яхшылашдырмаг вә дашымаини мая дәйәрини хейли ашағы салмаг мәгсәдилә алтынчы бешилликдә, күтләви йүкләр дашыян йүк автомобилләринин әсас һиссәси, назирлик вә идарәләрин автомобил тә'мири мүәссисәләри үмуми истифадәдә олан автомобил нәглийяты системиндә мәркәзләшдирилсин.

Үмуми истифадәдә олан йүк автомобилләринин мәһсулдарлығы бешиллик әрзиндә тәгрибән 36 фәиз артырылсын вә йүк дашынмасынын мая дәйәри азы 20 фәиз ашағы салынсын. Автомобилләрин техники хидмәт вә тә'мир базасы инкишаф этдирилсин.

Бөрк дөшәмәли автомобил йолларынын салынмасы вә енидән гурулмасы кенишләндирилсин.

5. Бору кәмәри нәглийяты саһәсиндә—ишләрин һәчми 1956-чи илә нисбәтән 6 дәфә артырылараг 83 миллиард тон-километрә чатдырылсын.

6. Һава нәглийятында—бешилик әрзиндә йүк дөврийәси 2 дәфә вә сәрнишин дашынмасынын һәчми тәгрибән 3,8 дәфә артырылсын. Макистрал һава хәтләриндә сүр'әтли вә чохерли сәрнишин тәйярәләриндән кениш истифада әдилсин. Макистрал һава хәтләриндә әсас тәйярә мейданлары енидән гурулсун.

7. Рабитә саһәсиндә—габагчыл мүасир техника әсасында вә рабитә әһтиятларындан максимум истифада әдилмәси әсасында рабитә васитәләри даһа да инкишаф әтдирилсин вә енидән гурулсун.

Кабел рабитә хәтләринин бешинчи бешиллийә нисбәтән тәгрибән 2 дәфә артырылмасы тә'мин әдилсин вә коаксиал кабелләрдән кениш истифада олунсун. Радио-реле рабитә хәтләринин кениш шәбәкәси ярадылсын вә бешилик әрзиндә ән азы 10 мин километр бу чүр рабитә хәтти ишә салынсын.

Автомат телефон стансияларынын һәчминин бешинчи бешиллийә нисбәтән тәгрибән 2 дәфә артырылмасы тә'мин әдилсин.

Почта рабитә шәбәкәси кенишләндирилсин. Кәнд ерләриндә телефонлашдырма вә радиолашдырма ишләринин даһа да инкишаф әтдирилмәси тә'мин олунсун.

VI. ӘСАСЛЫ ТИКИНТИ ВӘ ТИКИНТИ СӘНАЕИ САҢӘСИНДӘ

1. Сәнае истеһсалынын, нәглийятын, кәнд тәсәррүфатынын, мәнзил иншаатынын, мәктәпләр, хәстәханалар, ушаг бағчалары, көрпә әвләри вә башга мәдәни-мәишәт биналары тикинтисинин кенишләндирилмәси үчүн мүәййән олунмуш тапшырыллары еринә етирмәк мәгсадилә 1956—1960-чы илләрдә ССРИ халг тәсәррүфатында дөвләт капитал гоюлушунун үмуми һәчми 990 миллиард манат мәбләгиндә (1956-чи ил июлун 1-и үчүн олан гиймәтләрлә), йә'ни бешинчи бешиллийә нисбәтән 67 фәиз артыг мүәййән әдилсин.

2. Әсаслы тикинти ишләринә сәрф олунан мадди әһтиятлардан вә малийә вәсаитиндән даһа сәмәрәли истифада олунмасыны тә'мин этмәк үчүн, гоюлан капиталын бир чох тикинти вә объектләр арасында сәпәләnmәсинә йол верилмәсин, лайиһә иши яхшылашдырылсын, лайиһәләшдирмәдә дөвләт вәсаитинин бәдхәрчликлә сәрф әдилмәсинә сәбәб олан лүзумсуз шейләр арадан галдырылсын.

Ени мүәссисәләр тикмәк вә ишләйән мүәссисәләри кенишләндирмәк үчүн лайиһәләр һазырланаркән әлм вә техниканын ән ени нанлийәтләри, һабелә өлкәмизин вә харичи өлкәләрин габагчыл мүәссисәләриндә әлдә әдилмиш ән йүксәк техники-игтисади көстәричиләр пәзәрә алынсын.

Лайиһәләшдирмә мүддәтләри ғысалдылсын; яшайыш әвләринин вә мәдәни-мәишәт биналарынын биртипли лайиһәләр үзрә тикилмәсинә кечмәк ишләри 1956—1957-чи илләрдә баша чатдырылсын; яхын ики-үч ил әрзиндә сәнае, нәглийят, рабитә вә кәнд тәсәррүфаты мүәссисәләринин, бир гайда олараг, биртипли лайиһәләр үзрә тикилмәсинә кечилсин.

3. Тикинти сәнаеинин даһа да инкишаф әтдирилмәси тә'мин олунсун. Тикинти мүддәтләри хейли ғысалдылсын, хусусән мәнзил вә мәдәни-мәишәт биналары тикинтисиндә иншаат ишләринин кейфийәти яхшылашдырылсын, бешилик әрзиндә тикинти-гурашдырма ишләринин дәйәри сметада нәзәрдә тутулдуғундан ән азы 7 фәиз ашағы салынсын.

Заводларда истеһсал әдилән гурашдырма дәмир-бетон конструкцияларынын вә һиссәләрин, йүнкүл бетондан олан конструкцияларын, ири блок-

ларын вэ хазыр говшаг һиссалэрин кениш тэтбиг эдилмэси йолу илэ, һабелэ тикинти ишлэринин комплексли сурэгдэ һартэрэфли механиклэшдирилмэси йолу илэ тикинти ишлэри даһа кениш миғясда сәнаелашдирилсин.

Гурашдырма дэмир-бетон конструкцияларын ишләдилмэси 1960-чы илдэ 28 миллион кубметрэ чатдырылсын, о чүмлэдэн 7 миллион кубметр кәркишләшдирилмиш-арматурлу гурашдырма дэмир-бетон конструкциялардан истифадэ эдилсин. Гурашдырма дэмир-бетон конструкцияларын даһа мүкәммәл нөвлэри һазырлансын вэ бунлардан тикинтидэ истифадэ эдилсин. Тәркибиндэ хүсуси маддэлэр аз олан поладын, дэмир-бетон конструкциялар үчүн чох мөһкәм мәфтилин, һабелэ сәрфәли прокат профилэринин тикинтидэ тэтбиг эдилмэси хейли кенишләндирилсин. Тикинтидэ метала вэ тахта-шалбана максимум дәрәчэдэ гәнаәт олунмасы тәмин эдилсин.

Тикинтилэр ән мүкәммәл машин вэ механизмләрлэ тәһиз эдилсин. Бешиллик эрзиндэ тикинтиләрдэ экскаваторларын сайы ән азы үч дәфә артырылсын, о чүмлэдэн 0,15 вэ 0,25 кубметрлик бирчаловлу экскаваторлар паркы хейли артырылсын. Тикинтидэ машин вэ механизмләрдән истифадэ эдилмэси яхшылашдырылсын. Тикинти машинларыны вэ нәғлийәт васигэлэрини тәмир эдән заводларын вэ эмалатханаларын күчү артырылсын, илк нөвбэдэ бөйүк тикинти ишлэри апарылан районларда тәмир заводлары тикилсин.

Һазирлик вэ идарэлэрин паралел ишләйән хырда тикинти тәшкилатларынын ириләшдирилмәси давам этдирилсин. Ири шәһәрләрдэ мәнзил вэ мәдәни-мәишәт биналары тикинтисини даһа да яхшылашдырмаг мәгсәдилә һәмнин шәһәрләрдэ дэ Москва, Ленинград вэ Киевдэ олдуғу ки-ми подратчы мәһәлли тикинти тәшкилатлары ярадылсын, мүхтәлиф идарэлэрин хырда тикинти тәшкилатлары бу подратчы тәшкилатларда бирләшдирилсин. Өлкәнин шәрг районларында мөвчуд тикинти тәшкилатларынын күчү хейли артырылсын, бу районларда ени тикинти тәшкилатлары ярадылсын, һабелә тикинти материаллары, конструкциялар вэ һиссаләр истәһсал эдән район мүәссисаләри тәшкил эдилсин. Гурашдырма ишлэри илэ вэ хүсуси ишләрлэ мәшғул олан ихтисаслашдырылмыш тәшкилатлар ириләшдирилсин вэ күчләндирилсин, үмуми тикинти ишлэри көрмәк үчүн ихтисаслашдырылмыш тәшкилатлар ярадылсын. Тикинти сәнаеи ишчиләри үчүн яшайыш әвлэри вэ мәдәни-мәишәт биналары тикинтиси кенишләндирилсин.

VII. ӘМӘК МӘҺСУЛДАРЛЫҒЫНЫН ЙҮКСӘЛДИЛМӘСИ САНҖСИНДӘ

1. Истәһсалын артырылмасы тапшырығларыны еринә етирмәк вэ халгын рифаһ һалыны даһа да яхшылашдырмаг үчүн һәлләдичи шәрт олмаг әтибарилә әмәк мәһсулдарлығынын ени чидди йүксәлиши тәмин эдилсин.

Бөйүк Ленин көстәрмишдир ки, әмәк мәһсулдарлығынын йүксәдилмәси ени ичтимаи турулушун гәләбәси үчүн ән башлыча чәһәтдир вэ «Коммунизм, бағачыл техникадан истифадэ эдән көнүллү, шүүрлу, бирләшмиш фәһлэлэрин, капитализмдәки әмәк мәһсулдарлығына гаршы, ән йүксәк әмәк мәһсулдарлығыдыр».

Өлкәдә гүдрәтли сәнае базасынын олмасы вэ алтынчы бешилликдә бүтүн халг тәсәррүфаты сәһәлэринин ени даһа йүксәк техники сәвиййәйә галхмасыны тәмин эдән кениш тәдбирләр көрүлмәси, һабелә мүәсир техникай мүвәфғәтгийәтлә йийәләнән ихтисаслы фәһлэ вэ мүтәхәссис кадрларынын олмасы вэ кетдикчә даһа кениш миғясда һазырланма-

сы эмэк мөһсулдарлығыны сүр'әтлө йүксәлтмәк үчүн бөйүк имканлар ярадыр.

2. 1956—1960-чы илләр үчүн эмэк мөһсулдарлығынын йүксәлдилмәсинә даир ашагыдакы тапшырыглар мүййән эдилсин:

сәнаедә—эмэк мөһсулдарлығы ән азы 50 фаиз йүксәлдилсин, бу исә башлыча олараг әмәйин техника илә тәчһиз олунмасынын артмасы, габагчыл техниканын вә технолокиянын тәтбиг эдилмәси, истеһсал процесләрини комплексли сурәтдә механикләшдирмәк вә автоматлашдырмаг ишләринин һәр васитә илә кенишләндирилмәси, аваданлығын ениләшдирилмәси, мүәссисәләрин даһа кениш өлчүдә ихтисаслашдырылмасы вә буна әсасән истеһсалатда конвейер үсулларынын тәтбиг эдилмәси, эмэк тәшкилинин көкүндән яхшылашдырылмасы вә иш вахты иткисинин арадан галдырылмасы, һабелә ярдымчы ишләрдә сәрф олунан әмәйин азалдылмасы һесабына тәмин эдилмәлидир;

тикинтидә—тикinti ишләринин даһа артыг сәнаеләшдирилмәси, гурашдырма конструкциялардан вә һиссәләрдән кениш истифадә эдилмәси, тикinti ишләринин комплексли сурәтдә механикләшдирилмәсинин әсас әтибарилә баша чатдырылмасы, эмэк тәшкилинин чидди сурәтдә яхшылашдырылмасы вә ярдымчы ишләрдә сәрф олунан әмәйин азалдылмасы әсасында эмэк мөһсулдарлығы азы 52 фаиз йүксәлдилсин;

дәмир йол нәглийятында—дәмир йолларын техника илә даһа артыг тәчһиз эдилмәси, электровоз вә тепловозла йүк дашынмасынын артырылмасы, дәмир йол паркынын чох йүккөтүрән ени вагонларла тәчһиз эдилмәси, йол тәсәррүфатынын енидән гурулмасы, татарларын коммерсия һәрәкәт сүр'әтинин артырылмасы вә орта чәкисинин чохалдылмасы, һабелә эмэк тәшкилинин яхшылашдырылмасы һесабына эмэк мөһсулдарлығы тәгрибән 34 фаиз йүксәлдилсин;

донанманы механикләшдирилмиш гурғулары вә аваданлығы олан мүәсир типли даһа күчлү кәмиләрлә тәчһиз этмәк вә донанмадан даһа яхшы истифадә этмәк һесабына дәниз нәглийятында эмэк мөһсулдарлығы 40 фаиз вә чай нәглийятында эмэк мөһсулдарлығы 35 фаиз йүксәлдилсин;

совхозларда вә ярдымчы дәвләт кәнд тәсәррүфаты мүәссисәләриндә—кәнд тәсәррүфаты биткиләринин бечәрилиб етишдирилмәси вә мөһсулунын йығылмасы ишләрини комплексли сурәтдә механикләшдириб гуртармаг, һейвандарлыгыда чох зәһмәт тәләб эдән ишләрин механикләшдирилмәси сәвиййәсини хейли йүксәлтмәк, кәнд тәсәррүфаты мөһсуллары иткисини арадан галдырмаг, һабелә эмэк тәшкилини чидди сурәтдә яхшылашдырмаг йолу илә эмэк мөһсулдарлығы тәгрибән 70 фаиз йүксәлдилсин.

Истифадәли торпаг сәһәләринин һәр 100 гектары һесабилә кәнд тәсәррүфаты мөһсуллары истеһсалынын хейли артырылмасы вә әйни заманда мөһсулуң һәр сентнеринин истеһсалына сәрф эдилән әмәйин азалдылмасы чох мүһүм вәзифә һесаб эдилсин.

3. Колхозларда эмэк мөһсулдарлығынын йүксәлдилмәси алтынчы бешиликдә кәнд тәсәррүфаты истеһсалынын инкишафына даир тапшырыгларын еринә етирилмәсини тәмин этмәк үчүн хусусилә бөйүк әһәмиyyətә маликдир.

МТС-ләрин мадди-техники базасынын мөһкәмләндирилмәси, кәнд тәсәррүфаты ишләринин механикләшдирилмә вә электрикләшдирилмә сәвиййәсинин хейли йүксәлдилмәси, кәнд тәсәррүфаты элминин вә техникасынын наилийәтләриндән кениш истифадә эдилмәси, өлкәнин районлары вә колхозлары үзрә әкинчилик вә һейвандарлығын сәмәрәли ерләшдирилмәси вә ихтисаслашдырылмасы, һабелә колхоз вә МТС-ләрин рәһбәр кадрларла вә мүтәәссисләрлә мөһкәмләндирилмәси истифадәли

торпаг саһаларинин һәр 100 һектарына көрә кәнд тәсәррүфаты мәһсулун истәһсалыны әсаслы сурәтдә артырмаға вә колхозларда әмәк мәһсулдарлығыны тәҗрибән ики дәфә йүксәлтмәйә имкан верир.

Кәнд Тәсәррүфаты Назирлийи, һабелә ерли партия вә совет органлары, МТС вә колхозларын рәһбәрләри кәнд тәсәррүфаты техникасындан сәмәрәли истифадә олунмасыны, кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истәһсалыны вә әмәк мәһсулдарлығыны артырмагда йүксәк көстәричиләрә наил олмуш габагчыл колхоз вә МТС-ләрин тәчрүбәсинин күтләви сурәтдә яйылмасыны, әмәк тәшкилинин яхшылашдырылмасыны вә әмәк интизамынын мөһкәмләндирилмәсини, буна әсасән колхозчуларын кәлиринин хейли артырылмасыны тәмин этмәлидирләр.

4. Әмәйин вә әмәк һаггы системинин тәшкилиндәки нөгсәйлары тезликлә арадан галдырмаг вә ишчиләрин өз әмәйи нәтичәләри илә шәхси мадди марағыны артырмаг мәҗсәдилә:

техники чәһәтдән әсасландырылмыш олан, техниканын вә истәһсалат тәшкилинин индики сәвиййәсинә уйгун кәлән иш нормаларынын истәһсалатда кениш тәтбиғ олунмасы тәмин әдилсин;

фәһләләрин газанчларында тариф дәрәчәләринә дүшән пай артырылсын, фәһләләрин ихтисасы нәзәрә алынмагла, ағыр ишләрдә вә исти сәхләрдә чалышан фәһләләрә даһа артыг әмәк һаггы верилмәклә айры-айры саһәләр вә пешәләр үзрә тариф дәрәчәләринин сәвиййәси арасында дүзкүн нисбәт ярадылсын;

мүһәндис-техник ишчиләрин вә гуллуғчуларын айры-айры категорияларыңын әмәк һаггы низама салынсын; мүһәндис-техник ишчиләрин вә гуллуғчуларын әмәк һаггы шәртләриндәки чоҳсистемлилик вә мүхтәлифлик арадан галдырылсын;

ени техниканы тәтбиғ этмәйә, әмәк мәһсулдарлығыны йүксәлтмәйә вә мәһсулун мая дәйәрини ашағы салмаға һәвәс оятмаг ишиндә мукәфатландырманын ролу артырылсын.

5. Идарә апаратыны даһа да тәкмилләшдирмәк, ихтисар әтмәк вә учузлашдырмаг, апаратын артыг вә паралел ишләйән һиссәләрини ләғв әтмәк, штатларда олан артыглығы арадан галдырмаг ишләри давам этдирилсин.

6. Сәмәрәләшдиричиләрин, ихтирачиларын вә истәһсалат ениликчиләринин күтләви һәрәкаты һәр чәһәтдән инкишаф этдирилсин, һабелә габагчыл тәчрүбәнин кениш тәблиғ олунмасы вә яйылмасы тәмин әдилсин.

7. Дөвләт әһтият әмәк гүввәләри мәктәбләриндә, һабелә билаваситә истәһсалатда кәнчләрин истәһсалат тәлиминин кейфиййәти яхшылашдырылсын; өлкәнин шәрг районларында дөвләт әһтият әмәк гүввәләри мәктәбләриндә ихтисаслы фәһләләр һазырланмасы иши һәр васитә илә инкишаф этдирилсин вә бу районларда мәктәбләрин шәбәкәси кенишлендирилсин.

8. Халг тәсәррүфатынын саһәләри вә өлкәнин районлары арасында әһтият әмәк гүввәләринин ән сәмәрәли бир шәкилдә бөлүшдүрүлмәси вә онлардан дүзкүн истифадә олунмасы тәмин әдилсин. Һәм дә мүтәшәккил сурәтдә фәһлә топламаг, өлкәнин диқәр районларындан зәһмәткешләри көнүллү сурәтдә шәрг вә шимал районларына көчүрмәк йолу илә өлкәнин шәрг вә шимал районларындакы мүәссисә вә тикинтиләрин фәһлә гүввәси илә тәмин әдилмәсинә хүсуси фикир верилсин. Көчүб кәләнләрин тәсәррүфат чәһәтдән ерләшдирилмәси ишләри яхшылашдырылсын вә онлар үчүн вахтында яшайыш эвләри тикилмәси тәмин әдилсин.

9. Мүәссисәләрдә, һәр шейдән әввәл, шахталарда, исти сәхләрдә вә фәһләләрин сәһһәти үчүн зәрәрли олан истәһсалатларда әмәк мүнәфизәсинин вә тәһлүкәозлиқ техникасынын даһа да яхшылашдырылмасы тә-

мин эдилсин, бу саһәдә элм вә техниканын ән ени наилийәтләриндән истифадә эдилсин.

VIII. ХАЛГЫН МАДДИ ВӘ МӘДӘНИ ЯШАЙЫШ СӘВИЙЯСИННН ЙҮКСӘЛДИЛМӘСИ САҺӘСИНДӘ

1. Сосялист истеһсалынын инкишаф этдирилмәсинә вә ичтимаи әмәйин мәһсулдарлығынын йүксәлдилмәсинә даир мүйәйән эдилмиш тапшырығлара уйғун оларағ бешиллик әрзиндә милли кәлирин (мүғайсә эдилән гнймәтләрлә) тәғрибән 60 җаиз артырылмасы нәзәрдә тутулсун. Буна әсасән фәһлә вә гуллуғчуларын кәлирләринин вә кәндлиләрин кәлирләринин даһа да артмасы тә’мин эдилсин, һәр адам башына әрзәғ вә сәнае маллары истеһлакы хейли артырылсын.

2. 1960-чы илдә ССРИ халғ тәсәррүфатында фәһлә вә гуллуғчуларын сайы тәғрибән 55 миллион нәфәр мүйәйән эдилсин.

Фәһлә вә гуллуғчуларын реал әмәк һағгы орта һесабла тәғрибән 30 җаиз артырылсын. Аз мааш алан фәһлә вә гуллуғчуларын әмәк һағгы сәвийяси йүксәлдилсин.

3. Алтынчы бешилликдә фәһлә вә гуллуғчуларын иш вахтыны азалтмағ ләзъм сайылсын.

ССРИ Назирләр Советинә тапшырылсын ки, алтынчы бешилликдә фәһлә вә гуллуғчуларын тәдричлә едди саатлығ иш күнүнә, көмүр вә мәдән-филиз сәнаеннин ералты ишләрдә чалышан әсас пешә фәһләләрини исә алты саатлығ иш күнүнә кечирмәк үчүн тәдбирләр көрсүн. Һәм дә биринчи нөвбәдә 1957-чи илдән башлаярағ, ералты ишләрдә вә исти сехләрдә чалышан фәһләләр ғысалдылмыш иш күнүнә кечирилмәлидир. Истеһсалат шәраитинә көрә мүнәсиб сайылан сәнае саһәләриндә бешкүндүк иш һәфтәси мүйәйән эдилсин (күндә 8 саат ишләмәк вә һәфтәдә ики истираһәт күнү вермәклә).

1956-чы илдән башлаярағ фәһлә вә гуллуғчулар үчүн истираһәт вә байрам күнләрн ахшамы ики саат ғысалдылмыш иш күнү мүйәйән эдилсин.

16 яшындан 18 яшынадәк ениетмәләр үчүн алты саатлығ иш күнү 1956-чы илдән бәрпа эдилсин.

Ғысалдылмыш иш күнүнә кечәркән фәһлә вә гуллуғчуларын әмәк һағгы азалдылмалыдыр.

4. Фәһлә гадынларын әмәк вә мәишәт шәраити һәр васитә илә яхшылашдырылсын. Аналар үчүн әлавә имтиязлар нәзәрдә тутулсун, хүсусән һамиләлик вә доғум дөврүндә верилән мә’зунийәтләрин мүддәти артырылсын.

5. Әкинчилик вә һейвандарлығ мәһсулларынын хейли артырылмасына, колхозчуларын әмәк мәһсулдарлығынын йүксәлдилмәсинә әсасән колхозчуларын пул вә мәһсул кәлири, һәр шейдән әввәл ичтимаи тәсәррүфатдан әлдә эдилән кәлирләрин чоһалмасы йолу илә орта һесабла ән азы 40 җаиз артырылсын, колхозларын ичтимаи фондлары хейли артырылсын.

6. Фәһлә вә гуллуғчулара мадди ярдым көстәрилмәси вә ичтимаи сығорта үзрә пул верилмәси, ичтимаи тә’минат хәтти илә пенсия верилмәси, чоһушағлы вә тәк аналара мадди ярдым көстәрилмәси, мәктәбләрә тәғаүд верилмәси, әһалийә пулсуз тибби ярдым көстәрилмәси, санаториялара вә истираһәт әвләринә кетмәк үчүн пулсуз вә күзәштли шәртләрлә путйовка верилмәси, пулсуз тәһсил верилмәси вә ихтисасын артырылмасы, мә’зунийәт дөврү үчүн әмәк һағгы верилмәси, зәһмәткешләрә диһәр пуллар вә имтиязлар верилмәси үчүн дөвләт тәрәфиндән чәквлән хәрчләр 1955-чи илдәки 154 миллиард манатдан 1960-чы илдә 210

миллард маната, чатдырылсын. Пенсия тә'минаты гайдая салынараг, ашагы дәрәчәли пенсиялар хейли артырылсын, әсассыз олараг верилән бәйүк пенсиялар азалдылсын; яшы өтмүш гочалар даһа яхшы тә'мин эдилсин, һабелә сәһһәтләринә зәрәр тохунмадан чәмиййәт үчүн файдалы ишлә мәшгул ола билән әлилләр ишә дүзәлдилсин.

7. Бешиллик әрзиндә дөвләт вә кооператив тичарәтиндә пәрәкәндә мал дөврийәси тәгрибән 50 фаиз артырылсын, һәм дә кәнддә пәрәкәндә мал дөврийәсинин даһа чох артырылмасы тә'мин эдилсин.

1960-чы илдә әһалийә ән мүнүм маллар сатышы 1955-чи илә нисбәтән тәгрибән бу гәдәр артырылсын: әт мәһсуллары 85 фаиз, балыг мәһсуллары 59 фаиз, мал-гара яғы 57 фаиз, битки яғлары 60 фаиз, сүд вә ағарты 2,7 дәфә, пендир 2,4 дәфә, юмурта 2,6 дәфә, шәкәр 70 фаиз, памбыг парча 30 фаиз, юн парча 2 дәфә, ипәк парча 2 дәфә, кәтан парча 3,6 дәфә, тикили маллар 67 фаиз, дәри аяггабы 65 фаиз, мебел 2 дәфә, саат 70 фаиз, велосипед 46 фаиз, радио гәбуләдичиләри 2,2 дәфә, телевизор 5 дәфә, әв союдучулары 4,7 дәфә, тозсоран чиһазлар 3,9 дәфә, палтарюян машинлар 6 дәфә. Әһалийә вә колхозлара тахта-шалбан вә тикинти материаллары сатышы кенишләндирилсин, хусусән сement сатышы 2,5 дәфә, шифер сатышы 2,1 дәфә, юмшаг тахтапуш материалы сатышы 70 фаиз артырылсын.

Республика, өлкә вә вилайәтләрин пәрәкәндә мал дөврийәсиндә әрзәг вә сәнәе малларынын ерли әһтиятларынын хейли артырылмасы нәзәрдә тутулсун.

Ерли органларын тәшәббүс көстәрмәсинә кениш имкан вермәк, һейвандарлыг мәһсуллары истеһсалынын артырылмасы вә әһалинин һейвандарлыг мәһсуллары илә даһа яхшы тәһһиз эдилмәси үчүн ерли органларын мәс'улийәтини артырмаг мәгсәдилә мөвчуд бөлкү системиндә әлә дәйишкликләр эдилсин ки, бу системдә мәркәзләшдирмә принципләри, әһалини тәһһиз этмәк үчүн мөвчуд әһтиятлардан истифадә этмәк сәһәсиндә ерли тәшәббүсүн кенишләндирилмәси илә дүзкүн әлагәләндирилсин.

Бешиллик әрзиндә мағазә вә дүканларын шәбәкәси кенишләндириләрәк тичарәт шәбәкәсиндә иш ерләринин сайы ән азы 40 фаиз артырылсын. Тичарәт шәбәкәси мүасир аваданлыгга тәһһиз эдилсин, артмагда олан мал дөврийәсинә уйгун кәлән вә тичарәтин мәдәнийәтини йүксәлдән мütәрәгги тичарәт үсулларынын кениш тәтбиг олунмасы тә'мин эдилсин.

Әһалийә сатылачаг малларын габагчадан чәкилиб бүкүлмәси максимум дәрәчәдә артырылсын, сатычысыз мағазалар шәбәкәси кенишләндирилсин, һабелә автоматлар васитәси илә тичарәт инкишаф этдирилсин; бу тәдбирләр алычыларә хидмәти хейли яхшылашдырмаға, тичарәтдә сәрф олунан әмөйи азалтмаға вә тәдавүл хәрчләрини ашағы салмаға имкан верәр. Алычыя бағламаларла шей көндәрилмәси формасы тичарәтдә һөртәрәфли инкишаф этдирилсин. Тичарәт вә ичтиман иашә үчүн күтләви сурәтдә автоматлар истеһсалы тәшкил эдилсин.

Лүзүмсуз аралыг идарәләр ләгв эдилмәклә малларын истеһсал мүәссисәләриндән тичарәт шәбәкәсинә көндәрилмәси сүр'әтләндирилсин, малларын тичарәт шәбәкәсинә мәркәзләшдирилмиш гайдада дашынмасы һәр ердә тәшкил эдилсин вә хусусән кәнд ерләриндә бир истигамәтдә олан бир нечә мәнтәгәйә зһини нәглийәт васитәсилә бирдән мал көндәрилмәси үсулу, һабелә кәнддә сәйяр тичарәт кениш яйылсын.

Малларын яхшы галмасыны тә'мин этмәк вә маллар мағазая кәтириләнәдәк онларын чешидләнмәсини тәшкил этмәк үчүн амбарлар, бузханалар вә тәрәвәз амбарлары тикинтиси кенишләндирилсин, бу тәдбир-

лөр мағазаларын лазымы чешидли малларла тәһһиз олунмасыны яхшылашдырмалыдыр.

Бешиллик әрзиндә емәкханалар шәбәкәси ән азы 50 фаиз вә ичтимай иашә мӯәссисаләриндә мәһсул бурахылышы тәғрибән 75 фаиз артырылсын.

Ялынз ишләйәнләрә дейил, һәм дә онларын аилә үзвләринә ичтимай иашә хидмәти көстәрилмәсини тә'мин этмәк, беләликлә гадынларын әмәйини йүнкүлләшдирмәк үчүн фабрика, завод, шахта, МТС, совхоз вә мәктәбләрдә емәкхана шәбәкәси вә хусусилә һамы үчүн әлверишли олан емәкханалар шәбәкәси кенишләндирилсин.

Мәктәблиләр үчүн мәктәб емәкханалары вә буфетләри шәбәкәси хейли кенишләндирилсин.

Мүштәрийә хидмәти сүр'әтләндирмәйә вә яхшылашдырмаға имкан верән ән сәмәрәли тичарәт формасы олмағ ә'тибарилә бүтүн емәкханаларда, гәһвәханаларда, чайханаларда вә буфетләрдә мүштәрийләрин өз-өзүнә гуллуғ әтмәси үсулуна кечилмәси тә'мин әдилсин.

Эвләрә һаһар бурахылмасы вә һаһар үчүн габағчадан сифариш гәбул әдилмәси һәр васитә илә кенишләндирилсин.

Хәрәк һазырланмасында чох зәһмәт тәләб әдән ишләр ичтимай иашә мӯәссисаләриндә мүасир вә ән мүкәммәл механизмләр вә аваданлығ (картофтәмизләйән, тәрәвзәдоғраян, черәкдоғраян, габюян машынлар, комбинә әдилмиш чох мәһсулдар мәтбәх механизмләринин вә саир) гоюлмасы йолу илә механикләшдирилсин.

Емәкханаларын вә гәляналтыларын ән ени техника илә тәһһиз әдилмәси вә габағчыл иш үсулларындан истифадә әдилмәси һаһарларын учулашмасыны тә'мин әтмәли, ичтимай иашә мӯәссисаләринин хидмәтиндән даһа чох әһалинин истифадә әтмәсинә көмәк әтмәлидир.

Дөвләт вә кооператив тичарәтинин тәдавул хәрчләри тәғрибән 17 фаиз азалдылсын.

Қолхоз тичарәтинин даһа да кенишләндирилмәсинә һәр васитә илә көмәк әдилсин, колхозларын вә колхозчуларын артығ кәнд тәсәррүфаты мәһсулларынын комиссийн гайдасы илә гәбул олунуб истәһлак кооперациясында сатылмасы инкишаф әтдирилсин. Шәһәрләрдә вә фәһлә гәсәбәләриндә колхоз базарларынын абадлашдырылмасы яхшылашдырылсын.

Совет тичарәти ишини көкүндән яхшылашдырмағ үчүн тичарәт вә ичтимай иашә мӯәссисаләринин ишинә күндәлик дүзарәт гоюлмасында зәһмәткешләрин кениш иштиракыны тә'мин әтмәк лазымдыр.

Заводларда, фабрикаларда, идарәләрдә вә мәктәбләрдә ичтимай нәзарәт тәшкилатларынын иши, кәндләрдә исә истәһлак кооперациясы тәшкилатларынын дүкан вә тәфтиш комиссияларынын иши яхшылашдырылсын, фәһләләр, гуллуғчулар, колхозчулар вә эвдар гадынлар онларын фәәлийәтиндә иштирак әтмәйә кениш чәләб әдилсинләр.

8. Мәнзил иншаатыны чидди сүрәтдә яхшылашдырмағ вә хейли кенишләндирмәк лазым сайылсын. Бешиллик әрзиндә шәһәрләрдә, фәһлә гәсәбәләриндә вә кәнд ерләриндә дөвләт вәсәити һесабына бүтүнлүкдә тәғрибән 205 миллион квадратметр, йә'ни бешинчи бешиллийә нисбәтән демәк олар ики дәфә артығ мәнзил саһәси тикилсин.

Партия, совет вә тәсәррүфат органлары рәһбәрләринин дигтәти мәнзилләрин тикилмәсинә вә истифадәйә верилмәсинә даир мӯәййән әдилмиш тапшырығлары данышығсыз еринә етирмәк лүзумуна чәләб әдилсин.

Өз пуллары илә, һабелә дөвләтдән вә колхоздан борч алмағла яшайыш эвләри тикмәкдә фәһләләрә, гуллуғчуларә вә колхозчуларә кениш ярдым көстәрилсин. Бу мәғсәдлә әһалийә дәст һалында стандарт эв һиссәләри, тикинти материаллары вә аваданлығ сатышы кенишләндирилсин.

Биртипли лайнһаләрдән кениш истифадә этмәк, тикинтидә сәнае үсулларыны тәтбиг этмәк, заводларда истеһсал олунан һазыр материалларын вә һиссәләрин дәйәрини ашағы салмаг, архитектурада лүзүмсуз шейләре йол вермәмәк вә тикинти мүддәтләрини ғысалтмаг һесабына бешиллик әрзиндә мәнзил иншаатынын дәйәри ән азы 20 фанз ашағы салынсын.

Мөвчуд мәнзил фондуну гайдая салмаг вә горуюб сахламаг, яшайыш эвләрини даһа да абадлашдырмаг чох мүһүм вәзифә һесаб эдилонн.

Шәһәр әһалисинә коммунал хидмәтинин яхшылашдырылмасы тәмин эдилсин. Су кәмәри вә канализасия, истилик вә электрик шәбәкәләринин даһа да инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун. Газ чәкилмиш мәнзилләрин сайы бешинчи бешиллийә нисбәтән алтынчы бешилликдә 2,5 дөфә артырылсын. Шәһәр нәглийятынын, һамамларын, палтарюян мәнтегәләрин әһалийә хидмәти яхшылашдырылсын вә шәһәрләри абадлашдырмаг үчүн башга тәдбирләр көрүлсүн.

9. Ушагларын вә кәнчләрин орта үмуми тәһсил мәктәпләриндә (онилликләрдә) вә орта ихтисас мәктәпләриндә охумасы йолу илә шәһәрләрдә вә кәнд ерләриндә үмуми орта тәһсил әсасән һәята кечирилсин. Үмумтәһсил мәктәбиндә политехники тәлим инкишаф этдирилсин, мүасир сәнае вә кәнд тәсәррүфаты истеһсалатынын ән мүһүм саһәләри илә шакирдләрин таныш эдилмәси тәмин олунсун. Тәлимин ичтимаифайдалы әмәклә сых әлағәндирилмәси тәмин эдилсин, бөйүён нәсл әмәйә коммунистчәсинә мүнасибәт руһунда тәрбийә эдилсин.

Мәктәпләрдә тәлим-тәрбийә ишләринин сәвиййәси йүксәлдилсин; шәһәрләрдә вә кәндләрдә мәктәбдәнкәнар ушаг тәрбийә очаглары шәбәкәси кенишләндирилсин. Клубларын, мәдәниййәт сарайларынын, мәдәниййәт эвләринин, техника эвләринин вә башга мәдәни-маариф очагларынын мәктәбилиләр арасында тәрбийә ишләри апармага даһа кениш чәлб олунмасы тәмин эдилсин.

Үмумтәһсил мәктәпләринин тәдрис-мәдди базасы мөһкәмләндирилсин. Алтынчы бешилликдә шәһәр вә кәнд мәктәпләри тикинтисинин һәчми бешинчи бешиллийә нисбәтән тәгрибән икки дөфә артырылсын. Мәктәб интернатлары шәбәкәси кенишләндирилсин. Кәнд мәктәпләринин тикилмәсиндә вә аваданлыгла тәһһиз эдилмәсиндә колхозларын даһа кениш иштирак этмәси мәғсәдәүйгүн һесаб эдилсин.

Орта тәһсили олмаян зәһмәткешләрин үмуми мәдәни сәвиййәсини йүксәлтмәк мәғсәдилә зәһмәткешләрин истеһсалатдан айрылмадан тәһсил алмалары үчүн алтынчы бешилликдә гияб мәктәпләрин вә ахшам үмуми тәһсил мәктәпләринин шәбәкәси даһа да инкишаф этдирилсин.

Орта мәктәпләрин юхары синифләриндә, орта ихтисас мәктәпләриндә вә али мәктәпләрдә тәһсил һаггы ләғв эдилсин.

10. Али вә орта ихтисас мәктәпләриндә халг тәсәррүфаты вә мәдәни гуручулуг үчүн тәләб олунан гәдәр мүтәхәссисләр һазырланмасы нәзәрдә тутулсун. Бешиллик әрзиндә али вә орта тәһсилли мүтәхәссисләр бурахылышы бешинчи бешиллийә нисбәтән бүтүнлүклә тәгрибән бир дөфә ярым, ағыр сәнае саһәләри, тикинти, нәглийят вә кәнд тәсәррүфаты үчүн мүтәхәссисләр бурахылышы исә тәгрибән икки дөфә артырылсын.

Мүһәндис-техник вәзифәләриндә ишләйән әмәли ишчиләрин, һабелә фәһлә вә колхозчуларын истеһсалатдан айрылмадан али вә орта тәһсил алмаларына кениш имкан вермәк үчүн ахшам мәктәпләри вә гияб мәктәпләр вәситәсилә али вә орта ихтисас тәһсили хейли кенишләндирилсин.

Али мәктәпләрин өлкәдә дүзкүн ерләшдирилмәси тәмин эдилсин; Урал, Сибир, Узаг Шәрг вә Газакыстан районларынын мүтәхәссисләрә артан тәләбатыны өдәмәк үчүн бу районлардакы мәктәпләрдә мүтәхәссисләр һазырланмасы кенишләндирилсин.

Али вэ орта ихтисас тәһсилә олан мүтәхәссисләр һазырланмасы ишин кейфийәти хейли яхшылашдырылсын. Өлкәмизин вә харичи өлкәләрин элм вә техникасынын сон һаһийәтләри илә, һабелә али вэ орта ихтисас мәктәпләри тәләбәләринин истеһсалатын габагчыл тәчрүбәсилә әтрафлы сурәтдә таныш әдилмәси тәмин олунсун.

Али вэ орта ихтисас мәктәпләринин мадди базасы мөһкәмләндирилсин, онларын мүасир тәдрис-лаборатория аваданлығы илә тәһһиз әдилмәси яхшылашдырылсын.

11. Элм һәртәрәфли инкишаф этдирилсин. Бүтүн билик саһәләриндә нәзәри тәдгигат ишләри кенишләндирилсин, техник тәрәгги вә истеһсалатын тәшкили ишиндә элми идарәләрин ролу артырылсын. Элми-тәдгигат институтларынын иши енидән гуруларак онларын фәалийәти тәсәррүфатын конкрет әһтиячларына даһа артыг яхшылашдырылсын. Өлкәмизин вә харичи өлкәләрин элм вә техникасынын һаһийәтләриндән конструктор вә лайиһә тәшкилатларынын максимум дәрәҗәдә истифадә әтмәләри тәмин олунсун.

Алимләрин сәйләри вә элми-тәдгигат идарәләринин мадди вәсантләри илк нөвбәдә халг тәсәррүфаты үчүн бөйүк әһәмийәти олан элми проблемләрин ишләниб һазырланмасына сөрф әдилсин, элми-тәдгигат ишләринин тезликлә баша чатдырылмасы вә бу ишләрин нәтиҗәләринин халг тәсәррүфатында тәтбиг олунмасы тәмин әдилсин.

Элми-тәдгигат идарәләри истеһсал базасына яхшылашдырылсын. Элми-тәдгигат идарәләринин мүасир элми аваданлыг вә материалларла тәһһиз әдилмәси яхшылашдырылсын.

Али мәктәпләр халг тәсәррүфаты үчүн элми-тәдгигат ишләри апармаға кениш чәлб әдилсин.

12. Ән күтләви инчәсанәт олан киноун әһәмийәти нәзәрә алынараг кино филмләри истеһсалыны артырмаг, филмләрин идея-бәдиһ сәвиййәсини йүксәлтмәк вә кино шәбәкәсини кенишләндирмәк үчүн тәдбир көрүлсүн. Бешиллиин ахырынадәк ән азы илдә 120 тамметражлы филм чәкилмәси тәмин әдилсин.

Бешилик әрзиндә кино гурғулары шәбәкәси тәгрибән 30 җаиз артырылсын. ССРИ Мәдәнийәт Назирлиин системиндә 500 мин ерлик, йәни бешинчи бешиллиә һисбәтән 4 дәфә артыг кино-театрлар тикилсин. Техниканы тәблиғ әтмәк, элм вә техниканын һаһийәтләри һаггында мәлумат вермәк, габагчыл истеһсалат тәчрүбәсини йаймаг үчүн ән мүһүм вәситәләрдән бири олан элми-техники кино филмләринин кейфийәти йүксәдилсин.

Киностудияларын вә кино-театрларын мүасир техника илә тәһһиз әдилмәсинә хүсуси фикир верилсин, ямаһа пльонка истеһсалы артырылсын вә бешиллиин ахырынадәк бүтүнлүкдә ямаһа пльонка истеһсалына кечилсин, рәнкли кино филмләринин йүксәк кейфийәтдә олмасы тәмин әдилсин, һабелә кениш экранлы кино үчүн филмләр истеһсалы артырылсын.

Радио верилишини вә телевизияны даһа да кенишләндирмәк вә яхшылашдырмаг үчүн тәдбир көрүлсүн. Радио верилиши стансияларынын мөвҗуд күчү бешиликлә тәгрибән 90 җаиз артырылсын вә ССРИ-нин Авропа һиссәсиндә ултра гыса далғалы радио верилишинин кениш тәтбиги тәмин әдилсин. Москванын, Ленинградын, мүтәфиг республика пайтахтларынын вә өлкәнин диҗәр ири шәһәрләринин телевизия стансиялары арасында програм мүбадиләси үчүн хүсуси рабита каналлары ярадылсын. Һабелә рәнкли телевизия тәтбиг әдилмәйә башланылсын. Телевизия стансияларынын миғдары артырыларак 1960-чы илдә ән азы 75-ә чатдырылсын.

Күтлөвү ытабханааларын вэ клуб мүэссисэлэринин иши яхшылашдырылсын вэ онларын мадди базасы мөһкөмлөндирилсин.

Кытаб нэшрини яхшылашдырмаг вэ инкышаф этдирмэк үчүн тэдбирлэр көрүлсүн. Кытаб, журнал вэ гээт бурахылышы артырылсын, нэшрлэрин вэ тиражларын даһа да артырылмасына фикир верилсин. Бурахылан кытабларын бэди тэртибаты вэ полиграфик кейфийэти яхшылашдырылсын, полиграфия базасы кенишлөндирилсин вэ мөһкөмлөндирилсин. ССРИ Мэдэнийэт Назирлийи полиграфия мүэссисэлэринин күчү тэгрибөн 50 фаиз артырылсын, мэтбээлэр мүасир аваданлыгла тэчһиз эдилсин, шрифт тэсэррүфаты вэ полиграфия рэнклэринин кейфийэти яхшылашдырылсын. Хүсусэн кэнд ерлэриндэ кытаб тичарэти кенишлөндирилсин.

13. Сэһийянин даһа да инкышафы тэ'мин эдилсин, сэһийя органларынын профилактик фэалийэти даһа йүксэк сэһиййя галдырылсын, аһалия тибби хидмэтин мэдэнийэти йүксэдилсин.

1955-чи илэ нисбэтөн 1960-чы илдэ хэстэханаларда чарпайыларын сайы тэгрибөн 28 фаиз, көрпэ эвлэриндэ ерлэрин сайы 44 фаиз, ушаг бағчаларында ерлэрин сайы 45 фаиз, санаторияларда ерлэрин сайы 10 фаиз вэ истираһэт эвлэриндэ ерлэрин сайы 13 фаиз артырылсын. Башлыча олараг ССРИ-нин Авропа һиссэсинин мэркэз вэ шимал районларында, Урал, Гэрби вэ Шэрги Сибир, Узаг Шэрг, Орта Асия вэ Газыхстан районларында санатория вэ истираһэт эвлэри шэбөкэсинин кенишлөндирилмэси тэ'мин эдилсин. Мүаличэ-профилактика мүэссисэлэри мүасир тибб аваданлыгы илэ даһа яхшы тэчһиз эдилсин.

Бешинчи бешиллия нисбэтөн алтынчы бешилилдэ чарпайыларын сайына көрэ 2,8 дэфэ артыг хэстэхана, 2,4 дэфэ артыг көрпэ эвлэри вэ 2,4 дэфэ артыг ушаг бағчалары тикилсин, ССРИ-нин вэ мүттэфиг республикаларын назирликлэри вэ идарэлэри мүаличэ-профилактика мүэссисэлэринин вэ ушаг тэрбийя очагларынын тикилмэсинэ кениш чэлб эдилсин. Әлиллэр вэ яшы өтмүш гочалар үчүн эвлэр тикилмэси кенишлөндирилсин.

Тибб элминин даһа да инкышаф этдирилмэси тэ'мин олунсун, совет алимлэринин гүввэлэри ени профилактика вэ мүаличэ үсуллары вэ васитэлэри ахтарыб тапмаға чэлб эдилсин.

1960-чы илдэ тибб сәнаеи мәнсуллары истәһсалы 1955-чи илэ нисбэтән ән азы 2 дэфэ артырылсын, ени, даһа тә'сирли мүаличэ-профилактика васитэлэри истәһсалынын, һабелә мүасир чәрраһлыг аләтлэринин, диагностика, мүаличә вэ тибб аваданлыгы вэ апаратлары истәһсалынын кенишлөндирилмәсинә хүсуси фикир верилсин.

Әмәк мүһафизәси иши, сәнае мүэссисэлэриндә фәһлә вэ гуллуғчуларын хәстәләнмәсинин гаршысыны алмаг, һабелә су мәнбәлэринин, һаванын вэ торпағын сәнае туллантылары илэ зибилләнмәсинә йол вермәмәк ишлэри яхшылашдырылсын.

Хүсусән мәктәбләр вэ кәнчләр арасында бәдән тәрбийәси вә идман ишлэринин даһа да инкышаф этдирилмәси тә'мин олунсун.

IX. МҮТТӘФИГ РЕСПУБЛИКАЛАРДА ХАЛГ ТЭСЭРРҮФАТЫНЫН ИНКИШАФ ЭТДИРИЛМӘСИ ВӘ МӘҢСУЛДАР ГҮВВЭЛӘРИН ЕРЛӘШДИРИЛМӘСИ САНӘСИНДӘ

Мәһсулдар гүввэлэрин даһа яхшы ерләшдирилмәси, сәнаеин хаммал, яначаг-энеркетика мәнбәлэринә вә истәһлак районларына яхынлашдырылмасы тә'мин эдилсин. Ичтимаи әмәйин мәһсулдарлығыны артырмаг мәгсәдилә иғтисади районларын тәбини вә әмәк әһтияты мәнбәлэриндән даһа сәмәрәли истифадә эдилмәсини нәзәрә алмагла бу районларын тә-

сэррүфаты дүзкүн ихтисаслашдырылсын вэ комплексли сурэтдэ инкишаф этдирилсин.

Өлкөнүн шэрг районларынын энкин тэбин эһтият мәнбэлэриндэн истифада эдилмэси сүр'этлэндирилсин. Бүтүнлүклэ ССРИ-йэ нисбэтэн Гэрби вэ Шэрги Сибир районларында вэ Газахыстан ССР-дэ эсаслы тикинти ишлэринин даһа сүр'этлэ апарылмасы тэ'мин эдилсин. Бу районларда хүсүсән даһа чоһ электрик вэ истилик энержиси тэлэб эдэн саһэлэр үзрә ағыр сәнае мүэссисэлэри комплекси ярадылсын, чоһлу гара вэ элван металлуркия заводларынын, ири су вэ истилик-электрик стансияларынын, нефтайырма мүэссисэлэринин, машынгайырма вэ кимя заводларынын, тикинти материаллары истеһсал эдэн мүэссисэлэрин тикилмэси, гара вэ элван металл, кимя маллары вэ тикинти материаллары истеһсал этмэк үчүн бөйүк хаммал базаларындан истифада эдилмэси нәзәрдә тутулсун.

ССРИ-нин Авропа һиссәсиндә вэ Урал районларында даһа чоһ истилик вэ электрик энержиси тэлэб эдэн сәнае мүэссисэлэри тикилмэси бундан сонра мөһдудлашдырылсын. ССРИ-нин Авропа һиссәсиндәки яначаг сәнаеинин бу районларын яначага олан вэ кетдикчә артан тэләбатындан кери галмасына йол вермәмәк вэ узаг ерләрдән көмүр дашынымасыны азалтмаг мәгсәдилә бу районларда көмүр вэ нефт чыхарылмасынын лазымы миғдарда артырылмасы, су-электрик стансиялары тикилмэси вэ газ сәнаеинин инкишаф этдирилмэси нәзәрдә тутулсун.

Бешилик эрзиндә ерли сәнаеин вэ сәнәт кооперасиясынын үмуми мөһсулу тәгрибән 1,6 дэфә артырылсын. Ерли эһтият мәнбэлэриндән, хаммалдан вэ яначагдан һәртәрафли истифада эдилмэси, ерли хаммал базасынын инкишаф этдирилмэси тэ'мин олунсун. Мүэссисэлэрин техника чәһәтдән енидән тәһиз эдилмэси, ән яхшы нүмунэләр үзрә мөһсул бурахылышыны тэ'мин эдән дөвләт стандартларынын вэ техники шәртлэрин күтләви миғясда тәтбиғ эдилмэси үчүн тәдбирләр көрүлсүн. Бурахылан чохишләнән малларын чешиди артырылсын вэ кейфийәти яхшылашдырылсын. Ени нөв чохишләнән маллар, мәдәни-мәишәт вэ тәсәррүфат маллары истеһсалы тәшкил эдилсин. Халг бәдii сәнәти һәртәрафли инкишаф этдирилсин. Әһалийә мәишәт хидмәти көстәрән мүэссисэлэрин сайы хейли артырылсын вэ онларын ишинин мәдәнийәти йүксәлдилсин.

Алтынчы бешиликдә мүттәфиғ республикаларда халг тәсәррүфатынын инкишафына даир ашағыдакы эсас тапшырығлар нәзәрдә тутулсун.

РУСИЯ СОВЕТ ФЕДЕРАТИВ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешилик эрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мөһсулу тәгрибән 1,7 дэфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мөһсулу 1,6 дэфә артырылсын.

Бешилик эрзиндә чуғун әридилмәси тәгрибән 1,6 дэфә, прокат истеһсалы 1,5 дэфә, дәмир филизи чыхарылмасы 1,4 дэфә, алүмин истеһсалы 2,4 дэфә, көмүр чыхарылмасы 1,5 дэфә, нефт чыхарылмасы 2,2 дэфә, тәбни газ вэ нефтлә бирликдә чыхан газ истеһсалы 5,5 дэфә, электрик энержиси истеһсалы 1,9 дэфә, о чүмләдән су-электрик энержиси истеһсалы 3,9 дэфә, мә'дән күбрәлэри истеһсалы 1,9 дэфә, семент истеһсалы 2,5 дэфә, одунчаг дашынымасы 1,4 дэфә, памбыг парча истеһсалы 16 фанз, юн парча истеһсалы 1,3 дэфә, кәтан парча истеһсалы 1,8 дэфә, ипәк парча истеһсалы 2 дэфә, көн аяғгабы истеһсалы 1,5 дэфә, гәнд истеһсалы 2,6 дэфә, балыг ову 1,5 дэфә артырылсын.

Череповетс металлуркия заводу вэ Орск-Халиловск металлуркия комбинаты тикилиб баша чатдырылсын. Гәрби Сибир металлуркия заводунун тикилмәсинә башланылсын, бурада биринчи домна печи ишә салынсын вэ Сибирдә ики ени металлуркия заводунун тикилмәсинә башланылсын. Ени дәмир филизи ятағларындан истифада олунмасы тә'мин эдилсин. Уралда Качканар филиз сафлашдырма комбинаты, Шэрги Си-

бирдә Коршун мәдәни вә Курск-Белгород районунун ятагларында ени мәдәнләр ишә салынсын. Ики ени метал шейләр заводу тикилсин. Сибир районларында үч алүмин заводунун тикилмәси нәзәрдә тутулсун, Урал мис сәнәсиндә филиз базасы күчләндирилсин. Братски су-электрик стансиясынын тикилиши давам этдирилсин вә Красноярск су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын. Омск вә Иркутск нефтайырма заводлары тикилиб баша чатдырылсын вә Красноярск өлкәсиндә, һабелә Амур вилайәтиндә ени нефтайырма заводларынын тикилмәсинә башланылсын.

Сибир вә Урал районларында беш ени дэзкаһгайырма заводунун, алты дәмирчн-пресс аваданлығы заводунун, он ихтисаслашдырылмыш төкмә заводунун, ики аләт заводунун, үч абразив шейләр заводунун, сәккиз тикинти вә йол машынгайырма заводунун, чиһазгайырма заводларынын, электровозгайырма заводунун, тепловоз электрик аваданлығы, электрик трансформаторлары, йүксәк волтлу чиһазлар заводунун вә бир сыра башга машынгайырма заводларынын тикилмәси нәзәрдә тутулсун.

Истилик-энеркетика базасыны күчләндирмәк вә Москваны, Мәркәз, Волгабою вә Урал районларыны электрик энержиси илә даһа яхшы тәһиз этмәк үчүн Куйбышев вә Горки су-электрик стансияларынын тикилиб баша чатдырылмасы вә Сталинград, Воткински су-электрик стансияларынын ишә салынмасы илә янашы олараг, ерли яначагдан истифадә этмәк әсасында бир сыра ири истилик-электрик стансиялары тикилсин. Москва-әтрафы, Пенора көмүр һөвзәләриндә вә Урал көмүр ятагларында көмүр чыхарылмасынын артырылмасы тәмин эдилсин. Бир сыра сәнәе районларына кениш мигясда газ кәмәри чәкилсин.

Татарыстан МССР-дә, Башгырдыстан МССР-дә, Куйбышев, Саратов, Сталинград вилайәтләриндә вә Ставропол өлкәсиндә ени нефт вә газ ятаглары ишә салынсын. Об чайынын ашағы тәрәфиндә Берйозово тәбии газ ятагындан сәнәе мигясында истифадә эдилмәсинә һазырлыг көрүлсүн. Туймаза—Омск (икинчи), Омск—Иркутск, Алмет'евск—Горки, Алмет'евск—Молотов, Горки—Рязан, Рязан—Москва, Горки—Ярославл, Ишимбай—Орск, Омск—Новосибирск, Уфа—Омск (икинчи), Новосибирск—Иркутск вә Куйбышев—Брянск макистрал бору кәмәрләри ишә салынсын.

Шимал, Урал, Сибир районларында тахта-шалбан тәдарүкүнүн даһа күчләндирилмәси вә бу районларда тахта доғрамаг ишләринин даһа сүр'әтлә инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин. Чохмешәли районларда Ачинск—Абалаково вә Микун—Кослан дәмир йоллары чәкилсин, Шәрг районларында беш селлүлоз-кағыз мүәссисәси вә едди сүн'и лиф заводу тикилмәси нәзәрдә тутулсун.

Урал, Сибир вә Узгаг Шәрг районларында йүнкүл вә ейинти сәнәеини инкишафы сүр'әтләндирилсин.

Якутия МССР-нин чәнуб һиссәсиндә вә Забайкал'едә кокслашан көмүр вә гара металлуркия үчүн мәдән филиз вә ярдымчы мәдән хаммалынын бүтүн комплекси үзрә, һабелә кимя сәнәеи үчүн хаммал, әлван вә надир метал филизләри үзрә кеоложи-кәшфийят вә тәдгигат ишләри күчләндирилсин. Якутия МССР-дә, алмасчыхарма сәнәеи ярадылмасы үчүн һазырлыг ишләри көрүлсүн.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә тахыл вә һейвандарлыг мәһсуллары истәһсалынын һәртәрәфли инкишаф этдирилмәси ән мүнүм вәзифә һесаб эдилсин. 1960-чы илдә тахыл истәһсалы 1955-чи илә һисбәтән тәғрибән 1,8 дәфә артырылсын, о чүмләдән буғда вә гаргыдалы истәһсалы хейли артырылсын; кәтан-лиф истәһсалы 1,4 дәфә, шәкәр чуғундуру истәһсалы 2,5 дәфә, картоф истәһсалы 2 дәфә, тәрәвәз истәһсалы 2,6 дәфә, әт истәһсалы 2 дәфә, суд истәһсалы 1,9 дәфә, юмурта истәһсалы 2,5 дәфә вә юн истәһсалы 1,6 дәфә артырылсын.

258 мин гектар саһадә суварма шәбәкәси вә 225 мин гектар саһадә лиман үсулу илә суварма шәбәкәси ярадылсын. 365 мин гектар саһадә батаглыглар вә батаглыг торпаглар гурудулсун. Шимали Гафгазын, Волгабөйүнүн вә Сибириң сусуз районларында тәгрибән 16 миллион гектар саһайә су чыхарылсын. Право—Егорлык, Терек—Кума, Кума—Маныч вә Дон макистрал каналлары, Чограй су амбары, Петровск—Анастас'-евск вә Марян—Чебургол суварма системләри тикилиб гуртарсын вә ишә салынсын. Кубан—Калаус сучыхарма системинин, Кубан чайында Краснодар су амбарынын тикилмәсинә вә Мешшерск овалыгы торпагларынын гурудулмасына башланылсын.

УКРАИНА СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,7 дэфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,6 дэфә артырылсын.

Донбасда, Днепр әтрафында вә Украинанын гәрб вилайәтләриндә көмүр чыхарылмасынын хейли артырылмасы тә'мин эдилсин. Кривой-Рог дәмир-филиз һөвзәсиндә вә Керч ятагында филиз чыхарылмасы вә сафлашдырылмасы ишләри кенишләндирилсин.

Бешиллик әрзиндә көмүр чыхарылмасы 1,6 дэфә, чуғун әридилмәси, прокат истәһсалы вә дәмир филизи чыхарылмасы 1,5 дэфә, нефть чыхарылмасы 2,8 дэфә, тәбии вә нефтлә бирликдә чыхан газ истәһсалы 2,6 дэфә, электрик әнержиси истәһсалы 1,7 дэфә, мә'дән күбрәләри истәһсалы 2 дэфә, трактор истәһсалы 2 дэфә, семент истәһсалы 1,7 дэфә, көн аяггабы истәһсалы 1,6 дэфә, гәнд истәһсалы 1,6 дэфә артырылсын. Памбыг парча истәһсалы хейли артырылсын.

Каховка су говшагы тикилиб баша чатдырылсын. Кременчуг вә Днепродзержинск су-электрик стансиялары, ири истилик-электрик стансиялары тикилсин вә Днепрдә Канев су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын.

Нефтайырма заводунун тикилишинә башланылсын, ени дәмирәридән завод, ерли тикинти материаллары, хүсусән тәбии дашдан дивар блоклары истәһсал этмәк үчүн әлавә гургулар тикилсин вә ишә салынсын. Чернигов камвол-маһуд комбинаты, Херсон памбыг парча комбинаты ишә салынсын, Черниговда вә Черкасында ени памбыг парча комбинаты, сүн'и лиф заводлары, күндә үмумийәтлә 400 мин сентнер шәкәр чуғундуру э'мал эдән шәкәр заводлары, гарғыдалыдан патка вә нишаста э'мал эдән ени сәнае комбинаты тикилсин.

Донбасын шәһәрләринә вә мүәссисәләринә су верәчәк Шимали Донец—Донбас каналы чәкилсин вә ишә салынсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә дәнли биткиләрин мәһсулдарлығынын даһа да артырылмасы тә'мин эдилсин, гарғыдалы истәһсалы хейли кенишләндирилсин вә бунун әсасында 1960-чы илдә үмуми дән йығымы азы 2,1 миллиард пуда чатдырылсын. 1960-чы илдә шәкәр чуғундуру истәһсалы 1955-чи илә нисбәтән тәгрибән 1,2 дэфә, тәрәвәз истәһсалы 1,4 дэфә, картоф истәһсалы 1,5 дэфә, эт истәһсалы 2,3 дэфә, суд истәһсалы 2 дэфә, юн истәһсалы 2,1 дэфә вә юмурта истәһсалы 2,8 дэфә артырылсын. Колхозларда вә совхозларда 250 мин гектар саһадә ени бағлар вә киләмәй-вә бағлары, 75 мин гектар саһадә үзүм бағлары салынмасы тә'мин эдилсин.

146 мин гектар саһадә суварма шәбәкәси, 141 мин гектар саһадә дренаж шәбәкәси ярадылсын вә 1.240 мин гектар саһайә су чыхарылсын. Ингулетс сучыхарма-суварма системи, Симферопол су амбары вә Трубежск дренаж системи тикилиб гуртарсын вә ишә салынсын. Краснозна-

менск системинин биринчи нөвбәси тикилсин вә Шимали Крым каналынын чәкилмәсинә башланылсын.

БЕЛОРУСИЯ СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә, һәм бүтүн сәнаеин, һәм дә республика сәнаеинин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,7 дәфә артырылсын.

Бешиллик әрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәгрибән 2,1 дәфә, торф чыхарылмасы 1,8 дәфә, трактор истеһсалы 2,7 дәфә, автомобил истеһсалы 1,6 дәфә, мотосиклет истеһсалы 1,7 дәфә, металкәсән дэзкаһлар истеһсалы 2 дәфә, семент истеһсалы 1,8 дәфә, көн аяггабы истеһсалы 1,4 дәфә, гөнд истеһсалы 3,1 дәфә артырылсын.

Василевичи район электрик стансиясы тикилиши баша чатдырылсын вә Витебск су-электрик стансиясы тикилишинә башланылсын, ени торф-чыхарма мүәссисәләри тикилсин. Ики нефтайырма заводунун, көнд тәсәррүфаты машынгайырма заводунун тикилмәсинә башланылсын, ишләйән семент заводлары кенишләндирилсин. Минскдә саат заводу, тракторлар үчүн эһтият һиссәләри, автоматик хәтләр вә хусуси агрегат дэзкаһлары истеһсал эдән заводлар, камвол комбинаты там күчү илә ишә салынсын. Кәтан вә чәтәнәни илк э'мал эдән ени заводлар вә сехләр, һабелә ики шәкәр заводу тикилсин.

Белорусия ССР-нин гәрб вилайәтләриндә торфчыхарма сәнаеинин, енеркетикаинн, йүнкүл вә ейинти сәнаеинин кенишләндирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Көнд тәсәррүфаты саһәсиндә 1960-чы илдә дәнли биткиләр истеһсалы 1955-чи илә нисбәтән 2,9 дәфә, кәтан-лиф истеһсалы 1,4 дәфә, картоф истеһсалы 1,7 дәфә, шәкәр чуғундуру истеһсалы 6 дәфә, эт истеһсалы 1,8 дәфә вә сүд истеһсалы 2 дәфә артырылсын. Көнд тәсәррүфатында дренаж системи ярадылмасы һесабына эләвә олараг 238 мин һектар торпаг вә дренаж системини енидән гурмаг һесабына 170 мин һектар торпаг истифадайә верилсин. Полес'е овалығынын батаглыг торпагларынын гурудулмасы вә онлардан истифада эдилмәси ишләри давам этдирилсин.

ӨЗБӘКИСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә, истәр бүтүн сәнаеин, истәрсә дә республика сәнаеинин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дәфә артырылсын.

Памбыгчылыгга әлагәдар олан сәнае саһәләринин, биринчи нөвбәдә көнд тәсәррүфаты вә тохумулуг машынгайырма сәнаеинин, мә'дән күбрәләри истеһсалынын, памбыгтәмизләмә вә яғ сәнаеинин даһа да инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Бешиллик әрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәгрибән 1,6 дәфә, көмүр чыхарылмасы 2,4 дәфә, нефт чыхарылмасы 1,5 дәфә, мә'дән күбрәләри истеһсалы 1,9 дәфә, семент истеһсалы 3 дәфә артырылсын. Электрик стансиялары тикилишинин давам этдирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Ангрен азот-күбрә заводунун тикилмәсинә башланылсын, Фәрганә нефтайырма заводу ишә салынсын, һабелә Куваей семент заводунун енидән гурулмасы ишләри баша чатдырылсын.

Көнд тәсәррүфаты саһәсиндә памбыгчылыгын даһа да вә һәртәрәфли инкишаф этдирилмәси ән мүһүм вәзифә сайылсын. 1960-чы илдә памбыг истеһсалы 1955-чи илә нисбәтән тәгрибән 1,5 дәфә, эт истеһсалы 2,4 дәфә, сүд истеһсалы 2,3 дәфә, юн истеһсалы 1,9 дәфә, гаракул дәри истеһсалы 1,5 дәфә, барама истеһсалы 1,6 дәфә артырылсын. Суварылан вә дағәтәйи зоналарда эәриф юнлу вә ярымзәриф юнлу гоюнчулуғун, сәһра

зонасында гаракул гоюнчулуғунун инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин.

Бағчылыг вә үзүмчүлүйүн даһа артыг инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин.

325 мин гектар саһәдә суварма шәбәкәси ярадылсын вә 6,8 миллион гектар сәһра вә ярымсәһра отлагларына су чыхарылсын. Тюя-Бугуз, Чим-Курган вә Сурхан-Дәря су амбарлары тикилиб гуртарсын.

ГАЗАХЫСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 2,2 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,7 дәфә артырылсын.

Энергетика базасынын, әлван металлуркиянын, көмүр, нефт вә кимя сәнаеинин, машиһгайырма сәнаеинин, йүнкүл сәнаеин вә ейинти сәнаеинин даһа да инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин.

Бешиллик әрзиндә elektrik энержиси истеһсалы тәгрибән 2,3 дәфә, прокат истеһсалы 2,1 дәфә, гарышығы олан мис истеһсалы 1,9 дәфә, гурғушун истеһсалы 1,4 дәфә, көмүр чыхарылмасы 1,6 дәфә, нефт чыхарылмасы 1,4 дәфә, мәдән күбрәләри истеһсалы 2 дәфә, семент истеһсалы 8,8 дәфә вә көн аяггабы истеһсалы 1,7 дәфә артырылсын. Памбыг парча истеһсалы хейли артырылсын.

Караганда металлуркия заводунда илдә 1,35 миллион тон чуғун верән ики домна печи вә фасиләсиз сурәтдә тәбәгә метал истеһсал эдән дэжәһ ишә салынсын. Павлодарда әлүмин, дәмр әринтиси вә комбайн заводлары, Петропавловскда прокат аваданлығы заводу, Чамбулда кимя заводу, Семипалатинскда вә Чимкәнддә семент заводлары, памбыг парча комбинаты тикилсин; ики нефтайырма заводунун тикилмәсинә башланылсын. Бухтарма су-elektrik стансиясы, ени истилик-elektrik стансиялары ишә салынсын, һабелә Шулбин вә Капчагай су-elektrik стансияларынын тикилмәсинә башланылсын.

Караганда көмүр һөвзәсинин вә Экибастуз көмүр ятағынын даһа да инкишаф этдирилмәси, һабелә Кустанай вилайәтиндә ашкара чыхарылмыш файдалы газынтылардан истифадә эдилмәси үчүн кениш миһгәсә ишләр көрүлмәси тәмин эдилсин. Тургай боксид мәдәни вә 10 миллион тон хам дәмр филизи истеһсал эдән Соколовск—Сарбай филизсафлашдырма комбинаты тикилсин вә ишә салынсын, 1960-чы илдә 5,6 миллион тон һазыр филиз чыхарылмасы тәмин эдилсин.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә хам вә динчә гоюлмуш торпаглардан бундан сонра да истифадә әтмәк вә мәһсулдарлығы артырмаг һесабына тахыл вә хүсусән бәрк сортлу бугда истеһсалынын хейли артырылмасы пәзәрдә тутулсун. һейвандарлығын даһа да инкишаф этдирилмәси вә мал-гаранын мәһсулдарлығынын артырылмасы тәмин эдилсин. 1960-чы илдә тахыл истеһсалы 1955-чи илә нисбәтән тәгрибән 5 дәфә, шәкәр чуғундуру истеһсалы 2,2 дәфә, памбыг истеһсалы 2,3 дәфә, әт истеһсалы 1,5 дәфә, сүд истеһсалы 2,2 дәфә вә юн истеһсалы 2,6 дәфә артырылсын.

214 мин гектар саһәдә суварма системи ярадылмасы вә 43 миллион гектарадәк саһәдә отлаглара су чыхарылмасы тәмин эдилсин. Бугун су амбары илә Арыс—Түркүстан каналы вә Гызыл Орда бәнди чәкилиб гуртарсын.

КҮРМҮСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә, истәр бүтүн сәнаеин, истәрсә дә республика сәнаеинин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дәфә артырылсын.

Бешиллик эрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәғрибән 1,8 дәфә, чуғун әридилмәси 1,6 дәфә, прокат истеһсалы вә марганс филизи чыхарылмасы 1,5 дәфә, көмүр чыхарылмасы 4,4 дәфә, азот күбрәси истеһсалы 8 дәфә, семент истеһсалы 3,1 дәфә, памбыг парча истеһсалы 2,8 дәфә, көн аяггабы истеһсалы 1,4 дәфә, үзүм шәрабы истеһсалы 1,8 дәфә, чай истеһсалы 1,3 дәфә артырылсын.

Лачанури, Храмн № 2, Ткибули, Гумати су-электрик стансияларынын ишә салынмасы нәзәрдә тутулсун, Терекдә Дарял су-электрик стансиясынын вә Рионидә ени су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын. Горидә памбыг парча комбинатынын икинчи нөвбәси ишә салынсын. Грозны—Тбилиси газ кәмәринин чәкилмәсинә башланылсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә бағчылыгын, үзүмчүлүгүн, барамачылыгын, чай, түтүн вә ситрус мейвәләри истеһсалынын даһа да инкишаф этдирилмәси тәмин олунсун. 1960-чы илдә әла чай ярпағы истеһсалы 165 мин тона чатдырылсын; колхоз вә совхозларда 17 мин гектар мейвә бағы, 15 мин гектар үзүм бағы салынсын, 6 мин гектар саһәдә ситрус ағачлары әкилсин. 1960-чы илдә тахыл истеһсалы 1955-чи илә нисбәтән тәғрибән 1,3 дәфә, әт истеһсалы 1,7 дәфә, сүд истеһсалы 2 дәфә, юн истеһсалы 1,4 дәфә, барама истеһсалы 1,3 дәфә артырылсын, 40 мин гектар саһәдә суварма шәбәкәси вә 10 мин гектар саһәдә дренаж шәбәкәси ярадылсын. Юхары Самгори суварма системи тикилиб гуртарсын.

АЗЕРБАЙДЖАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик эрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәғрибән 1,4 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,6 дәфә артырылсын.

1960-чы илдә 15,7 миллион тон нефт вә 3,5 миллиард кубметр газ чыхарылмасы мүййән әдилсин. Бешиллик эрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәғрибән 1,6 дәфә, памбыг парча истеһсалы 2 дәфә, юн парча истеһсалы 3 дәфә, көн аяггабы истеһсалы 1,4 дәфә, үзүм шәрабы вә чай истеһсалы 1,8 дәфә артырылсын.

Дашкәсән дәмир-филиз сәнаеинин инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун, прокат истеһсалы артырылсын, Кировабад кил-торпаг заводу, Сумгайыт суперфосфат заводу вә Минкәчевирдә памбыг парча комбинаты ишә салынсын. Истилик су-электрик стансияларынын күчү артырылсын вә Күр чайы үстүндә ени су-электрик стансиясы тикилишинә башланылсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә 1960-чы илдә памбыг истеһсалы 1955-чи илә нисбәтән тәғрибән 1,4 дәфә, барама истеһсалы 1,5 дәфә, тахыл истеһсалы 1,8 дәфә, сүд истеһсалы 2,4 дәфә, әт истеһсалы 2,1 дәфә, юн истеһсалы 1,6 дәфә артырылсын. Колхоз вә совхозларда 38 мин гектар саһәдә мейвә вә үзүм бағлары салынсын. 125 мин гектар саһәдә суварма шәбәкәси ярадылмасы вә 1.250 мин гектар саһәдә отлаглара су чыхарылмасы тәмин әдилсин.

ЛИТВА СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешилликдә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәғрибән 1,8 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,6 дәфә артырылсын.

Япачаг энеркетика базасынын мөһкәмләндирилмәси вә машингайырыманын, тикинти материаллары сәнаеинин, йүнкүл сәнаеин вә ейинти сәнаеинин даһа да инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун. Бешиллик эрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәғрибән 1,8 дәфә, торф чыхарылмасы 1,6 дәфә, семент истеһсалы 3 дәфә, көн аяггабы истеһсалы 1,8 дәфә, мал-

гара яғы истеһсалы 1,6 дэфа, эт истеһсалы 1,5 дэфа, балыг ову 2,5 дэфа артырылсын.

Неман чайы үстүндэ Каунас су-электрик стансиясы ишэ салынсын. Вилнүсдэ телевизия чиһазлары, бурғу, дэзкаһ механизмлэри вэ лэвазиматы, касса апаратлары истеһсал эдэн заводлар тикилсин вэ чохишлэнэн электрик маллары истеһсал эдэн ихтисаслашдырылмыш завод тикилмэсинэ башланылсын. Қлайпеда балыг лиманынын даһа да инкишаф этдирилмэси тә'мин олунсун.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндэ 1960-чы илдэ эт истеһсалы 1955-чи илэ нисбәтән тәгрибән 1,9 дэфа, сүд истеһсалы 2,2 дэфа, тахыл истеһсалы 4,2 дэфа, кәтан-лиф истеһсалы 1,7 дэфа, шәкәр чуғундуру истеһсалы 3,9 дэфа, картоф истеһсалы 2,3 дэфа артырылсын. Этлик вэ беконлуг донузларың емләннб көкәлдилмәси ишләринин кениш сурәтдә инкишаф этдирилмэси тә'мин олунсун. Гара йонча әкини кенишләндирилсин вэ мәһсулдарлығы артырылсын. Чәмәнләрин яхшылашдырылмасы вэ чохилик биткиләр әкилмиш отлаглар ярадылмасы саһәсиндә кениш мигяса ишләр апарылсын.

Ени мелиорасия системлэри ярадылмасы һесабына 298 мин һектар торпаг вэ мөвчуд системләрин енидән гурулмасы һесабына 332 мин һектар торпаг гурудулсун.

МОЛДАВИЯ СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә, истәр бүтүн сәнаеин, истәрсә дә республика сәнаеинин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,7 дэфа артырылсын.

Ейинти сәнаеинин, хусусән үзүмчүлүк, мейвә-консерв вэ шәкәр сәнаеинин даһа да инкишаф этдирилмәси, һабелә әнеркетиканың вэ тикин-ти материаллары сәнаеинин инкишаф этдирилмәси нәзәрдә тутулсун.

Бешиллик әрзиндә электрик әнержиси истеһсалы тәгрибән 1,8 дэфа, үзүм шәрабы истеһсалы 1,8 дэфа, битки яғы истеһсалы 2,5 дэфа, гәнд истеһсалы 7 дэфа, көн аяггабы истеһсалы 1,5 дэфа артырылсын.

Днестрдә Каменск су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын вэ Кишинйов истилик-электрик стансиясы кенишләндирилсин, шампан шәраблары заводу, ики шәраб заводу, ики коньяк заводу, үч ири консерв заводу, дөрд шәкәр заводу, Бендер ипәк комбинаты вэ Рыбнитск семент заводу тикилсин.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә үзүмчүлүйүн вэ бағчылығын даһа да инкишаф этдирилмәси тә'мин олунсун. 1956—1960-чы илләрдә республиканың колхоз вэ совхозларында 83 мин һектар ени үзүм бағлары, 54 мин һектар саһәдә мейвә бағы вэ киләмейвә бағы салынсын, 27 мин һектар саһәдә тут вэ гоз ағачлары әкилсин. Мейвә йығымы тәгрибән 1,5 дэфа, үзүм 2 дэфа, тәрәвәз 1,9 дэфа, эт истеһсалы 2,3 дэфа, сүд истеһсалы 2,4 дэфа, юн истеһсалы 1,6 дэфа артырылсын. Дәнли биткиләрин вэ шәкәр чуғундурунун мәһсулдарлығы артырылсын вэ 1960-чы илдә азы 127 милйон пуд үмуми тахыл йығымы тә'мин әдилсин.

ЛАТВИЯ СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дэфа, сүд чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,7 дэфа артырылсын.

Бешиллик әрзиндә электрик әнержиси истеһсалы тәгрибән 1,6 дэфа, торф чыхарылмасы 2,2 дэфа, фосфат күбрәси истеһсалы 1,4 дэфа, семент истеһсалы 1,6 дэфа, көн аяггабы истеһсалы 1,6 дэфа, гәнд истеһсалы 2,8 дэфа, мал-гара яғы истеһсалы 1,3 дэфа, балыг ову 2,7 дэфа артырылсын.

120 мин киловат күчүндө Плявинс су-электрик станциясынын тикил-мәсинә башланылсын. Рига истилик-электрик станциясынын икинчи нөв-бәси ишә салынсын вә Лиепая мәркәзи электрик шәбәкәсинин күчү ар-тырылсын. Вентспилсдә дәннз балыг лиманы тикилмәсинә башланылсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истәһсалы бу гәдәр артырылсын: әт тәгрибән 1,6 дәфә, сүд 2,2 дәфә, дәнли биткиләр 3,6 дәфә, кәтан лифи 2,4 дәфә, картоф 2,3 дәфә. Әт вә бекон әлдә әтмәк мәгсәдилә донуз көкәлдилмәси ишләринин хейли кенишләндирилмәси тә'мин әдилсин, гара йонча әки-ни саһәси кенишләндирилсин вә мәһсулдарлығы артырылсын, чәмәнлик-ләри яхшылашдырмаг вә чохиллик әкин отлаглары яратмаг мәгсәдилә кениш миғсәдә ишләр көрүлсүн.

Колхоз вә совхозларда 830 мин һектар саһәдә гурутма системләрини енидән гурмаг үчүн лазыми ишләр көрүлсүн.

ГЫРГЫЗЫСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,7 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,8 дәфә артырылсын.

Электрик әнержиси истәһсалы тәгрибән 1,8 дәфә, көмүр чыхарылма-сы 1,5 дәфә, нефт чыхарылмасы 7,8 дәфә, көн аяггабы истәһсалы 2,8 дә-фә артырылсын.

Нарында 112 мин киловат күчүндә Үч-Курган су-электрик стансия-сы, ени Шаарихан су-электрик стансиясы, Чуй каналында ики су-элек-трик стансиясы вә Фрунзедә бир истилик-электрик стансиясы тикилсин. Камвол-маһуд комбинаты тикилиб ишә салынсын, Фрунзедә тибб препа-ратлары заводу тикилмәсинә башланылсын, Фрунзе—Ош автомобил йо-лу чәкилиб гуртарсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә зәриф юнлу вә ярымзәриф юнлу гоюн-ларын сайынын даһа да чохалдылмасы вә гарамалын мәһсулдарлығы-нын артырылмасы тә'мин әдилсин. 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә әт истәһсалы тәгрибән 1,6 дәфә, сүд истәһсалы 1,9 дәфә, юн истәһсалы 2,1 дәфә, тахыл истәһсалы 2,1 дәфә, памбыг истәһсалы 1,2 дәфә, шәкәр чу-гундуру истәһсалы 1,7 дәфә артырылсын.

115 мин һектар саһәдә суварма шәбәкәси чәкилмәси тә'мин әдилсин. Бешиллик әрзиндә тәгрибән 1 миллион һектар отлага су чыхарылсын. Ор-то-Токой су амбарынын тикилмәси вә Бөйүк Чуй каналынын чәкилмәси ишләри баша чатдырылсын.

ТАЧИКИСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,4 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,7 дәфә артырылсын.

Бешиллик әрзиндә электрик әнержиси истәһсалы тәгрибән 4 дәфә, семент истәһсалы 13 дәфә, памбыг парча истәһсалы 2,1 дәфә, көн аягга-бы истәһсалы 2 дәфә артырылсын.

Сыр-Дәря чайында Кайрак-Кум су-электрик стансиясы вә Вәхш ка-налында Перепадная су-электрик стансиясы тикилиб гуртарсын. 1956-чы илдә Вәхш чайында Головная су-электрик стансиясы тикилмәсинә баш-ланылсын. Семент заводу, һабелә Сталинабад памбыг парча комбинаты-нын икипчи нөвбәси ишә салынсын. Сталинабадда яғ-пий комбинаты тикилиб ишә салынсын.

Памбыгчылығын һәр васитә илә даһа да инкишаф этдирилмәси, ху-сусән назик лифли памбыг нөвләри истәһсалынын артырылмасы кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә ән мүнһүм вәзифә һесаб әдилсин. 1955-чи илә нис-

бөтөн 1960-чы илдә памбыг истеһсалы тәгрибән 1,7 дәфә, әт истеһсалы 2,2 дәфә, сүд истеһсалы 2,6 дәфә, юн истеһсалы 1,7 дәфә вә барама истеһсалы 1,6 дәфә артырылсын. Зәриф юнлу вә ырымзәриф юнлу гоюнлар етишдирилмәси, гаракул гоюнчулуғунун даһа да инкишаф этдирилмәси вә Киссар гоюнлары сайынын артырылмасы тәмин эдилсин.

89 мин һектар саһадә суварма шәбәкәси чәкилмәси тәмин эдилсин вә бешилликдә азы ики миллион һектар отлаға су чыхарылсын.

ЭРМӘНИСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,7 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,6 дәфә артырылсын.

Бешиллик әрзиндә электрик энержиси истеһсалы тәгрибән 1,3 дәфә, мәдән күбрәләри истеһсалы 1,6 дәфә, семент истеһсалы 2 дәфә, үзүм шәрабы истеһсалы 1,4 дәфә, көн аягтабы истеһсалы 1,5 дәфә артырылсын.

Севан-Раздан каскадындакы су-электрик стансиялары тикилиб гуртарсын вә 100 мин киловат күчүндә Татев су-электрик стансиясы тикилмәсинә башланылсын. Асетат ипәйи заводу, аләт вә консерв заводлары тикилсин.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә, 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә тахыл истеһсалы тәгрибән 1,5 дәфә, әт истеһсалы 2,1 дәфә, сүд истеһсалы 2,2 дәфә, юн истеһсалы 1,8 дәфә, барама истеһсалы 1,8 дәфә артырылсын. Бағчылыг, үзүмчүлүк вә памбыгчылығын даһа да инкишаф этдирилмәси тәмин эдилсин. 39-мин һектар саһадә суварма шәбәкәси чәкилсин вә 150 мин һектар отлаға су чыхарылсын. Талин суварма каналы вә Арзни-Шамирам суварма системинин биринчи нөвбәси чәкилиб гуртарсын.

ТҮРКМӘНИСТАН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә бүтүн сәнаеин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дәфә, о чүмләдән республика сәнаеинин үмуми мәһсулу 1,8 дәфә артырылсын.

Бешиллик әрзиндә нефт чыхарылмасы тәгрибән 1,3 дәфә, семент истеһсалы 7,9 дәфә, электрик энержиси истеһсалы 1,8 дәфә, көн аягтабы истеһсалы 2 дәфә артырылсын.

Бухар турбинләрилә ишләйән ики электрик стансиясы, Чәрчо суперфосфат заводу вә ени Гаурдак күкүрд мәдәни ишә салынсын; Безмеин семент заводунун кенишләндирилмәси вә Гызылгум—Красноводск газ кәмәри чәкилмәси нәзәрдә тутулсун.

Памбыгчылығын вә һейвандарлығын, хусусән гаракул гоюнчулуғунун һәр васитә илә инкишаф этдирилмәси кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә ән мүнүм вәзифә һесаб эдилсин. 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә памбыг истеһсалы тәгрибән 2,1 дәфә, әт истеһсалы 1,8 дәфә, сүд истеһсалы 2,2 дәфә, юн истеһсалы 1,3 дәфә, гаракул дәриси истеһсалы 1,4 дәфә вә барама истеһсалы 1,5 дәфә артырылсын.

Суварма шәбәкәси олан 205 мин һектар торпагдан кәнд тәсәррүфаты мәгсәдләри үчүн әлавә олараг истифадә эдилсин вә 10 миллион һектар сәһра отлағларына су чыхарылмасы тәмин эдилсин. Гарагум каналынын биринчи нөвбәси, Сары Язы су амбарынын биринчи һиссәси вә Течен су амбарынын икинчи һиссәси тикилиб гуртарсын.

ЭСТОНИЯ СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик әрзиндә һәм бүтүн сәнаеин, һәм дә республика сәнаеинин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дәфә артырылсын.

Бешиллик эрзиндә шист чыхарылмасы ән азы 1,7 дәфә, шистдән газ истәһсалы 1,7 дәфә, электрик энержиси истәһсалы 2,8 дәфә, торф чыхарылмасы 1,7 дәфә, м'дән күбрәләри истәһсалы 4 дәфә, семент истәһсалы 2 дәфә, пәмбыг парча истәһсалы 1,4 дәфә, көн аягтабы истәһсалы 1,5 дәфә, мал-гара яғы истәһсалы 1,2 дәфә, балыг тутулмасы 1,6 дәфә артырылсын.

Ахтмәдә газ-шист заводу вә шист яғы һазырлаан завод, шистлә ишләйән Прибалтика электрик стансиясы тикилсин вә бустансиянын 300 мин киловат күчүндә олан биринчи нөвбәсә ишә салынсын. «Пунане Кунда» семент заводу енидән гурулсун вә илдә 225 мин тон семент верә биләчәк әләвә гургулар ишә салынсын. Балыг сәнаенин саһил базасы кенишләндирилсин.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә, 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истәһсалы бу гәдәр артырылсын: әт истәһсалы тәгрибән 1,8 дәфә, сүд истәһсалы 2,3 дәфә, тахыл истәһсалы 2,5 дәфә вә картоф истәһсалы 1,9 дәфә. Әт вә бекон әлдә этмәк үчүн донуз көкәлтмәк ишинин кенишләндирилмәси тә'мин әдилсин. Гара йонча әкини саһәси кенишләндирилсин вә мәһсулдарлығы артырылсын, чәмәнликләри яхшылашдырмаг вә чохиллик әкин отлаглары яратмаг мәгсәдилә кениш мигяса ишләр көрүлсүн. Тикинти ишләри һесабына әләвә олараг 38 мин һектар торпагдан вә дренаж системләрини енидән гурмаг һесабына әләвә олараг 194 мин һектар торпагдан кәнд тәсәррүфаты мәгсәдләри үчүн истифадә әдилсин.

КАРЕЛ-ФИН СОВЕТ СОСЯЛИСТ РЕСПУБЛИКАСЫНДА

Бешиллик эрзиндә һәм бүтүн сәнаенин, һәм дә республика сәнаенин үмуми мәһсулу тәгрибән 1,6 дәфә артырылсын.

Мешә сәнаенин, кағыз сәнаенин вә тахта шейләр сәнаенин даһа артыг ижишаф әтдирилмәси тә'мин әдилсин. Бешиллик эрзиндә одунчаг дашынмасы тәгрибән 1,5 дәфә, тахта истәһсалы 1,8 дәфә вә кағыз истәһсалы 1,8 дәфә артырылсын. Кондопога вә Сегежа селлүлоз-кағыз комбинатлары кенишләндирилсин. Новы Кем тахтадограма вә тахта шейләр комбинаты вә мебел фабрики тикилсин; кардон комбинаты тикилмәсипә башланылсын. Гәрби Карелия дәмр йолунун чәкилмәси давам әтдирилсин.

Бешиллик эрзиндә электрик энержиси истәһсалы тәгрибән 2 дәфә вә алүмин истәһсалы 1,6 дәфә артырылсын. 80 мин киловат күчүндә Онда су-электрик стансиясы, һабелә Кума, Выгостровская вә Пал'есандал су-электрик стансиялары ишә салынсын вә 80 мин киловат күчүндә Иов су-электрик стансиясынын тикилмәсинә башланылсын. Валазма су амбары ярадылсын.

Кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә, 1955-чи илә нисбәтән 1960-чы илдә кәнд тәсәррүфаты мәһсуллары истәһсалы бу гәдәр артырылсын: сүд истәһсалы тәгрибән 2,3 дәфә, әт истәһсалы 1,6 дәфә, картоф истәһсалы 3,2 дәфә вә тәрәвәз истәһсалы 5 дәфә. Ени тикинти һесабына вә дренаж системләрини енидән гурмаг һесабына әләвә олараг 55 мин һектар торпагдан кәнд тәсәррүфаты мәгсәдләри үчүн истифадә әдилсин.

Алтынчы бешиллик план Совет Иттифаты халг тәсәррүфатынын вә биринчи нөвбәдә сосялист итгисадијятынын бинөврәси олан ағыр сәнаени ени чошгун йүксәлишини нәзәрдә тутур. Бу планын һәята кечирилмәси ССРИ-нин итгисади гүдрәтини вә онун сарсылмаз мүдафиә габилыйәтини даһа да артырмаг, халгын мадди вәзийәтини хейли яхшылашдырмаг вә совет мәдәнийәтини йүксәлтмәк демәк олачагдыр.

Алтынчы бешиллийин мүнөзфәтийәтлә еринә етирилмәсини адамлар—фәһләләр, колхозчулар, зиялылар, онларын фәдакар вә гәһрәман әмәйн һәлл әдәчәк, партия, совет, тәсәррүфат вә һәмкарлар иттифаглары тәшкилатларымызын тәшкилатчылыг иши, онларын сәнае мүүссисәләринә, тикинтиләрә, колхозларә, машын-трактор стансияларына вә совхозларә кәстәрдикләри рәһбәрлийин сәвиййәси һәлл әдәчәкдир.

Алтынчы бешиллик халг тәсәррүфатынын бүтүн саһәләриндә ени техниканын кениш тәтбиг әдилмәси бешиллийин олачагдыр. Буна кәрәдә гурултай бүтүн партия вә тәсәррүфат тәшкилатларына бир вәзифә олараг тапшырыр ки, техниканын тәрәггисини тәмин әтмәк, өлкәмиздә вә хариҗ өлкәләрдә элм вә техниканын ән ени наилийәтләрини, ән яхшы мүүссисә вә колхозларын, сәнае вә кәнд тәсәррүфаты саһәсиндә чалышан габагчыл адамларын тәчрүбәсини тез бир заманда истеһсалатда тәтбиг әтмәк үчүн көрүлән ишләри олдугча яхшылашдырсынлар. Бүтүн истеһсалат саһәләриндә чалышан фәһлә, колхозчу вә мütәхәссисләрни ихтисасын артырмагын чох бөйүк әһәмиййәти вардыр, алтынчы бешилликдә халг тәсәррүфатына вериләчәк ени техникадан даһа сәмәрәли истифадә олунмасы ялынз бу шәртлә тәмин әдилә биләр.

Сосялист сәнаеи вә кәнд тәсәррүфатынын бүтүн саһәләриндә чох бөйүк дахили имканлар вардыр. Бу имканларын ашкара чыхарылмасы вә онлардан тәсәррүфатчы кими истифадә әдилмәси алтынчы бешиллик план тапшырыгларынын ялынз тамамилә дейил, һәмчинин артытламан сәлә еринә етирилмәсини тәмин әтмәк демәкдир. Гурултай, дәвләт тапшырыгларынын һәр бир мүүссисә вә колхоз тәрәфиндән бүтүн кәстәричиләр үзрә сөзсүз еринә етирилмәси, әмәк мөһсулдарлығынын дурмадан йүксәдилмәси, мөһсулун мая дәйәринин ашагы салынмасы вә кейфиййәтинин яхшылашдырылмасы, чидди гәнаәт үсулунун һәятә кечирилмәси, һәр мөһсул ваһиди истеһсалына сәрф әдилән әмәйин бүтүн васитәләрә азалдылмасы лүзумуна партия тәшкилатларынын вә тәсәррүфат рәһбәрләринин диггәтини хусусилә чәлб әдир:

Дәвләт материал, әрзаг вә малиййә әһтиятлары олмасы планлы сосялист тәсәррүфаты шәраитиндә бөйүк әһәмиййәтә маликдир. Гурултай белә һесаб әдир ки, бу әһтиятларын даһа да артырылмасы алтынчы бешиллийин мүһүм вәзифәләриндән биридир.

Алтынчы бешиллик план тапшырыгларынын еринә етирилмәси бүтүн сосялизм чәбһәсинин даһа да мөһкәмләндирилмәси ишинә бөйүк көмәк олачагдыр. Халг тәсәррүфатынын айры-айры саһәләринин инкишафынә әлатәләндирмәк, истеһсалаты ихтисаслашдырмаг вә кооперативләшдирмәк йолу илә, һабелә элм-техник наилиййәтләри вә габагчыл истеһсалат тәчрүбәсини мүбадилә әтмәк йолу илә иттисади сәрвәтләрдән вә истеһсал күчләриндән һәр бир өлкәнин вә бүтүнлүкдә сосялизм чәбһәсинин хейри үчүн даһа сәмәрәли истифадә әдилмәси саһәсиндә Совет Иттифаты халг демократиясы өлкәләри илә әмәкдашлығы һәр васитә илә кенишләндирәчәкдир. Совет дәвләти, ичтимай-сияси системләри мүхтәлиф олан өлкәләрлә динч янашы яшамаг имканын вә лүзумуну ардычыллыгга вә мөһкәм мүдафиә эдәрәк, гаршылыглы фәйдә әмәл әдилмәси әсасында башга өлкәләрлә дә тичарәти кенишләндирмәйә чалыша-чагдыр.

Сов.ИКП Мәркәзи Комитәси, алтынчы бешиллик план һаггында партиянын XX гурултайынын Директивләри лайиһәсини һазырларкән минләрлә мүүссисә вә колхозуң коллективләринин тәклифләрини нәзәрә алмышдыр. Бу тәклифләрни һазырланмасында вә мүзакирә әдилмәсиндә кениш фәһлә вә колхозчу күтләләри, сәнае вә кәнд тәсәррүфаты мütәхәссисләри, алимләр иштирак әтмишләр. Онларын вәтәнпәрвәр тәшәббүсү вә һәртәрәfli истеһсалат тәчрүбәси алтынчы бешилликдә халг тә-

сэррүфатынын айры-айры саһалэринин инкишаф этдирилмэси вэзифэлэрини там бир сурэтдэ мүййэн этмэкдэ, сосялист сәнаеинин, кәнд тәсэррүфатынын вә нәглийятын малик олдуғу бөйүк дахили имканлары аш-кара чыхарматда Мәркәзи Комитәйә көмәк этмишдир.

Гурултай, һәмин Директивләр әсасында назирликләр, идарәләр, мүт-тәфит республикалар вә игтисади районлар үзрә 1956—1960-чы илләр үчүн алтынчы бешиллик планын ән гыса мүддәтдә һазырланыб тәсдиг әдилмәсини, беләликлә бешиллик план тапшырыгларынын 1956-чы илдә мүәссисә, колхоз, МТС, совхоз вә тикинтиләрә чатдырылмасыны лазым билир. Бу, бешиллийи һәятә кечирмәк үчүн күтлэләрин ярадычылыг фәа-лиййәтини сәфәрбәрлийә алмаға, халг тәсэррүфатынын бүтүн саһаләрин-дә ени дахили әһтият мәнбәләрини ашкара чыхармаға вә план тапшы-рыгларынын еринә етирилмәси үзәриндә дүзкүн нәзарәт гоймаға көмәк әдәр.

Совет Иттифагы Коммунист партиясынын XX гурултайы бүтүн фәһ-ләләри, колхозчулары вә совет зиялыларыны ССРИ халг тәсэррүфаты-нын инкишафына дәир алтынчы бешиллик планын тапшырыгларыны тамамилә вә артыгласилә еринә етирмәк үчүн үмумхалг сосялизм яры-шыны кенишләндирмәйә чағырыр. Алтынчы бешиллийин һәятә кечирил-мәси сосялист игтисадийятынын инкишаф этдирилмәсиндә, халг тәрә-финдән ишләдилән малларын бол олмасыны тәмин этмәк вэзифәсинин еринә етирилмәсиндә, өлкәмиздә коммунизм чәмиййәти гурулмасында ирәлийә доғру ени бөйүк аддым олачагдыр.